

Länsförsäkringar Liv

Årsredovisning

2016

Länsförsäkringar

Det finansiella året 2016

Viktiga händelser

- Resultatet i Länsförsäkringar Liv-koncernen uppgick till 2 682 (5 089) Mkr. Resultatet förklaras främst av en positiv kapitalavkastning.
- Villkorsändringar till Nya Trad har fortsatt varit en viktig del i arbetet med att stärka bolagets balansräkning. Erbjudandet om att villkorsändra försäkringar har gått ut till kunder med ett sammanlagt försäkringskapital om 35 Mdkr. Totalt har 14 Mdkr villkorsändrat till Nya Trad, varav 2 Mdkr under 2016.
- Återbäringsräntan i Nya Trad har i genomsnitt varit 5,5 procent under 2016 och per 31 december var återbäringsräntan 4 procent. I Gamla Trad har återbäringsräntan varit 2 procent under året.
- Ett nytt regelverk för försäkringsverksamhet, Solvens II, infördes den 1 januari 2016. Regelverket ändrade i väsentlig utsträckning reglerna om kapitalkrav för försäkringsbolag. Länsförsäkringar Liv har tillstånd att beräkna kapitalkrav med en partiellt intern modell. Kapitalkvoten mätt enligt Solvens II uppgick till 195 procent, en förbättring under året från 182 procent, tack vare förstärkt kapitalbas.
- Avkastningen i Nya Trad har under 2016 varit 4,3 procent och för Gamla Trad 5,9 procent. Konsolideringsgraden för Nya Trad uppgick till 114 (114) procent och för Gamla Trad till 125 (120) procent.

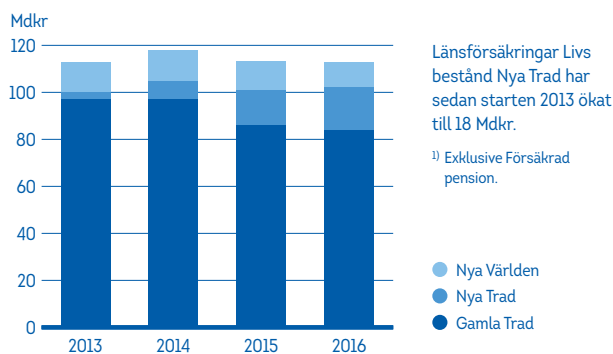
Förvalt kapital, Mdkr

116

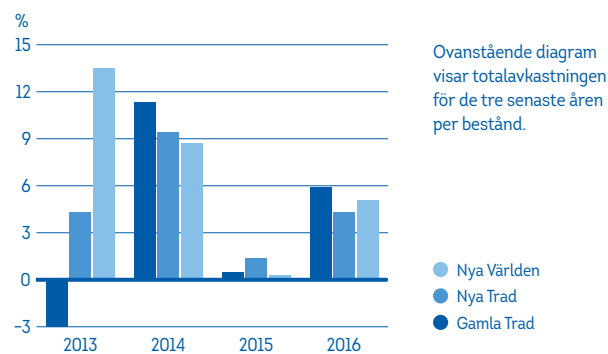
Antal försäkringar

709 000

Förvalt kapital per bestånd¹⁾

Totalavkastning per bestånd

Nyckeltal

Mkr	2016	2015	2014	2013
Placeringstillgångar Nya Trad	17 983	15 004	8 591	3 022
Placeringstillgångar Gamla Trad	84 718	86 636	97 572	97 526
Placeringstillgångar Nya Världen	11 349	11 737	12 703	12 997
Kapitalkvot, %	195	182	-	-
Konsolidering Nya Trad, %	114	114	120	115
Konsolidering Gamla Trad, %	125	120	120	107
Avkastning Nya Trad, %	4,3	1,4	9,4	4,3
Avkastning Gamla Trad, %	5,9	0,5	11,3	-3,0
Avkastning Nya Världen, %	5,1	0,3	8,7	13,5

Förvaltar 116 Mdkr i traditionell livförsäkring

Länsförsäkringar Liv är länsförsäkringsgruppens livförsäkringsbolag för traditionell förvaltning. Länsförsäkringar Liv förvaltar totalt 116 Mdkr fördelat på fyra bestånd, Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. Verksamheten bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att resultatet inte delas ut till ägarna utan stannar kvar hos bolagets kunder.

Kort om Länsförsäkringar

Lokala bolag med kunderna som ägare och enda uppdragsgivare

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Genom respektive länsförsäkringsbolag får kunderna en helhet inom bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkringskunderna; det finns inga externa aktieägare och kundernas behov och krav är alltid det primära uppdraget. Grundläggande är en långsiktig omsorg om kundernas pengar och trygghet. Länsförsäkringsgruppen har tillsammans drygt 3,7 miljoner kunder och cirka 6 200 medarbetare.

3,7 miljoner kunder

23 lokala länsförsäkringsbolag

Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar
Bank AB

Länsförsäkringar Sak
Försäkrings AB

Länsförsäkringar
Fondliv Försäkrings AB

**Länsförsäkringar Liv
Försäkrings AB***

*Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte i Länsförsäkringar AB.

Innehåll

Inledning

2 Vd har ordet

Verksamheten

4 Förvaltningsberättelse
11 Femårsöversikt

Finansiella rapporter

13 Resultaträkning
13 Rapport över totalresultat
14 Resultatanalys
16 Balansräkning
18 Rapport över förändringar i eget kapital
19 Kassaflödesanalys
20 Noter
50 Revisionsberättelse

Övrig information

52 Bolagsstyrningsrapport
58 Styrelse och revisor
60 Ledning
60 Definitioner
61 Adress

Vd har ordet Det är glädjande att kunna leverera ett så pass starkt resultat trots att året har präglats av osäkra marknader och sjunkande räntor. Vi har skapat ytterligare styrka i balansräkningen som ger oss en ökad handlingsfrihet och trygghet för våra kunder. Tillströmningen av kunder till Nya Trad har fortsatt och våra kunder tillhör de mest nöjda enligt svenskt kvalitetsindex (SKI) senaste mätning. Det låga ränteläget och osäkerheten på de finansiella marknaderna fortsätter dock att utmana. Inte minst vår förmåga att leverera konkurrenskraftig avkastning i de delar av vår portfölj som belastas av höga garantiräntor.

Våra kunder har möjlighet att välja

Finansmarknaderna

En positivare syn på tillväxt i framförallt USA efter presidentvalet gjorde att 2016 avslutades med både stigande börser och stigande långa räntor. 2016 var dock långt ifrån ett stabilt år. Året inleddes med fallande aktiemarknader och följdes av en viss återhämtning innan förnyad oro i juni efter folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU skapade branta aktiefall. Aktiemarknaden återhämtade sig dock snabbt därefter.

Utvecklingen har varit positiv inom aktier på de flesta geografiska marknaderna. Under året har den svenska aktiemarknaden stigit med 9 procent, den europeiska med 7 procent och den amerikanska med 11 procent. Den japanska marknaden har haft en negativ avkastning med -1 procent, medan tillväxtmarknader har stigit med 10 procent.

Räntemarknaderna har under året präglats av oro för svag tillväxt och deflation även om ett visst hopp om ökad tillväxt noterats efter presidentvalet i USA. Trots en ökning i slutet av året har de långa räntorna fallit sedan årsskiftet vilket gjort att placeringar i svenska statsobligationer med lång löptid har ökat i värde. Den svenska 10-årsräntan sjönk från 1,25 procent till 0,55 procent under året.

Även kreditspreadarna minskade under året vilket bidrog till en kraftig värdeökning inom räntebärande placeringar och som framför allt gynnade livbolag med stor andel ränteplaceringar, såsom vår Gamla Trad portfölj.

Våra kunder

Vi fick även under året som gick en bekräftelse på vilket starkt varumärke och förtroende som vi har hos våra kunder. I den årliga SKI mätningen (Svenskt Kvalitets Index) har Länsförsäkringar högst förtroende bland privatkunderna och tredje högst bland företagskunderna. Den lokala närvaron och höga servicenivån via länsförsäkringsbolagen har stor betydelse. Detta ska vi fortsätta att leva upp till framöver.

Arbetet med att säkerställa att vi placerar ansvarsfullt och hållbart i kombination med en god avkastning fortsätter att utvecklas. I analyserna från de två största försäkringsförmedlarhusen, Max Matthiesen respektive Söderberg & Partners, får vi godkända betyg med undantag av Gamla Trad hos Söderberg & Partners.

Länsförsäkringar blev också det mest hållbara varumärket i försäkringsbranschen enligt Sustainable Brand Index 2016.

Det är viktigt för våra kunder att snabbt och enkelt kunna se hur värdet på deras för-

säkringar utvecklas. Via Länsförsäkringars prisbelönta mobilapp och det vanliga inloggade kundmötet kan kunderna se kontinuerliga uppdateringar på värdena i respektive försäkring. Den digitala dialogen med våra kunder är ett prioriterat område och kommer att fortsätta utvecklas.

Pensionssparande måste ses på lång sikt och det innebär att det under en normal sparperiod kommer att förekomma både bättre och sämre år. I traditionell förvaltning har kunderna en stabil värdeutveckling genom vår långsiktiga kapitalförvaltning och tekniken med utjämnad återbäringsränta. Pensionssparande bör också ses som ett sätt att jämna ut och förstärka sin inkomst efter pensionering, snarare än en finansiell placering med ensidigt fokus på högsta möjliga avkastning.

Avkastningen i Gamla Trad var under året som gick på en bra nivå, inte minst med tanke på det begränsade handlingsutrymme som finns i placeringsportföljen. Nya Trad avkastningen nådde däremot inte upp till våra mål.

Det är synnerligen viktigt att denna portfölj levererar en konkurrenskraftig avkastning eftersom många av våra kunder byter från Gamla till Nya trad. Likaså är det denna portfölj som i första hand kommer

” Finansinspektionen godkände vår interna modell i Solvens II i juni vilket skapar goda förutsättningar att koppla samman våra risker och vårt kapitalbehov på bästa sätt.

att jämföras med våra konkurrenters resultat. Glädjande nog har vi hittills kunnat ge våra kunder en konkurrenskraftig återbäringsränta i och med att det finns en bra konsolidering uppbyggd i portföljen.

Att leverera en stabil och god värdetillväxt på våra kunders pensionssparande ser vi som ett av våra viktigaste uppdrag. Vår ambition är att fortsätta att utveckla och stärka upp vår kapitalförvaltning.

Totalavkastningen i Nya Trad var 4,3 procent. Det största bidraget till den positiva avkastningen stod räntebärande tillgångar för till följd av minskade kreditspreadar och fallande räntor. Aktieportföljen bidrog positivt till avkastningen. Högst avkastning hade amerikanska aktier följt av aktier inom tillväxtmarknader och svenska aktier. Alternativa investeringar bidrog positivt och fastigheter svagt negativt till avkastningen. Sedan starten av Nya Trad i juni 2013 har den totala avkastningen varit 20,6 procent. Placeringsportföljen Nya Trad har mer riskutrymme och kan därmed vara mer diversifierad med större andel tillgångar med högre risk än i Gamla Trad vilket på sikt förväntas ge högre avkastning. Efterhand som volymen förvaltad kapital ökar så ökar också våra möjligheter att diversifiera portföljen ytterligare med

en större andel alternativa tillgångsslag såsom Private Equity och fastigheter.

Totalavkastningen i Gamla Trad uppgick till 5,9 procent, ett bra resultat. Gamla Trad-portföljen består i huvudsak av räntebärande placeringar som har haft en positiv värdeförändring som en följd av att de långa räntorna totalt sett har sjunkit under året. Fallande kreditspreadar har även påverkat avkastningen positivt. Den övriga delen av portföljen som är placerad med högre risk såsom aktier, fastigheter och alternativa investeringar, har sammantaget också bidragit positivt till avkastningen.

Totalavkastningen i Nya Världen uppgick till 5,1 procent. Den positiva avkastningen berodde främst på utvecklingen i aktieplaceringar. Högst avkastning hade amerikanska aktier följt av aktier inom tillväxtmarknader, svenska och europeiska aktier. Tillgångarna består av 70 procent aktier vilket gör att avkastningen påverkas kraftigt av utvecklingen på aktiemarknaden. 30 procent av tillgångarna består av stats- och bostadsobligationer och kassor vilka även bidrog positivt till avkastningen till följd av fallande räntor.

Solvens II-regelverket

Det gemensamma EU-regelverket Solvens II, med skärpta krav på att styra försäkringsbolagen och dess risker, rapportering, offentliggörande av information samt kapitalkrav, trädde i kraft i januari 2016. Vi har under många år arbetat med att ta fram en partiell intern modell som ska spegla våra risker och därmed kapitalbehov på bästa och mest korrekta sätt. Finansinspektionen godkände vår interna modell i juni 2016 och det är vi mycket nöjda med.

Stockholm i februari 2017

Jörgen Svensson

Vd Länsförsäkringar Liv

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-6627, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2016.

Ägarförhållande och koncernens struktur

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), nedan kallat Länsförsäkringar Liv, är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB (organisationsnummer 556549-7020), som i sin tur ägs av 23 länsförsäkringsbolag tillsammans med 16 socken- och häradsbolag.

Verksamheten drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet stannar hos kunderna. Bolaget konsolideras inte in i Länsförsäkringar AB-koncernens resultat- och balansräkning. Länsförsäkringar Liv-koncernen omfattar moderbolaget Länsförsäkringar Liv och ett antal fastighetsförvaltande dotterbolag.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Liv har tillstånd för liv- och skadeförsäkringsrörelse. Bolaget bedriver livförsäkringsrörelse med blandade spar- och riskförsäkringar inom tre förvaltningsformer: Nya Trad, Gamla Trad och Nya Världen, sparförsäkringar i förvaltningsformen Försäkrad Pension samt renodlad riskaffär med sjuk- och dödsfallsprodukter. Bolagets skadeförsäkringsrörelse, som utgör en mindre del av bolagets verksamhet, består av produkter inom olycksfalls-skydd samt sjukkapital.

I traditionell livförsäkring placeras kundernas kapital normalt i räntebärande värdepapper, aktier samt fastigheter och alternativa investeringar. Gamla Trad, där främsta fokus är att långsiktigt leva upp till relativt sett höga garantinivåer, består av en försiktig placeringsportfölj med cirka 85 procent i räntebärande tillgångar. I Nya Trad som har lägre garanterad ränta kan placeringsportföljen vara mer flexibel. Aktieexponeringen var 34 procent och andelen räntebärande tillgångar var 52 procent i slutet av året. I Nya Världen

utgörs placeringarna normalt av 30 procent räntebärande värdepapper och 70 procent aktier.

Finansiella marknader

2016 var ett händelserikt år som framför allt präglades av politisk osäkerhet, men inledningsvis även av konjunkturell oro och ett kraftigt oljeprisfall. Oro för den globala konjunkturen, såsom frågetecken kring Kinas tillväxtutsikter, gjorde avtryck på de finansiella marknaderna i form av börs- och räntenedgångar. Den amerikanska arbetsmarknaden fortsatte dock att stärkas och konjunkturutsikterna i framför allt de utvecklade ekonomierna och Kina förbättrades under andra halvåret. Denna utveckling möjliggjorde att den amerikanska centralbanken kunde fortsätta med försiktiga steg mot en normalisering av sin penningpolitik och höjde styrräntan mot slutet av året, den andra höjningen sedan 2006. Återhämtningen i Europa har fortsatt under året, delvis till följd av mycket expansiva åtgärder från den europeiska centralbanken som bland annat påbörjade köp av företagsobligationer. Stort fokus har under året även legat på den politiska situationen. Storbritannien röstade för att lämna EU-samarbetet och republikanernas presidentkandidat Donald Trump skördade framgångar i det amerikanska valet. Trumps valseger har påverkat marknadens förväntningar på tillväxt och inflation i USA för de kommande åren då ökad finanspolitisk stimulans bedöms stärka tillväxten i ett läge när ekonomin redan befinner sig i högkonjunktur, vilket därmed ökar risken för högre inflation och räntor.

Globala långräntor steg under hösten från historiskt låga och i vissa fall negativa nivåer, en uppgång som accelererade efter det amerikanska presidentvalet. Räntorna

på säkerställda obligationer har fallit under året och investerarefterfrågan har varit god. Majoriteten av världens aktiemarknader har uppvisat positiv avkastning under året och i svenska kronor har börsutvecklingen i USA och tillväxtmarknader varit särskilt gynnsam.

Den svenska ekonomin har fortsatt att utvecklas i god takt och i stort sett i linje med förväntningarna. Inflationen har dock överraskat negativt, vilket gjort att ekonomin hamnat i en ovanlig situation där penningpolitiken gjorts än mer expansiv trots att Sverige befinner sig i högkonjunktur. Bostadspriserna har fortsatt att stiga men takten har successivt sjunkit under året.

Låga räntor och hög osäkerhet på kapitalmarknaderna är en utmanande miljö för en investerare med långsiktiga garanterade åtaganden såsom Länsförsäkringar Liv.

Väsentliga händelser under året

Det låga ränteläget har inneburit ett fortsatt behov av solvensstärkande åtgärder för Länsförsäkringar Liv. Bolagets situation har förbättrats vad gäller nyckeltal och balansräkningens styrka men bolaget är fortsatt känsligt för kraftiga negativa scenarier, på grund av exponeringen mot kreditrisker i Gamla Trad. Under 2016 har bolaget fortsatt arbetet med åtgärder för att stärka balansräkningen och nyckeltalen. Villkorsändringar till Nya Trad har varit en viktig del i detta arbete. Totalt har erbjudandet om Nya Trad nått ut till kunder med ett sammanlagt försäkringskapital om 35 Mdkr där kunder med sammantaget 14 Mdkr villkorsändrat sina försäkringar till Nya Trad, varav 2 Mdkr under 2016.

Införandet av nya EU-regler för försäkringsverksamhet, Solvens II, per 1 januari 2016 ändrade i väsentlig utsträckning regler om kapitalkrav för försäkringsverksamhet.

Utvecklingen under året beskrivs här enligt de nya reglerna.

Länsförsäkringar Liv fick i juni 2016 som första svenska bolag Finansinspektionens tillstånd att beräkna kapitalkrav för försäkringsverksamhet med en partiell intern modell. Kapitalkrav för merparten av marknadsrisker beräknas med en intern modell, medan kapitalkrav för övriga risker beräknas enligt standardformeln. Bolagets partiella interna modell bedöms bättre spegla de risker och behov av solvenskapital bolaget har jämfört med vad som följer av regelverkets standardformel.

Kapitalbasen i Länsförsäkringar Liv ökade från årets början med 1 702 Mkr till 22 308 Mkr beroende på ett positivt resultat. Kapitalkravet uppgick till 11 433 (11 345) Mkr och Kapitalkvoten till 195 procent, en förstärkning sedan årets början med 13 procentenheter.

Resultat och ekonomisk ställning

Resultatet i Länsförsäkringar Liv koncernen uppgick till 2 682 (5 089) Mkr. Resultatet förklaras av en positiv kapitalavkastning, fortsatta villkorsändringar till Nya Trad, vilka minskar försäkringstekniska avsättningar, och ett positivt operativt resultat. Minskningen jämfört med föregående år berodde främst på en lägre volym av villkorsändrade försäkringar till Nya Trad. Bolaget har under 2016 infört en ny diskonteringskurva och nya driftskostnadsantaganden anpassade efter Solvens II-regelverket samt förändrat antagandet om utbetalningstider, i enlighet med bolagets erfarenheter. Dessa aktuella ändringar har dock en sammantaget marginell resultat effekt.

Långa marknadsräntor föll under första halvåret för att under hösten vända uppåt, totalt sett föll långa räntor med cirka 0,7 procentenheter under 2016, vilket påverkat

resultatet negativt. Räntan har normalt sett en stor påverkan på bolagets resultat i och med att de försäkringstekniska skulderna diskonteras med marknadsräntan. Bolaget har dock valt en strategi vilken till stor del skyddar resultatet mot generella ränteförändringar genom att matcha skulder mot tillgångar. Ökade försäkringstekniska skulder beroende på räntenedgångar motverkas genom stigande värde på placeringstillgångarna. Trots att bolaget till stor del är skyddat mot generella ränteförändringar påverkade de fallande räntorna resultatet negativt under 2016.

Villkorsändringar till Nya Trad har påverkat resultatet positivt. Ett byte från Gamla Trad till Nya Trad innebär bland annat att den garanterade räntan sänks vilket i sin tur påverkar bolagets skuld och resultatet positivt. Sänkningen av garantin möjliggör att kapitalet placeras i andra tillgångar vilka har högre förväntad avkastning, därigenom bedöms Nya Trad över tiden möjliggöra en högre återbäring.

Kapitalavkastningen netto i resultaträkningen var 6 027 (373) Mkr. Totalavkastningen i Länsförsäkringar Livs bestånd Gamla Trad uppgick till 5,9 (0,5) procent. Totalavkastningen i Nya Trad uppgick till 4,3 (1,4) procent och i Nya Världen till 5,1 (0,3) procent.

Premieinkomst

Premieinkomsten i Länsförsäkringar Liv uppgick 2016 till 1 905 (2 113) Mkr, en minskning med 10 procent. Sedan nyförsäljningsstoppet infördes har beståndet av försäkringar fortsatt att minska. Slutbetalda försäkringar och utflyttar i kombination med att inga nya försäkringar tillkommer gör att beståndet fortsätter att minska. För premiedragande försäkringar fortsätter inbetalningarna men när antalet minskar,

minskar även premieinkomsten. Engångsbetalningar har i princip upphört sedan nyförsäljningsstoppet infördes.

Försäkringersättningar

Utbetalda försäkringersättningar uppgick till 5 683 (5 959) Mkr. I beloppet ingår värdet av flyttar från Länsförsäkringar Liv med 753 (1 108) Mkr. Av flyttat kapital från Länsförsäkringar Liv gick 414 (664) Mkr till Länsförsäkringar Fondliv.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Den försäkringstekniska avsättningen uppgick till 87 407 (88 539) Mkr vid årsskiftet. Om hänsyn tas till ränteförändringar, vilka har drivit upp värdet av avsättningarna med cirka 1,6 Mdkr, var nedgången cirka 2,7 Mdkr i de försäkringstekniska avsättningarna. Minskningen förklaras av ett negativt kassaflöde där utbetalningar och utflyttar översteg premieinkomsten. Även villkorsändringar till Nya Trad bidrog till minskningen.

Kapitalförvaltning

Kapitalavkastningen netto var 6 027 (373) Mkr. Placeringstillgångarna enligt balansräkningen inklusive villkorad återbäring har under året ökat till 116 407 (115 354) Mkr.

Nya Trad

Nya Trad är en förvaltningsform till vilken kunder med traditionellt förvaldade försäkringar erbjuds att villkorsändra. I Nya Trad får försäkringarna nya villkor, vilket bland annat innebär lägre avgifter och lägre garantier. Sänkningen av garantin möjliggör att kapitalet placeras i andra tillgångar vilka har högre förväntad avkastning. Nya Trad bedöms över tiden möjliggöra en högre återbäring. Under 2016 har Länsförsäkringar Liv fortsatt att erbjuda sina kunder möjlig-

heten att villkorsändra traditionella försäkringar till Nya Trad. Nya Trad hade per årsskiftet ett förvaltad kapital om 18 (15) Mdkr. Per den sista december 2016 var fördelningen i Nya Trad, 52 procent räntebärande värdepapper, 34 procent aktier, 11 procent alternativa investeringar och 3 procent fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: räntebärande värdepapper 5,5 (-0,2) procent, aktier 6,2 (1,9) procent, alternativa investeringar 3,4 (3,0) procent och fastigheter 9,9 (30,0) procent. Kapitalavkastningen i Nya Trad uppgick under 2016 till 4,3 (1,4) procent.

Avkastningen i Nya Trad kom främst från ränteportföljen där första halvårets räntefall bidrog till avkastningen. Under andra halvåret var det framförallt tillgångsslaget aktier som bidrog positivt. Under 2016 har dock samtliga tillgångsslag med undantag för valuta avkastat positivt.

Konsolideringsgraden i Nya Trad uppgick per årsskiftet till 114 (114) procent och återbäringsräntan var 4 procent, i genomsnitt var återbäringsräntan 5,5 procent under 2016. Sedan starten 2013 har återbäringsräntan i genomsnitt varit 7 procent.

Gamla Trad

Ett lågt riskutrymme i kombination med fortsatt låga räntor och osäkerhet på de finansiella marknaderna har inneburit att andelen långa räntebärande placeringar har bibehållits på en hög nivå i Gamla Trad. Placeringsmixen har under året varit i princip oförändrad. Per den sista december 2016 var fördelningen i Gamla Trad, 86 procent räntebärande värdepapper, 4 procent aktier, 8 procent alternativa investeringar och 2 procent fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: Räntebärande värdepapper 5,7 (-1,8) procent, aktier 14,8 (4,1) procent, alternativa investeringar 4,3 (27,9) procent och fastigheter 24,5 (13,6) procent. Förvaltad kapital i Gamla Trad uppgick till 84,7 (86,6) Mdkr och avkastningen till 5,9 (0,5) procent.

Konsolideringsgraden i Gamla Trad uppgick per årsskiftet till 125 (120) procent. Återbäringsräntan i Gamla Trad har under hela 2016 varit 2 procent. Den genomsnittliga återbäringsräntan för Gamla Trad de senaste tio åren har varit 2,9 procent.

Nya Världen

Nya Världen är en traditionell försäkring där kunderna är garanterade att få tillbaka minst de premier som betalats in, med avdrag för driftskostnader och avkastnings-skatt. I Nya Världen placeras kundernas kapital normalt i cirka 30 procent obligationer och 70 procent aktier fördelat över olika marknader. Förvaltad kapital i Nya Världen uppgick till 11,3 (11,7) Mdkr.

Avkastningen per december 2016 uppgick till 5,1 (0,3) procent.

Försäkrad Pension

Försäkrad Pension kombinerar möjligheten att tjäna på börsuppgångar och samtidigt vara skyddad mot börsfall. Sparandet består dels av en obligation som löper under hela spartiden samt av en aktieoption som följer utvecklingen på börserna. Sparandet utvecklas därför olika för olika sparare. Förvaltad kapital i Försäkrad Pension uppgick till 1,7 (1,6) Mdkr.

Riskaffären

Riskaffären i Länsförsäkringar Liv består av produkter för livskydd, efterlevandeskydd, sjuk- och olycksfallsskydd samt sjukkapital. Riskaffären är till stor del integrerad med bolagets spar och tjänstepensionsprodukter.

Riskresultatet efter återförsäkring i Länsförsäkringar Liv uppgick till 290 (112) Mkr. I och med att bolaget inte tecknar några nya försäkringar, har premieinkomsten i riskaffären minskat och uppgick 528 (558) Mkr. Skadeprocenten har förbättrats jämfört med föregående år och uppgick till 49 (62) procent. Förbättringen av skadeprocenten berodde på ett lägre skadefall och därmed ett minskat behov av reserver.

Risktäckningskapaciteten för att ge kunderna ett bra skydd säkerställs genom eget självbehåll samt ett övergripande återförsäkringsprogram. Återförsäkringsprogrammet utgörs av dels en obligatorisk del där viss kvot av affären återförsäkras automatiskt, dels en frivillig del där höga individuella risker återförsäkras samt ett katastrofskydd vid händelse av unik storskada.

Solvens

Solvens i Länsförsäkringar Liv mäts sedan 2016 som en kapitalkvot enligt Solvens II, nyckeltalet visar hur stor kapitalbas bolaget har i förhållande till ett riskbaserat kapitalkrav. Länsförsäkringar Liv har sedan slutet av 2011 arbetat aktivt med åtgärder för att stärka bolagets balansräkning. Bolaget har följt en av styrelsen beslutad plan för åtgärder. Planen innehåller ett antal aktiviteter för att effektivisera bolagets verksamhet och balansräkning. En stärkt solvens ger bolaget en större flexibilitet och möjlighet till placeringar i tillgångslag med högre förväntad avkastning.

Under 2016 har bolaget följt en strategi där placeringsportföljen i stor utsträckning matchas mot skuldsidan i syfte att skydda bolagets överskott mot fallande räntor. En del i matchningsstrategin under 2016 har varit att generera ett visst överskott vid stigande räntor. ALM analyser utnyttjas för att optimera placeringsportföljerna så att förhållandet mellan risk och avkastning blir så fördelaktigt som möjligt. Under året har Nya Trad bidragit till att stärka solvensen genom att försäkringarna efter villkorsändring får lägre garantier och därmed minskar behovet av reserveringar i bolagets balansräkning. Kapitalkvoten, enligt Solvens II, uppgick per den 31 december 2016 till 195 (182) procent.

Femårsöversikt

Femårsöversikten återfinns på sidan 11.

Risker och riskhantering

Ett av de viktigaste målen för Länsförsäkringar Liv är att säkerställa att bolaget med marginal kan infria sina garanterade åtaganden till kunderna. Detta gäller i synnerhet förvaltningsformen Gamla Trad där garantierna är relativt höga. De historiskt låga räntorna ställer extra höga krav på bolagets riskhantering. Styrningen av risktagandet är därför en integrerad del i verksamhetsstyrningen och har som mål att en tryggnad avvägning nås mellan risknivå och förutsättningar för avkastning. Bolaget arbetar även med framåtblickande analys för att säkerställa kapitaliseringen på sikt.

Länsförsäkringar Liv är exponerat mot främst marknadsrisk och livförsäkringsrisker. Bland marknadsriskerna är aktierisk, kreditrisk (spreadrisk) och ränterisk de risker som medför störst kapitalkrav och marknadsriskerna begränsas genom limiter för kapitalkraven från placeringsverksamheten. Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil och Länsförsäkringar Liv uppfyller legala och tillsynsbaserade kapitalkrav med marginal.

Länsförsäkringar Liv tillämpar Solvens II-regelverket för all verksamhet i bolaget från och med 1 januari 2016. Länsförsäkringar AB med försäkringsdotterbolag fick i juni 2016 som första svenska bolagsgrupp Finansinspektionens tillstånd att beräkna kapitalkrav för försäkringsverksamhet med en partiell intern modell. Bolaget beräknar solvenskapitalkrav för marknadsrisk enligt den partiella interna modellen och kapitalkrav för övriga risker beräknas enligt standardformeln.

En mer ingående beskrivning av de risker bolaget är exponerat mot, samt hur dessa risker hanteras, finns beskrivna i not 2 Risk- och kapitalhantering.

Medarbetare

Medarbetarskap, ledarskap och prestation

Engagerade medarbetare och ett starkt ledarskap är viktiga förutsättningar för att

uppnå goda resultat. Länsförsäkringar Liv arbetar tillsammans med övriga bolagen inom Länsförsäkringar AB-koncernen enligt en gemensam modell för prestationsstyrning.

Länsförsäkringar Livs medarbetarprofil, ledarprofil och våra värderingar är utgångspunkter för att fortsätta vara en framgångsrik organisation som kännetecknas av en gemensam värdegrund och en förmåga att snabbt anpassa oss till omvärlden. Med en tydlig och gemensam bild kring detta, får alla en möjlighet att bidra till vår fortsatta utveckling. Medarbetarprofilen och ledarprofilen hjälper också bolaget att rekrytera, utveckla och befordra medarbetare och chefer. Medarbetarskap i Länsförsäkringar Liv innebär bland annat att varje medarbetare tar ansvar för sin egen utveckling vad gäller prestation, kompetens och hälsa, i medarbetarskapet ingår även att aktivt driva verksamhetsförbättringar. Årligen mäts, via en medarbetarundersökning, såväl arbetsklimat, engagemang och medarbetarnas uppfattning om ledarskapet.

Nöjd medarbetarindex (NMI), Engagemangsindex (EI) och Ledarskapsindex (LSI) ligger kvar på höga nivåer.

Hälsa och arbetsmiljö

I personalpolicyen beskrivs ledarskapsansvaret inom arbetsmiljö- och hälsofrågor samt vilket ansvar alla medarbetare har för sin egen hälsa och för att bidra till arbetsmiljön. Riskbedömning sker inför alla organisatoriska förändringar i verksamheten och är ett uttalat chefsansvar i samverkan med arbetsmiljöombudet. Alla medarbetarna har en sjukvårdsförsäkring, som ger snabb tillgång till privat vård. I försäkringen ingår sjukvårdsrådgivning, personligt samtalsstöd samt förebyggande hälsotjänster.

En tydlig rehabiliteringsprocess finns implementerad i verksamheten. Inom Länsförsäkringar finns ett generöst subventionerat friskvårdserbjudande i egen anläggning med motionspass, konditions- och

styrketräning, möjligheter till massage och motion en timme i veckan på arbetstid. Avtal med Företagshälsovården finns för hälsokontroller samt arbetsrelaterade sjukdomar som stressymptom eller ergonomiska besvär.

Jämställdhet och mångfald

En jämn fördelning mellan män och kvinnor eftersträvas på chefsbefattningar inom samtliga nivåer i bolaget. Mätningar utförs regelbundet för att mäta hur medarbetare uppfattar jämställdheten inom bolaget. Mätningen 2016 visade på en förbättring där 97 procent upplever att Länsförsäkringar Liv är en jämställd arbetsplats.

Kvalitetssäkring av lönenivån för män och kvinnor i lika befattningar på samtliga nivåer har genomförts under året enligt gällande regelverk för lönekartläggning. Ett aktivt arbete sker i nyrekrytering för att öka den etniska mångfalden.

Inga diskrimineringsärenden rapporterades under 2016.

Personal, löner och ersättningar

Upplysningar om medelantal anställda och löner och ersättningar samt uppgifter om lön och andra ersättningar till företagsledningen lämnas i not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. Styrelsen i Länsförsäkringar Liv har i enlighet med Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 artikel 258 och 275 fastställt en ersättningspolicy. En redogörelse för företagets ersättningar avses att publiceras på bolagets hemsida i samband med att årsredovisningen fastställs.

Hållbarhet

Länsförsäkringar Liv arbetar aktivt med hållbarhet inom flera områden.

Miljö

Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar AB-koncernen har under 2016 fortsatt

arbetet med miljöhänsyn och att minska miljöpåverkan från verksamheten och att miljöanpassa erbjudandet. För att miljöarbetet ska drivas på ett strukturerat och uthålligt sätt är miljöledningssystemet certifierat enligt ISO 14001, samtliga länsförsäkringsbolag är också certifierade enligt ISO 14001.

I enlighet med företagets miljöpolicy tas ansvar för den negativa miljöpåverkan Länsförsäkringar Liv och dess verksamhet har på miljön. Tjänsteresor, vilka bland annat bidrar till utsläpp av växthusgasen koldioxid minskas genom att teknisk utrustning möjliggör möten via telefon, video och i digitala kanaler, detta minskar resandet. För de tjänsteresor som görs minimeras miljöpåverkan genom att resorna i stor utsträckning görs med tåg i enlighet med de reseriktlinjer som finns i tjänsteresepolicyen. Företagets tjänstebilar uppfyller miljöbilsdefinitionen i tjänstebilspolicyen. För att stimulera övergången till fordon som drivs med icke fossila bränslen har företaget också laddningsstationer för elbilar. För kortare transporter finns möjligheten att låna cyklar och SL-kort, vilket ger incitament att resa mer miljövänligt.

Digitala tjänster ger stora möjligheter till att minska pappersutskicken till kund och samtidigt höja service och kvalitet i informationen. Utvecklingen av digitala tjänster bidrar dels till minskad miljöpåverkan från papperstillverkningen och transporten av utskicken samt till att informationen blir mer lättillgänglig för kunden. Kunderna bidrar till att minska pappersutskicken genom att välja bort fysiska utskick. För värdebeskeden 2016 var det endast 10 procent av kunderna som fortfarande önskade värdebesked på papper. Siffran minskar varje år. Länsförsäkringsgruppens digitala

målbild innebär att utforma marknadens bästa och mest uppskattade digitala tjänster för bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling. Det personliga kundmötet är och ska fortsatt vara prioriterat när kunden behöver det.

En viktig funktion som har stor inverkan på miljön är inköp av produkter och tjänster. Enligt inköspolicyen och uppförandekod för leverantörer ska inköp innebära en så liten miljöpåverkan som möjligt. Ekonomiska, sociala och miljömässiga hänsyn är integrerade i inköspolicyen för att hantera hållbarhetsrisker och skydda FN Global Compacts principer. Sedan tidigare finns en uppförandekod för leverantörer, som är baserad på FN Global Compact, och definierar krav om mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och affärsetik.

Länsförsäkringars kontorsfastighet är miljöklassad, som lågenergiförbrukande samt utformad för att bidra till människors hälsa och miljö, i enlighet med Miljöklassad byggnad samt Green Building. Bara Bra Miljöval-el och fjärrvärme, som till största delen produceras av förnyelsebart bränsle, används. Personal matsalen erbjuder ekologisk och närproducerad mat samt köttfri måndag.

Ansvarsfulla investeringar

Länsförsäkringar Livs investeringar följer Länsförsäkringars etiska riktlinjer som baseras på internationella konventioner inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen. Enligt Länsförsäkringar Livs ägarpolicy görs inga direktinvesteringar i företag som bedriver verksamhet med kontroversiella vapen såsom klustervapen, landminor och kärnvapen. I slutet av 2014

skrev Länsförsäkringar AB under FNs principer för ansvarsfulla investeringar. Alla investeringar i aktier och kreditobligationer genomlysades med hjälp av en extern konsult för att identifiera bolag som begår kränkning mot internationella konventioner. Vid kränkning mot riktlinjerna finns främst två alternativ, avyttra tillgången eller påverka genom påtryckningar och dialog. Länsförsäkringar Liv använder i första hand dialog och påtryckningar för att få bolag att agera ansvarsfullt.

Länsförsäkringar AB skrev 2015 under det internationella initiativet Montreal Pledge där investerare världen över förbinder sig att mäta och redovisa koldioxidavtryck för sina investeringar. Under 2016 inleddes ett arbete med att minska klimatavtrycket i Länsförsäkringar Livs investeringar genom avyttring av gruv- och energibolag med mer än 50 procent av intäkterna från kol. Samtidigt inleddes ett arbete med att successivt öka andelen investeringar i gröna obligationer. Länsförsäkringar AB stödjer Carbon Disclosure Project (CDP) som samlar miljöinformation från bolag som sedan används av investerare för finansiella analyser inklusive mätning av koldioxidavtryck. Under 2016 har Länsförsäkringar fört dialoger ihop med andra investerare för att få fler bolag att rapportera till CDP samt för att få bolag att arbeta aktivt med att minska sin miljöpåverkan. Under 2016 har Länsförsäkringar varit aktiv i Svensk Försäkrings arbetsgrupp med att ta fram en branschgemensam metod för att mäta koldioxidavtryck i aktieinvesteringar. En mätning av koldioxidavtrycket i Länsförsäkringar Livs aktieinvesteringar kommer publiceras under första halvåret 2017.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Länsförsäkringar Liv har per den 31 januari meddelat deltagande i Svenska Handelsfastigheters nyemission. Deltagandet innebär att Länsförsäkringar Liv gör en fastighetsinvestering på 600 Mkr spridd över en tidsperiod på flera år. Fastigheter är en tillgång som bedöms passa bolagets långsiktiga åtaganden väl. Investeringen i Svenska Handelsfastigheter görs i både Nya och Gamla Trad.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Bolagets långsiktiga arbete med att stärka balansräkningen och förbättra möjligheten till framtida avkastning har varit framgångsrikt. Sedan 2011 då åtgärdsprogrammet inleddes har situationen förbättrats avsevärt. Situationen är dock sådan att bolaget är känsligt för scenarier med fallande räntor och/eller fallande värden på risktillgångar på grund av garantiriskerna i Gamla Trad. Under 2017 kommer arbetet därför att fortsätta med aktiviteter för att stärka bolagets balansräkning. Villkorsändringar till Nya Trad kommer fortsatt att vara en viktig åtgärd.

Förslag till vinstdisposition

Förslag till dispositioner enligt nedan samt fastställande av resultaträkningen och balansräkningen i koncernen och moderbolaget avses att läggas fram vid årsstämman i maj 2017.

Koncernen

Koncernens totala egna kapital uppgick vid årsskiftet till 23 050 Mkr. Någon avsättning till bundna reserver i dotterbolagen föreslås ej.

Moderbolaget

Den för år 2016 redovisade vinsten uppgår till 2 358 739 872 kronor.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat disponeras enligt följande, kronor:

Årets resultat	2 358 739 872
Summa	2 358 739 872

Av ovanstående netto föreslås uttag ur (-) respektive avsättning till (+) konsolideringsfonden med följande fördelning, kronor.

Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	779 846 801
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiefrielseförsäkring	161 369 368
Individuell traditionell livförsäkring	1 365 948 140
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiefrielseförsäkring	48 554 962
Sjuk och olycksfall	3 020 601
Summa	2 358 739 872

Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2017 använda upp till 1 300 Mkr av konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp.

Totalavkastningstabell

Placeringsstillgångar i Gamla Trad, Mkr	Total-avkastning, %	Marknadsvärde 2016-12-31	%	Marknadsvärde 2015-12-31	%
Räntebärande	5,7	72 547	85,7	74 078	85,5
Aktier	14,8	3 741	4,4	3 350	3,9
Alternativa investeringar ¹⁾	4,3	6 805	8,0	7 597	8,7
Fastigheter	24,5	1 625	1,9	1 611	1,9
Totalt	5,9	84 718	100	86 636	100
Placeringsstillgångar i Nya Trad, Mkr	Total-avkastning, %	Marknadsvärde 2016-12-31	%	Marknadsvärde 2015-12-31	%
Räntebärande	5,5	9 350	52,0	7 149	47,7
Aktier	6,2	6 119	34,0	5 999	40,0
Alternativa investeringar ¹⁾	3,4	1 934	10,8	1 129	7,5
Fastigheter	9,9	580	3,2	727	4,8
Totalt	4,3	17 983	100	15 004	100
Placeringsstillgångar i Nya Världen, Mkr	Total-avkastning, % ²⁾	Marknadsvärde 2016-12-31	%	Marknadsvärde 2015-12-31	%
Räntebärande	2,9	3 362	29,6	3 630	30,9
Aktier	7,9	7 987	70,4	8 107	69,1
Totalt	5,1	11 349	100	11 737	100
Summa		114 050		113 377	

¹⁾ Värderingen per den 31 december för alternativa investeringar bygger på senast kända information från fondförvaltarna.

²⁾ Totalavkastningen baseras på portföljens Net Asset Value (NAV) medan avkastningen per tillgångsslag är beräknad med utgångspunkt i respektive marknads stängningskurser.

Avstämning totalavkastningstabell mot balansräkning

	2016-12-31	2015-12-31
Aktier och andelar i koncernföretag	436	411
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 504	3 953
Aktier och andelar i intresseföretag	220	220
Aktier och andelar	18 862	16 543
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 165	80 812
Lån med säkerhet i fast egendom	1 761	1 793
Derivat	6 281	4 819
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 739	1 618
Summa placeringstillgångar	110 968	110 169
Tillgångar för villkorad återbäring	4 810	4 959
Likvida medel	4 527	3 844
Upplupna ränte- och hyresintäkter	612	762
Derivat, skulder	-4 176	-3 216
Summa	116 741	116 518
Justeringar		
Aktier och andelar i koncern och intresseföretag samt lån till koncernföretag	-1 310	-1 285
Marknadsvärde fastigheter	1 933	1 508
Ej medtagna likvida medel i TAT	-1 862	-1 510
Försäkrad pension	-1 733	-1 593
Övrigt	281	-261
Summa	114 050	113 377

Femårsöversikt

	2016	2015	2014	2013	2012
Resultatmätt koncernen, Mkr					
Premieinkomst, för egen räkning	1 720	1 919	2 639	3 388	4 319
Kapitalavkastning, netto	6 027	373	12 023	-1 744	7 659
Försäkringsersättningar	-5 683	-5 959	-6 627	-7 645	-7 491
Utbetald och tillgodoförd återbäring	-1 032	-1 222	-1 475	-1 888	-1 891
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	2 838	5 388	2 248	5 495	5 447
Årets resultat	2 682	5 089	1 903	5 174	4 872
Ekonomisk ställning, Mkr					
Placeringstillgångar värderade till verkligt värde, koncernen	111 597	110 395	115 971	106 777	121 964
Försäkringstekniska avsättningar, koncernen	87 408	88 539	97 172	91 585	104 942
Konsolideringskapital, moderbolaget	23 142	21 503	17 651	17 226	13 970
Varav övertvärden i koncern- och intresseföretag	716	334	341	395	412
Varav uppskjuten skatt	-	-	-	-	-
Kollektivt konsolideringskapital, moderbolaget	17 956	15 471	16 895	6 309	10 325
Kapitalbas, moderbolaget	22 308	20 606 ²⁾	-	-	-
Kapitalbas, moderbolaget (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ⁴⁾	-	21 169	17 310	16 831	13 558
Minimikapitalkrav, moderbolaget	3 238	3 246 ²⁾	-	-	-
Solvenskapitalkrav, moderbolaget	11 433	11 345 ²⁾	-	-	-
Kapitalbas, gruppen (Länsförsäkringar AB) ¹⁾	40 602	36 905 ²⁾	-	-	-
Solvenskapitalkrav, gruppen (Länsförsäkringar AB) ¹⁾	30 121	28 233 ²⁾	-	-	-
Erforderlig solvensmarginal, moderbolaget (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ⁴⁾	-	3 872	4 214	3 991	4 527
Kapitalbas, försäkringsgrupp (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ⁴⁾	-	9 437	7 619	-	-
Erforderlig solvensmarginal, försäkringsgrupp (FRL 2010:2043 enl lydelse 2015-12-31) ⁴⁾	-	6 072	6 293	-	-
Nyckeltal för moderbolaget, procent om ej annat anges					
Förvaltningskostnadsprocent	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
Direktavkastning	1,3	1,8	1,5	2,7	4,8
Totalavkastning, Gamla Trad	5,9	0,5	11,3	-3,0	6,1
Totalavkastning, Nya Världen ³⁾	5,1	0,3	8,7	13,5	12,2
Totalavkastning, Nya Trad	4,3	1,4	9,4	4,3	-
Kollektiv konsolideringsgrad, Gamla Trad	125	120	120	107	111
Kollektiv konsolideringsgrad, Nya Trad	114	114	120	115	-
Solvensgrad (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ⁵⁾	-	128	122	118 (123)	113 (116)
Solvensknot, ggr (enligt FRL lydelse 2015-12-31) ⁴⁾	-	5,6	4,2	4,3	3,1
Kapitalkvot	195	182 ²⁾	-	-	-
Återbärränta före skatt och kostnader, i genomsnitt, Gamla Trad	2,0	2,0	1,0	0,2	0,0
Återbärränta efter skatt i genomsnitt, Gamla Trad					
Kapitalförsäkringar (skattesats 30%)	1,6	1,7	0,4	-0,3	-0,5
Pensionsförsäkringar (skattesats 15%)	1,9	1,8	0,7	-0,1	-0,4
Återbärränta före skatt och kostnader, i genomsnitt, Nya Trad	5,5	9,2	6,6	5,0	-
Återbärränta efter skatt i genomsnitt, Nya Trad					
Pensionsförsäkringar (skattesats 15%)	5,4	8,9	6,3	4,8	-

¹⁾ Gruppen enligt försäkringsrörelseregler består av moderbolaget Länsförsäkringar AB, samtliga försäkringsföretag i koncernen, Länsförsäkringar Bank AB, Wasa kredit AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB och Länsförsäkringar Liv Försäkringar AB, trots att Länsförsäkringar Liv-koncernen inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Beräkningarna sker enligt den konsolideringsmetod som anvisas i EUs Solvens II-direktiv förutom att försäkringsrörelsereglerna kräver att avdrag sker för överskott i dotterbolag som inte är överförbart till annat företag i gruppen endast om dotterbolaget i fråga är ett försäkringsföretag.

²⁾ Öppningsbalans 2016-01-01 enligt Solvens II. Jämförelsesiffor finns ej då regelverket trädde i kraft 2016-01-01.

³⁾ Beräkningen av totalavkastning i Nya Världen ändrades från och med 2014, jämförelsetal för 2013 är omräknat. I den nya beräkningsmetoden kommer samtliga poster som kommer kunderna till del med i totalavkastningen.

⁴⁾ En försäkringsgrupp för Länsförsäkringar AB (publ) tillsammans med Länsförsäkringar Liv, Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Fondliv med anledning av ändring av Försäkringsrörelselagen (2010:2043) som började gälla 1 januari 2014.

⁵⁾ En förändring av beräkningen av solvensgrad som infördes 2014. Förändringen innebar att villkorad återbäring inte fullt räknades med på skuldsidan, en anpassning som bättre speglar skillnaderna i kapitalkrav mellan villkorad återbäring och livavsättning. Omräknade jämförelsetal redovisas inom parentes. som började gälla 1 januari 2014.

Finansiella rapporter – koncernen

Resultaträkning	13
Rapport över totalresultat	13
Resultatanalys	14
Balansräkning	16
Rapport över förändringar i eget kapital	18
Kassaflödesanalys	19
Not 1	Redovisningsprinciper 20
Not 2	Risker och riskhantering 26
Not 3	Premieinkomst 31
Not 4	Kapitalavkastning per värderingskategori 31
Not 5	Kapitalavkastning, intäkter 31
Not 6	Orealiserade vinster på placeringstillgångar 31
Not 7	Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring 31
Not 8	Driftskostnader 32
Not 9	Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer 32
Not 10	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar 32
Not 11	Kapitalavkastning, kostnader 34
Not 12	Orealiserade förluster på placeringstillgångar 34
Not 13	Skatter 34
Not 14	Materiella tillgångar 34
Not 15	Förvaltningsfastigheter 35
Not 16	Aktier och andelar i koncernföretag 35
Not 17	Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag 36
Not 18	Aktier och andelar i intresseföretag 36
Not 19	Aktier och andelar 36
Not 20	Obligationer och andra räntebärande värdepapper 36
Not 21	Derivat 37
Not 22	Tillgångar och avsättningar för villkorad återbäring 37
Not 23	Övriga fordringar 37
Not 24	Upplupna ränteintäkter 37
Not 25	Förutbetalda anskaffningskostnader 37
Not 26	Aktiekapital 37
Not 27	Livförsäkringsavsättning 37
Not 28	Avsättning för oreglerade skador 37
Not 29	Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser 38
Not 30	Skulder avseende direkt försäkring 38
Not 31	Övriga skulder 38
Not 32	Ställda panter och eventualförpliktelser 39
Not 33	Upplysning om kvittning 39
Not 34	Klassificering av finansiella tillgångar och skulder 40
Not 35	Värderingsmetoder för verkligt värde 42
Not 36	Återvinningstidpunkter 44
Not 37	Upplysningar om transaktioner med närstående med mera 45
Not 38	Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång 48
Not 39	Förslag till vinstdisposition 48
Styrelsens undertecknande	49
Revisionsberättelse	50
Bolagsstyrningsrapport	52

Resultaträkning

Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse		Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	Not	2016	2015	2016	2015
Premieinkomst					
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	3	1 905	2 113	1 905	2 113
Premier för avgiven återförsäkring		-185	-194	-185	-194
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring		1 720	1 919	1 720	1 919
Kapitalavkastning, intäkter	4, 5	4 933	4 865	4 901	5 025
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	4, 6	3 983	1 412	3 598	1 236
Försäkringsersättningar					
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	7	-5 859	-6 076	-5 859	-6 076
Återförsäkrarens andel		122	109	122	109
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-5 737	-5 967	-5 737	-5 967
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring		56	2	56	2
Återförsäkrarens andel		-2	6	-2	6
Summa förändring i avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring		54	8	54	8
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-5 683	-5 959	-5 683	-5 959
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar efter avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättning	27	1 072	8 619	1 072	8 619
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk					
Villkorad återbäring		149	878	149	878
Driftskostnader	8, 9, 10	-447	-442	-447	-444
Kapitalavkastning, kostnader	4, 11	-2 824	-1 372	-2 782	-1 356
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	4, 12	-65	-4 532	-65	-4 532
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		2 838	5 388	2 463	5 386
ICKE-TEKNISK REDOVISNING					
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		2 838	5 388	2 463	5 386
Övriga icke-tekniska kostnader		-110	-284	-	-
Resultat före skatt/Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		2 728	5 104	2 463	5 386
Periodiseringsfond		-	-	70	63
Skatt	13	-46	-15	-174	-306
ÅRETS RESULTAT		2 682	5 089	2 359	5 143

Rapport över totalresultat

		Koncernen		Moderbolaget	
Mkr		2016	2015	2016	2015
Årets resultat		2 682	5 089	2 359	5 143
Övrigt totalresultat		-	-	-	-
Poster som inte kan omföras till årets resultat					
Omvärdering av förmånsbestämda planer		-	-2	-	-
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		-	-2	-	-
Årets totalresultat		2 682	5 087	2 359	5 143

Resultatanalys 2016

Mkr	Totalt	Direktförsäkring i Sverige Tjänstepensionsförsäkring	
		Avgifts- bestämd traditionell försäkring	Sjukförsäkring & premiebefrielse- försäkring
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	1 905	995	350
Premier för avgiven återförsäkring	-185	-22	-97
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	1 720	973	253
Kapitalavkastning, intäkter	4 901	2 542	92
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	3 598	1 691	-
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-5 859	-2 788	-197
Återförsäkrares andel	122	13	44
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-5 737	-2 775	-153
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	56	-	-6
Återförsäkrares andel	-2	-	8
Summa förändring i Avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring	54	-	2
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-5 683	-2 775	-151
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	1 072	-18	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring	149	110	-
Driftskostnader	-447	-208	-41
Kapitalavkastning, kostnader	-2 782	-1 452	-
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-65	-31	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	2 463	832	153
Periodiseringsfond	70	-	53
Skatt	-174	-51	-47
ÅRETS RESULTAT	2 359	781	160
Avvecklingsresultat	466	-	363
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättningar	85 192	46 737	3
Avsättning för oreglerade skador	2 216	16	1 214
Summa	87 408	46 753	1 217
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär försäkringsrisken			
Villkorad återbäring	4 810	3 318	-
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	477	2	312
Konsolideringsmedel	22 030	5 656	1 600

Resultatanalys 2016, forts.

Mkr	Direktförsäkring i Sverige Övrig livförsäkring		
	Individuell traditionell försäkring	Sjuk- och premiebefrielse- försäkring	Sjuk- och olycksfall
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	444	87	29
Premier för avgiven återförsäkring	-44	-22	-
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	400	65	29
Kapitalavkastning, intäkter	2 198	64	5
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	1 907	-	-
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-2 730	-131	-12
Återförsäkrarens andel	34	31	-
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 696	-100	-12
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	1	63	-2
Återförsäkrarens andel	-	-10	-
Summa förändring i Avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring	1	53	-2
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 695	-47	-14
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	1 090	-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring	39	-	-
Driftskostnader	-146	-35	-17
Kapitalavkastning, kostnader	-1 330	-	-
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-34	-	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	1 428	47	3
Periodiseringsfond	-	16	1
Skatt	-62	-14	-
ÅRETS RESULTAT	1 366	49	3
Avvecklingsresultat	-	103	-
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättningar	38 448	3	-
Avsättning för oreglerade skador	49	866	70
Summa	38 497	869	70
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär försäkringsrisken			
Villkorad återbäring	1 492	-	-
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	4	159	-
Konsolideringsmedel	13 762	935	77

Balansräkning

TILLGÅNGAR, Mkr	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Materiella tillgångar					
Materiella tillgångar	14	2	2	2	2
Summa materiella tillgångar		2	2	2	2
Placeringstillgångar					
Förvaltningsfastigheter	15	1 719	1 295	-	-
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag					
Aktier och andelar i koncernföretag	16	-	-	436	411
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	17	2 857	3 306	3 504	3 953
Aktier och andelar i intresseföretag	18	213	209	220	220
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	19	18 862	16 543	18 862	16 543
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20	78 165	80 812	78 165	80 812
Lån med säkerhet i fast egendom		1 761	1 793	1 761	1 793
Derivat	21, 33	6 281	4 819	6 281	4 819
Övriga finansiella placeringstillgångar		1 739	1 618	1 739	1 618
Summa placeringstillgångar		111 597	110 395	110 968	110 169
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken					
Tillgångar för villkorad återbäring	22	4 810	4 959	4 810	4 959
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador		477	481	477	481
Fordringar					
Övriga fordringar	23	1 909	1 378	1 893	1 372
Summa fordringar		1 909	1 378	1 893	1 372
Andra tillgångar					
Aktuell skattefordran		236	101	236	101
Likvida medel		4 527	3 844	4 527	3 844
Summa andra tillgångar		4 763	3 945	4 763	3 945
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränteintäkter	24	612	762	612	762
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	143	195	143	195
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0	0	10	0
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		755	957	765	957
SUMMA TILLGÅNGAR		124 312	122 117	123 678	121 885

Balansräkning, forts.

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER, Mkr	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital					
Aktiekapital	26	8	8	8	8
Konsolideringsfond		20 360	16 307	19 671	15 560
Andra fonder					
Årets resultat		2 682	5 087	2 359	5 143
Summa eget kapital		23 050	21 402	22 038	20 711
Obeskattade reserver					
Periodiseringsfond		-	-	388	458
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättning	27	85 192	86 264	85 192	86 264
Avsättning för oreglerade skador	28	2 216	2 275	2 216	2 275
Summa försäkringstekniska avsättningar		87 408	88 539	87 408	88 539
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken före avgiven återförsäkring					
Villkorad återbäring	22	4 810	4 959	4 810	4 959
Avsättningar för andra risker och kostnader					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse	29	27	27	27	26
Uppskjutna skatteskulder	13	86	102	-	-
Övriga avsättningar		126	8	122	7
Summa avsättningar för andra risker och kostnader		239	137	149	33
Depåer från återförsäkrare		477	481	477	481
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	30	160	212	160	212
Skulder avseende återförsäkring		6	15	6	15
Derivat	21, 33	4 176	3 216	4 176	3 216
Övriga skulder	31	3 774	2 964	3 868	3 088
Summa skulder		8 116	6 407	8 210	6 531
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		212	192	198	173
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		124 312	122 117	123 678	121 885

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Koncernen					Moderbolaget				
	Aktie- kapital	Konsolide- ringsfond	Kapital- andelsfond	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa	Aktie- kapital	Konsolide- ringsfond	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa	
Ingående eget kapital 2015-01-01	8	15 635	-	1 894	17 537	8	14 816	1 966	16 790	
Årets resultat	-	-	-	5 089	5 089	-	-	5 143	5 143	
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-2	-2	-	-	-	-	
Årets totalresultat	-	-	-	5 087	5 087	-	-	5 143	5 143	
Vinstdisposition	-	1 894	-	-1 894	-	-	1 966	-1 966	-	
Överföring kapitalandelsfond	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Utbetald återbäring	-	-1 222	-	-	-1 222	-	-1 222	-	-1 222	
Utgående eget kapital 2015-12-31	8	16 307	-	5 087	21 402	8	15 560	5 143	20 711	
Ingående eget kapital 2016-01-01	8	16 307	-	5 087	21 402	8	15 560	5 143	20 711	
Årets resultat	-	-	-	2 682	2 682	-	-	2 359	2 359	
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Årets totalresultat	-	-	-	2 682	2 682	-	-	2 359	2 359	
Vinstdisposition	-	5 087	-	-5 087	-	-	5 143	-5 143	-	
Avyttring dotterbolag	-	-2	-	-	-2	-	-	-	-	
Utbetald återbäring	-	-1 032	-	-	-1 032	-	-1 032	-	-1 032	
Utgående eget kapital 2016-12-31	8	20 360	-	2 682	23 050	8	19 671	2 359	22 038	

Allt eget kapital klassificeras som bundet.

Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Årets resultat före skatt	2 728	5 104	2 532	5 449
Betald inkomst- och avkastningsskatt	-411	-441	-407	-439
Utbetald återbäring samt pensionskollektivavtal från konsolideringsfond	-1 032	-1 222	-1 032	-1 222
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	-5 342	-7 982	-5 482	-8 018
Summa	-4 057	-4 541	-4 389	-4 230
Förändring av övriga rörelsefordringar och skulder				
Tillgångar	2 547	5 317	2 127	5 717
Skulder	2 193	-796	2 074	-1 647
Kassaflöde från den löpande verksamheten	683	-20	-188	-160
Investeringsverksamheten				
Utlåning till koncern- och intressebolag	-	-	871	140
Investering i materiella tillgångar	0	-0	0	-0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	0	-0	871	140
Periodens kassaflöde	683	-20	683	-20
Likvida medel vid periodens början	3 844	3 864	3 844	3 864
Förändring i likvida medel	683	-20	683	-20
Likvida medel vid periodens slut	4 527	3 844	4 527	3 844

Med likvida medel avses tillgodohavanden på bankräkningar samt plusgiro, beloppet redovisas i balansräkningen under kassa och bank.

Tilläggssupplysningar om kassaflöden

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Räntebetalningar	2 661	2 827	2 661	2 827
Ränteutbetalningar	-550	-275	-538	-274
Erhållna utdelningar	-	248	27	485
Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet:				
Förändringar av försäkringstekniska avsättningar	-1 080	-8 627	-1 080	-8 627
Värdeförändring och resultat av placeringstillgångar	-4 111	1 467	-4 234	1 488
Värdeförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk	-149	-878	-149	-878
Övrigt	-2	56	-19	-1
Summa	-5 342	-7 982	-5 482	-8 018

Såväl räntebetalningar som utdelningar redovisas i den löpande verksamheten.

Noter till de finansiella rapporterna

Belopp i Mkr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Företagsinformation

Årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-6627, avser räkenskapsår 1 januari–31 december 2016. Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) är ett ömsesidigt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm. Adressen är Tegeluddsvägen 11-13, 106 50 Stockholm. Företaget är ett helägt dotterföretag till Länsförsäkringar AB (publ), 556549-7020, med säte i Stockholm. Företaget med dotterföretag konsolideras inte i Länsförsäkringar ABs koncernredovisning då resultatet i Länsförsäkringar Liv i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Länsförsäkringar Liv koncernen har, utöver livförsäkringsrörelsen, en rörelse som utgör skadeförsäkringsrörelse i form av sjuk- och olycksfallsförsäkring. Då denna endast uppgår till mindre än en procent av den totala rörelsen och därför inte är väsentlig, presenteras koncernens hela rörelse som livförsäkringsrörelse i resultaträkningen. Den del som utgör skadeförsäkringsrörelse redovisas i resultatanalysen under benämningen Sjuk- och olycksfall. Någon uppdelning av denna gren på tjänstepension har följaktligen ej gjorts.

Normgivning och lag

Koncernredovisningen är upprättad enligt International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) såsom de antagits av EU. Vidare tillämpas Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som anges i avsnittet om Moderföretagets redovisningsprinciper.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen och verkställande direktören den 1 mars 2017. Årsredovisningen fastställs slutligen på årsstämman 2017.

Företsättningar vid upprättande av moderföretagets och koncernens finansiella rapporter

Moderföretagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna, för både moderföretaget och koncernen, presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är avrundade till miljoner kronor (Mkr), om inte annat anges. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom större delen av koncernens finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Förvaltningsfastigheter är redovisade till verkligt värde.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättandet av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar är baserade på tidigare kunskaper och erfarenheter och grundar sig på den information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar, men för att minska avviken utvärderas uppskattningarna regelbundet.

Ändringar av ovan nämnda uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Ett område där företagsledningen gör väsentliga bedömningar är vid klassificering av försäkringsavtal. Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkringsavtal. Länsförsäkringar Liv har gjort bedömning av samtliga försäkringsavtal. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Länsförsäkringar Liv är förpliktigt att erlagga väsentliga ersättningar. Som försäkringsavtal enligt IFRS 4 klassificeras företagets traditionella livförsäkringar och försäkringskomponenten i de finansiella avtalen. Se avsnitt Försäkringsavtal nedan för ytterligare information.

Länsförsäkringar Liv gör bedömningar avseende klassificering av finansiella tillgångar och skulder, baserat på syfte med innehaven. Kategorierna av finansiella tillgångar och skulder finns beskrivna nedan under avsnitt Finansiella tillgångar och skulder, där även företagets bedömda klassificering framgår.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Den mest betydande effekten på de belopp som redovisas i de finansiella rapporterna är de antaganden som används vid beräkningen av de försäkrings tekniska avsättningarna. Vid beräkning av livförsäkringsavsättningar görs antaganden om bland annat diskonteringsränta, dödlighet, sjuklighet och omkostnader. Vid beräkning av avsättning för oreglerade skador görs en aktuariell uppskattning av framtida utgifter för inträffade sjukfall samt för ännu ej anmälda skador. Statistiska metoder används för uppskattning av framtida skadekostnader. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringstekniska avsättningar samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Vid värdering av finansiella tillgångar för vilka det inte finns något observerbart marknadspris används värderingsmodeller som beskrivs nedan vid redovisningsprinciper för placeringstillgångar. Värderingen bygger på senast kända information vilket normalt innebär kvartalsvis värdering med ett kvartals eftersläpning. Särskild uppföljning görs vid perioder av stor turbulens på den finansiella marknaden.

Vid marknadsvärderingen av förvaltningsfastigheter används kassaflödesanalyser som innehåller ett flertal antaganden och bedömningar. De omfattar parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation och diskonteringsränta. En förändring i någon av dessa parametrar på grund av förändring i vakansgrad, marknadsvillkor eller liknande påverkar de beräknade kassaflödena och därmed värdet på fastigheterna. Se redovisningsprinciper för Placeringstillgångar för ytterligare information.

Pensionsavsättningar är delvis aktuariellt beräknade enligt försäkringstekniska riktlinjer och antagande om genomsnittlig årlig pension per åldersgrupp samt sannolikhetsbedömning av utnyttjande av förtida pensionsuttag. Redovisningsprinciper för förmånsbestämda pensionsplaner beskrivs nedan under avsnitt Ersättningar till anställda.

Nya och ändrade redovisningsprinciper

Nya standarder samt förändringar av standarder som har antagits av EU som ska tillämpas från den 1 januari 2016 har inte medfört några väsentliga förändringar på koncernens resultat eller finansiella ställning. Nedan beskrivs vilka ändringar som koncernen tillämpat från och med 1 januari 2016.

Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560)

Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560) har ändrats med tillämpning på räkenskapsår som börjar den 1 januari 2016 eller senare. Ändringarna innebär att förslag till vinstdisposition även ska finnas i not. Utöver detta har inte de nya reglerna inneburit någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:12) om årsredovisning i försäkringsföretag

Föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 om årsredovisning i försäkringsföretag har ersatt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag.

I de nya föreskrifterna har bestämmelserna om nyckeltal anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens II-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår. Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal har inte de nya reglerna inneburit någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Nya redovisningsregler som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade redovisningsregler träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade redovisningsregler förväntas få på koncernens finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning.

IFRS 9 träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare med tidigare tillämpning tillåten. Standarden ska med vissa undantag tillämpas retroaktivt.

De kategorier som finns i IAS 39 ersätts av tre värderingskategorier, där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, till verkligt värde via övrigt totalresultat eller till verkligt värde via resultatet. Klassificeringen för skuldinstrument fastställs utifrån företagets affärsmodell för innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten värdering till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att redovisa värdeförändringar i övrigt totalresultat. Regler kring finansiella skulder överensstämmer huvudsakligen med reglerna i IAS 39. Baserat på den analys som genomförts bedöms klassificeringen av finansiella tillgångar enligt IFRS 9 bli i enlighet med vad som framgår av tabellen nedan. Effekten av klassificeringen av finansiella tillgångar och skulder enligt IFRS 9 bedöms förutom de utökade upplysningskraven få liten effekt.

Finansiell tillgång	Verkligt värde via resultatet	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via övrigt totalresultat
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	X		
Aktier och andelar	X		X
Derivat	X		
Kassa och bank		X	
Övriga fordringar		X	

Nya principer introduceras för nedskrivning av finansiella tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde och för skuldinstrument som redovisas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Nedskrivningsmodellen kräver redovisning av ett års förväntade kreditförluster redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningen baseras på de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. För övriga fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde genomförs en analys för att ta fram den mest lämpliga metoden för beräkning av förväntade kreditförluster.

Reglerna för säkringsredovisning innebär bland annat förenklingar vid bedömning av ett säkringsförhållandes effektivitet samt utökar gränserna för vad som får identifieras som säkringsinstrument respektive säkrad post. Säkringsredovisning tillämpas inte, varvid dessa förändringar inte bedöms ha någon väsentlig påverkan på företagets finansiella rapporter.

IFRS 15 Intäkter från kundkontrakt

IFRS 15 Intäkter från kundkontrakt träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare och ersätter då samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som hanterar intäkter. IFRS 15 innehåller en samlad modell för intäktsredovisning avseende kundkontrakt som inte omfattas av andra standarder (till exempel IFRS 4 eller IFRS 9). Utgångspunkten i standarden är avtal om försäljning av en vara eller tjänst mellan två parter. Inledningsvis ska ett kundavtal identifieras, vilket hos säljaren genererar en tillgång (rättigheter, ett löfte om erhållande av ersättning) och en skuld (åtagande, ett löfte om överföring av varor/tjänster). Enligt modellen ska en intäkt redovisas då ett åtagande att leverera utlovade varor eller tjänster till kunden uppfylls. EU har godkänt standarden. Länsförsäkringar Liv har inom koncernen genomfört en analys av effekterna av IFRS 15 och implementering pågår. Bedömningen är att standarden inte kommer ha någon väsentlig effekt på koncernens finansiella rapporter, dock kommer upplysningskraven att utökas. Då effekterna av standarden förväntas vara begränsade kommer jämförelseinformation inte att omräknas vid första årets tillämpning av standarden.

Kommande ändringar av IFRS som ännu inte publicerats

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående kommande nya eller ändrade IFRS förväntas få på koncernens finansiella rapporter.

IFRS 17 Försäkringsavtal

IASB bedriver ett arbete med en ny version av IFRS 4 Försäkringsavtal som ska ersätta den befintliga standarden. Den nya standarden kommer att heta IFRS 17. Standarden kommer att eliminera motsägelser och svagheter i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning av försäkringsavtal. Den uppdaterade standarden kommer även att ställa nya krav på upplysningar för att öka jämförbarheten mellan olika företag.

Den slutliga standarden förväntas att publiceras tidigast under första kvartalet 2017. Ändringen förväntas att träda i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2021 eller senare. Länsförsäkringar driver inom koncernen ett projekt för att analysera effekterna av den nya standarden, projektet är i förstudiefasen.

I september 2016 antog IASB ett tillägg till IFRS 4 som bland annat innebär att försäkringsföretag får utnyttja ett undantag till att börja tillämpa IFRS 9, som tillämpas det räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Undantaget innebär att försäkringsföretagen istället kan välja att börja tillämpa IFRS 9 samtidigt som den kommande standarden IFRS 17 det vill säga från och med räkenskapsår 2021. Undantaget har ännu inte godkänts av EU. Länsförsäkringar har tentativt beslutat att inte utnyttja undantaget.

Koncernredovisning

Koncernen omfattar moderföretaget och de företag där Länsförsäkringar Liv har bestämmande inflytande. Det bestämmande inflytandet definieras som att ha direkt eller indirekt kontroll att kunna påverka ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder värderas till verkligt värde vid anskaffningstidpunkten. Om anskaffningskostnaden är större än nettotillgångarnas verkliga värde redovisas skillnaden som Goodwill. Resultatet från verksamheter som förvärvats eller avyttrats under året tas upp i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten och till den dag när ett bestämmande inflytandet upphör.

Som intresseföretag redovisas de företag där ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse samt där moderföretaget utövar ett betydande inflytande. I koncernens resultaträkning redovisas andelen i intresseföretagens resultat efter skatt. Intresseföretag redovisas i koncernredovisningen enligt kapitalandelsmetoden.

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader samt orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

Närstående

Som närstående juridiska personer räknas Länsförsäkringar AB koncernens företag, samtliga intresseföretag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB och de 23 länsförsäkringsbolagen.

Se not 37 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera för ytterligare information.

Omräkning av utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt transaktionsdagens valutakurs. Tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till svenska kronor enligt balansdagens valutakurser. Orealiserade valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen som valutaresultat netto under Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader. De valutaterminer som används för att ekonomiskt säkra valutaexponeringen i balansräkningen värderas till verkligt värde och resultat effekter redovisas dels under Ränteutgifter och dels som Valutareultat.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka Länsförsäkringar Liv åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att förbinda sig att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Enligt IFRS 4 Försäkringsavtal delas försäkringsavtal in baserat på nivån av försäkringsrisk mellan försäkringsavtal och övriga än försäkringsavtal. Försäkringsprodukter som inte innebär betydande försäkringsrisk ska klassificeras som övriga avtal. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Länsförsäkringar Liv är förpliktigt att erlagga väsentliga ersättningar. Som försäkringsavtal klassificeras företagets traditionella livförsäkringar och försäkringskomponenten i de finansiella avtalen. Försäkringsprodukter som inte innebär betydande försäkringsrisk klassificeras som övriga avtal.

Avtal med diskretionär del

Traditionella livförsäkringar inom Länsförsäkringar Liv utgör avtal med diskretionär del. Det innebär att försäkringstagarna har ett preliminärt fördelat överskott. Det preliminärt fördelade överskottet är dock inte garanterat. Dessa avtal redovisas därför enligt principerna för försäkringsavtal. De preliminärt fördelade överskotten redovisas som eget kapital.

Premieinkomst

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i takt med att inbetald premie tjänas in. Premierna avser direkt livförsäkring samt direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring och utgörs av periodiska premier och engångspremier. Som premieinkomst redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring som inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar motsvarar redovisningsperiodens ersättningar till försäkringstagare samt annullationer, återköp och utflyttar. Ersättningarna redovisas genom att garanterad del kostnadsförs och återbäringsdelen minskar eget kapital. Även kostnader för skadereglering ingår i utbetalda försäkringsersättningar.

Kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter och kostnader

I kapitalavkastningen ingår hyresintäkter, ränteutgifter och räntekostnader samt valutakursvinster och valutakursförluster på placeringstillgångar, samt likvida medel. Erhållna utdelningar, eventuella nedskrivningar av finansiella tillgångar, driftskostnader för förvaltningsfastigheter samt externa kostnader för kapitalförvaltningen ingår i kapitalavkastningen. I kapitalavkastningen ingår även realiserade resultat på placeringstillgångar. Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och tillgångens anskaffningsvärde.

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserade resultat på placeringstillgångar och derivat ingår i posterna Orealiserade vinster samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Orealiserade resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som realiserat resultat.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring samt förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader. Driftskostnader för skadereglering redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar. Driftskostnader för finansförvaltning redovisas under Kapitalavkastning, kostnader. Driftskostnader för fastighetsförvaltning redovisas som direkta kostnader för fastigheter, som ingår i Kapitalavkastning, kostnader.

Leasing

Länsförsäkringar Liv hyr inventarier av moderföretaget Länsförsäkringar AB. Avtalen är av begränsad omfattning och redovisas i sin helhet som operationell leasing. Hyreskostnaderna redovisas linjärt över leasingperioden.

Skatt

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av företaget för försäkringstagarnas räkning. Skatteobjektet utgörs av värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. I koncernen redovisas den avkastningsskatt som hänför sig till perioden i resultaträkningen som en övrig icke-teknisk kostnad. I moderföretaget redovisas avkastningsskatten som skatt i resultaträkningen.

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, samt eventuella justeringar av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte för skillnad som uppkommit vid första redovisningen av goodwill och inte heller vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer Länsförsäkringar Liv till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Det redovisade värdet för en materiell tillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering, avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning, utrangering eller avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Denna skillnad redovisas som övriga icke-tekniska intäkter eller kostnader.

Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod med start då tillgången är tillgänglig för användning. Avskrivningarna redovisas som driftskostnader i resultaträkningen. Nyttjandeperioden är fem år. Avskrivningsmetoden, tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Placeringsstillgångar Förvaltningsfastigheter

Koncernen innehar byggnader och mark i syfte att generera hyresinkomster och värdestegring, innehavet klassificeras därför som förvaltningsfastigheter. Fastigheterna redovisas löpande till verkligt värde enligt omvärderingsmetoden och värdering sker av en extern värderingsman genom användning av både ortspriser och kassaflöden, värderingen sker halvårsvis. Eftersom fastigheterna redovisas och värderas till verkligt värde görs ingen avskrivning på dessa. Förändringar i verkligt värde på fastigheterna redovisas i resultaträkningen som realiserade vinster respektive förluster på placeringstillgångar.

Finansiella tillgångar och skulder Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part till avtalet enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller företaget förlorar kontrollen över tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

Affärstransaktioner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas i balansräkningen per affärsdag vilket är den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna.

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i balansräkning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt när det föreligger en avsikt att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden eller att reglera posterna med ett nettobelopp.

Klassificering och värdering

Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades och de valmöjligheter som finns i IAS 39. Efter det första redovisningstillfället avgör klassificeringen hur det finansiella instrumentet värderas. För instrument klassificerade som Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen motsvarar anskaffningsvärde verkligt värde utan tillägg för transaktionskostnader. Värdering av finansiella instrument sker löpande till verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde beroende på vilken kategori instrumentet tillhör.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option. Kategorin Innehav för handelsändamål utgörs av derivat vilka har ett positivt marknadsvärde. I kategorin Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option återfinns tillgångar vilka förvaltas och utvärderas baserat på tillgångarnas verkliga värden. Det verkliga värdet utgör även grunden för intern uppföljning och rapportering till ledande befattningshavare. Eftersom förvaltning och utvärdering av dessa tillgångar sker till verkligt värde har företaget valt att klassificera dessa instrument som Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. I balansräkningen utgörs Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option av posterna Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag, Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Lån med säkerhet i fast egendom samt Övriga finansiella placeringstillgångar. Förändringar i verkligt värde på dessa tillgångar redovisas i resultaträkningen som Realiserade vinster respektive Realiserade förluster på placeringstillgångar.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar utgörs av finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är derivat eller noterade på en aktiv marknad. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde. I balansräkningen utgörs Lånefordringar och kundfordringar av Övriga fordringar, Upplupna ränteintäkter samt Likvida medel.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella skulder värderade enligt Fair value option. En finansiell skuld som innehas för handel klassificeras i denna kategori om den förvärvas huvudsakligen i syfte att säljas inom kort. Företaget klassificerar derivat vilka har ett negativt marknadsvärde i kategorin Innehav för handelsändamål. Företaget har inga finansiella skulder i kategorin Finansiella skulder värderade enligt Fair value option.

Andra finansiella skulder

Kategorin Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av Övriga skulder samt Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Skulderna i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Metod för bestämning av verkligt värde

Metoder för bestämning av verkligt värde samt vilken nivå i värderingshierarkin som den indata som använts för att ta fram det verkliga värdet härrör ifrån återfinns i not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

Den största delen av företagens finansiella instrument värderas till ett verkligt värde genom priser som är noterade på en aktiv marknad. Till priset görs inget tillägg för transaktionskostnader (t.ex. courtage) eller framtida transaktionskostnader vid en eventuell avyttring. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad när transaktioner äger rum med tillräcklig frekvens och volym för att ge fortlöpande prisinformation. Om marknaden för tillgången eller skulden är den mest fördelaktiga marknaden samt om ett företag vid värderingstidpunkten kan genomföra en transaktion med tillgången eller skulden till detta pris på denna marknad klassificeras innehavet som nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument som är noterade på en aktiv marknad och återfinns i nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde återfinns i balansräkningen som Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag (lån till koncernföretag finns ej noterade på en aktiv marknad och värderas enligt nivå 2), Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Derivat samt Övriga finansiella placeringstillgångar.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv används en värderingsteknik för att ta fram det verkliga värdet. Företaget innehar exempelvis OTC-derivat vilka inte handlas på en aktiv marknad. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter medan företagsspecifik information används i så liten utsträckning som möjligt. De instrument där samtliga väsentliga indata som krävs för värdering till verkligt värde är observerbara återfinns i nivå 2 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde har fastställts genom att använda en värderingsteknik som bygger på marknadsuppgifter återfinns i balansräkningen som: Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag (emitterade värdepapper finns noterade på aktiv marknad och värderas enligt nivå 1), Aktier och andelar, Lån med säkerhet i fast egendom samt Derivat. I de fall ett eller flera väsentliga indata inte baseras på observerbar marknadsinformation klassificeras det berörda instrumentet i nivå 3 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde inte har kunnat fastställas baserat på observerbar marknadsinformation återfinns i balansräkningen som: Förvaltningsfastigheter, Aktier och andelar samt Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Nedskrivningsprövning för materiella tillgångar samt aktier och andelar i dotter- och intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden för en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden, en så kallad kassagenererande enhet.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas proportionellt på de tillgångar som ingår i enheten.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger ett nedskrivningsbehov av någon finansiell tillgång genom att utvärdera objektiva bevis för att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som påverkar möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Återvinningsvärdet för tillgångar tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar, vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde, beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en löptid under ett år diskonteras inte. Nedskrivningar belastar resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

När det inte längre finns någon indikation på att nedskrivningsbehovet fortfarande föreligger eller då det sker en förändring i de antaganden som legat till grund för beräkning av återvinningsvärdet återförs en redovisad nedskrivning. En återföring görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivningar av Lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal, eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal, och bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader som man vill aktivera. Med anskaffningskostnader avses driftskostnader såsom provisioner och kostnader för försäljning som direkt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Anskaffningskostnader skrivs av linjärt under tio år. Tillgången testas för nedskrivningsbehov varje år.

Obeskattade reserver

I koncernredovisningen elimineras obeskattade reserver och 22 procent av posten bokas som uppskjuten skatteskuld och 78 procent som bundet eget kapital.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av livförsäkringsavsättning samt avsättning för oreglerade skador. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets garanterade förpliktelser enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för det förväntade kapitalvärdet av framtida avtalade premiebetalningar. Livförsäkringsavsättningen är beräknad enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet, premieförändringar, återköp/flytt, ändrad utbetalningstid, skatt och driftskostnader.

Vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar tillämpas den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt anta-

gande om en långsiktig ränta på 4,20 %. Ett differentierat tillägg till avsättningarna för tjänstepensionsförsäkring respektive övrig livförsäkring innebär åtskillnad mellan aktsamma och betryggande avsättningar.

Antaganden om dödlighet är utformade som en generationsdödlighet och innefattar en trendmässig ökning av förväntad livslängd i förhållande till födelseår. Dessa antaganden baseras på företagets erfarenhet av dödlighet i det egna beståndet samt på SCB:s antaganden om framtida livslängdsökningar. Antagandena om premieförändringar, återköp/flytt, ändrad utbetalningstid, skatt och driftskostnader inklusive kapitalförvaltningskostnader bestäms utifrån företagets erfarenhet samt i vissa fall med expertbedömning angående framtida utfall. Länsförsäkringar Livs antaganden för livslängd och driftskostnader är betryggande respektive aktsamma och övriga antaganden får betraktas som realistiska eller i vissa fall aktsamma.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar tre olika balansposter. Dessa är avsättning för sjukräntor, fastställda skador samt icke fastställda skador. Avsättningen för sjukräntor motsvarar det diskonterade kapitalvärdet av företagets förpliktelser i enlighet med försäkringsavtalet. För sjukräntor med fast belopp har det nominella ränteantagandet fastställts utifrån EIOPA's räntekurva för Solvens II. För indexerade sjukräntor har använts en räntekurva för break-even inflation, beräknad som skillnaden mellan nominella och reala statsobligationsräntor.

Avsättningen för fastställda skador motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets framtida utgifter med anledning av inträffade sjukfall. Här ingår skador som är anmälda och godkända men ännu ej utbetalda samt framtida driftskostnader. Här ingår även förräntningsrörelsen.

Avsättning för icke fastställda skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts enligt statistiska metoder utifrån tidigare erfarenhet för respektive produkt.

Villkorad återbäring

Avsättningen för villkorad återbäring för förvaltningsformen Försäkrad Pension bestäms som skillnaden på aggregerad nivå mellan marknadsvärdet av placeringstillgångarna för försäkringstagarnas räkning och livförsäkringsavsättningarna. För Nya Världen bestäms avsättning för villkorad återbäring som skillnaden mellan försäkringskapitalet och livförsäkringsavsättningarna på individuell nivå. Avsättning för villkorad återbäring får inte vara negativ på den enskilda försäkringen.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan Länsförsäkringar Liv och återförsäkrare genom vilka företaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av företaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassificeras som avgiven återförsäkring. För avgiven återförsäkring redovisas som tillgångspost de förmåner som företaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, vilket motsvarar återförsäkrarens ansvar. Deponerade medel från återförsäkrare utgör skuldposten Depåer från återförsäkrare. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Årligt resultat regleras primärt genom avräkning i enlighet med återförsäkringsavtal.

Länsförsäkringar Liv meddelar inte mottagen återförsäkring.

Ersättningar till anställda

Kortfristig ersättning

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls. Ingen rörlig ersättning utgår till anställda i Länsförsäkringar Liv.

Ersättning vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas vid den tidigaste tidpunkten av när företaget inte längre kan dra tillbaka erbjudandet till de anställda eller när företaget redovisar kostnader för omstrukturering. Ersättningarna som beräknas bli reglerade efter tolv månader redovisas till dess nuvärde. Ersättningar som inte förväntas regleras helt inom tolv månader redovisas enligt långfristiga ersättningar.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser.

FTP-planen är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Den förmånsbestämda delen är försäkrad genom Försäkringsbranschens pensionskassa (FPK). Denna pensionsplan innebär att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information, varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan.

Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en fungerande marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med den så kallade Projected Unit Credit Method.

Vid fastställandet av förpliktelsens nuvärde kan det uppstå aktuariella vinster och förluster. Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från det tidigare gjorda antagandet, eller genom att antagandena ändras.

I balansräkningens redovisade värde för pensioner och liknande förpliktelser motsvarar förpliktelsens nuvärde vid bokslutstidpunkten oredovisade aktuariella vinster och förluster samt oredovisade kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder.

När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nettot av ej redovisade aktuariella förluster och ej redovisade kostnader för tjänstgöring under tidigare perioder och nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen. När ersättningarna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder i resultaträkningen linjärt fördelad över den genomsnittliga perioden tills ersättningarna är helt intjänade. Om ersättningen är fullt ut intjänad redovisas en kostnad i resultaträkningen direkt. När det finns en skillnad mellan hur pensionskostnaden fastställs i juridisk person och koncernen redovisas en avsättning eller fordran avseende särskild löneskatt baserat på denna skillnad. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas inte. Samtliga kostnader för förmånsbestämda planer redovisas som personalkostnader i rörelseresultatet.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen redovisas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet justeras för transaktioner som inte medför in- eller utbetalningar under perioden uppdelat utifrån de olika verksamhetsgrenarna.

Eventualförpliktelser

Under Eventualförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som en skuld eller avsättning. Detta på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretagets redovisning är upprättad enligt Årsredovisningslagen för försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och all-

männa råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12 med de tillägg som införts) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Moderföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Föreskrifterna från Finansinspektionen hänvisar med vissa undantag och begränsningar till IFRS.

Ändrade redovisningsprinciper

Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560) har ändrats med tillämpning på räkenskapsår som börjar den 1 januari 2016 eller senare. Ändringarna innebär att upplysning gällande Poster inom linjen flyttas till not-uppgifter.

Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

De avvikelser som förekommer mellan moderföretagets och koncernens principer föranses av begränsade möjligheter att tillämpa IFRS i moderföretaget enligt ovan. Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, förutom följande:

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag

Moderföretagets Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde justerat för nedskrivningsbehov. Som intresseföretag redovisas de företag där ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse, där företaget har ett betydande men inte ett bestämmande inflytande.

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger en indikation på nedskrivningsbehov. Om så är fallet beräknas återvinningsvärdet. I det fall det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. Om återvinningsvärdet ökas igen återförs nedskrivningen via resultaträkningen.

Aktieägartillskott och koncernbidrag

Aktieägartillskott redovisas direkt mot eget kapital hos mottagaren och mot Aktier och andelar i koncernföretag hos givaren. Koncernbidrag redovisas enligt huvudregeln i RFR 2. Erhållna koncernbidrag från dotterföretag redovisas enligt samma principer som utdelningar. Koncernbidrag som lämnas till ett dotterföretag redovisas som ökning av Aktier och andelar i koncernföretag. Koncernbidrag som lämnats till eller erhållits från moderföretaget redovisas i eget kapital efter avdrag för aktuell skatteeffekt, eftersom koncernbidragen redovisningsmässigt likställs med utdelning respektive aktieägartillskott.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderbolaget tillämpas andra grunder för beräkning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19 Ersättning till anställda. Moderbolaget följer trygghandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

Obeskattade reserver

Förändringar av obeskattade reserver redovisas i moderföretagets redovisning enligt svensk praxis över resultaträkningen under bokslutsdispositioner. I balansräkning redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken Obeskattade reserver. Obeskattade reserver kvittas i förekommande fall mot skattemässiga förlustavdrag eller blir föremål för beskattning när de löses upp.

Periodiseringsfond

En redovisningsenhet kan göra en avsättning till en periodiseringsfond för att minska det skattepliktiga resultatet under inkomståret men måste återföra samma periodiseringsfond till beskattning under det sjätte året efter avsättningsåret.

Riskhanteringssystemet inom Länsförsäkringar Livs

Länsförsäkringar Liv bedriver livförsäkringsrörelse. Bolaget erbjuder pensionssparande och riskförsäkring i olika former. De finansiella produkter och tjänster som Länsförsäkringar Liv erbjuder innebär i sig risktagande. Eftersom Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer bärs bolagets risker av försäkringstagarna. Styrningen av risktagandet ska bidra till att finansiella produkter kan tillhandahållas vid en kontrollerad risknivå och med en rimlig avkastning. Ett av de viktigaste målen är att säkerställa att Länsförsäkringar Liv med marginal kan infria sina garanterade åtaganden till kunderna. Mest kritiska är således de risker som kan bidra till att bolaget blir insolvent så att åtagandena mot försäkringstagarna inte kan infrias. Målsättningen är därför att Länsförsäkringar Liv ska ha ett effektivt och robust system för riskhantering för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med. Bolagets riskhanteringssystem består av en organisation med tydliga befogenheter och ansvar och innefattar riskstrategi, riskkapit, riskhanteringsprocesser, riskmätning-metoder, processen för den Egna Risk och Solvensanalysen (ERSA), styrdokument och rapporteringsrutiner. Länsförsäkringar Liv ger i rapporten SFCR, Solvency and Financial Condition Report 2016, SFCR, en utförligare beskrivning och kvantifierade kapitalkrav för risker.

Organisation av riskarbetet

Länsförsäkringar Livs styrelse ansvarar för att hanteringen och uppföljningen av bolagets risker är tillfredsställande. Riskhanteringen består av strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med.

Arbetsprocessen för riskhantering består av löpande arbete och årligen återkommande aktiviteter och kan skilja sig åt mellan olika risker. I det löpande riskhanteringsarbetet ingår att hantera risker samt att identifiera nya risker. En egen risk- och solvensanalys genomförs årligen samt vid större förändringar i verksamheten eller omvärlden. Styrelsen fastställer, utifrån gällande regler, ramarna för bolagets riskhantering och riskkontroll genom ett antal styrdokument. Bolagets verkställande direktör ansvarar för att alla styrdokument införlivas i verksamheten och för att fastställa, inom de ramar som styrelsen beslutat, mer detaljerade regler för riskhanteringen. Styrdokument uppdateras och fastställs minst årligen. Exempel på styrande dokument som reglerar riskhantering och riskkontroll är Länsförsäkringar Livs riskpolicy, ALM-policy, placeringsriktlinjer, försäkringstekniska riktlinjer, riskprovningpolicy, instruktion avseende reservsättning, återförsäkringpolicy och konsolideringspolicy.

Styrelsens risk- och kapitalutskott stödjer styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgör ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar Livs risktagande och kapitalbehov. Styrelsens revisionsutskott ansvarar för att övervaka bolagets finansiella rapportering inklusive effektiviteten i bolagets interna styrning och kontroll och riskhantering. Revisionsutskottet övervakar även bolagets företagsstyrningssystem och den interna kontrollen av de operativa riskerna.

På ledningsnivå inom Länsförsäkringar Liv finns en Investeringskommitté som är ett beredande organ till risk- och kapitalutskottet. Kommittén granskar och bereder Kapitalförvaltningsenhetens förslag till placeringsriktning utifrån uppsatta mål och finansiella omvärldsanalyser samt gentemot givna ramar. I kommittén deltar representanter för Länsförsäkringar Livs affärsledning, Kapitalförvaltningsenheten, compliancefunktionen och riskkontrollfunktionen. Bolaget har även inrättat en ALM-kommitté, vilken har till uppgift att övervaka ALM- riskerna. I kommittén ingår representanter från Liv bolaget, Kapitalförvaltning och Länsförsäkringar AB.

Riskkontrollfunktionen ansvarar för den oberoende riskkontrollen som är fristående från den operativa verksamheten och rapporterar till verkställande direktör och styrelse. Riskkontrollfunktionen ansvarar för att hålla verkställande direktör och styrelse kontinuerligt informerade om bolagens samlade risksituation genom att rapportera risker åtminstone fyra gånger per år. Till funktionens uppgifter hör även att årligen genomföra riskanalyser för affärsrisker samt operativa risker inom Länsförsäkringar Liv.

Compliancefunktionen utgör ett stöd för att säkerställa att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Funktionen identifierar och informerar

bland annat om risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad.

Internrevisionen är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkringen av organisationens riskhantering, styrning och kontroller.

Solvens II

Länsförsäkringar Liv tillämpar Solvens II på hela verksamheten och har med start per 1 januari 2016 rapporterat enligt detta regelverk till Finansinspektionen och därmed upphört med rapportering enligt Finansinspektionens trafikljus. Finansinspektionen har godkänt LFAB bolagens partiella intern modell för kapitalkravsberäkningar under Solvens II-regelverket. Genom den partiella interna modellen kan Länsförsäkringar Liv arbeta med mått på kapitalbehov avseende marknadsrisker som stämmer bättre med de egna riskerna i företaget än vad som följer av regelverkets standardformel. Länsförsäkringar Liv beräknar solvenskapitalkravet för ränterisk, aktierisk, fastighetsrisk, kreditpreadressrisk och valutarisk enligt den godkända interna modellen. Övriga risker modelleras i enlighet med standardformeln.

Kapitalhantering

Risikexponering, kapitalkrav och tillgängligt kapital övervakas kontinuerligt och rapporteras till styrelsen kvartalsvis eller oftare om omständigheterna så kräver. Styrningen av risktagandet sker i samband med beslut om hur bolagets kapital ska förvaltas, vid utformning av försäkringsprodukter samt upphandling av återförsäkring bland annat. I beredningen av förslag till placeringsriktning analyseras förslagets påverkan på såväl solvens och skuld-täckning samt riskprofil som avkastning. Tillgångarna placeras med hänsyn till åtagandenas art och löptid. Bolagets placeringsrisker styrs med utgångspunkt i åtagandena till kunderna. Tillgångarna placeras med lämplig riskspridning för att den förväntade avkastningen ska vara tillräcklig för att bolaget ska kunna infria sina försäkringsåtaganden. Matchning mellan tillgångar och försäkringsåtaganden uppnås genom att mandatsättning och strategisk allokering som bland annat grundas på långsiktiga ALM-analyser samt genom riskbaserad styrning enligt Länsförsäkringars interna modell för solvenskapitalberäkning. Målet för placeringsverksamheten i Gamla Trad är att matcha försäkringsåtagandena, inom ett beslutat intervall, och att därutöver generera god riskjusterad avkastning. Graden av matchning i Gamla Trad har ökat under året. I Nya Trad, som har större riskutrymme, är målet att generera högre avkastning än en fastställd benchmark.

Länsförsäkringar Livs solvens och skuldtäckningsgrad överstiger de lagstadgade kraven enligt Solvens II-regelverket. Kapitalkvoten enligt Solvens II var 195 % (182%), mätt enligt den interna modell som Finansinspektionen godkännt för beräkning av solvenskapitalkrav i Länsförsäkringar Liv.

Riskprofil

Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil och Länsförsäkringar Liv uppfyller legala och tillsynsbaserade kapitalkrav med marginal. Ett minskat försäkringsbestånd tillsammans med att kunder valt att flytta sitt försäkringskapital till Nya Trad har bidragit till en minskad försäkringssskuld samtidigt som kapitalavkastningen varit svagt positiv under året. Kundernas byte av förvaltningsportfölj har samtidigt medfört en högre andel aktier i placeringsstillgångarna vilket bidragit till ökade kapitalkrav enligt FIs Trafikljus.

I nedanstående diagram visas fördelningen av risk i Länsförsäkringar Liv per 2016-12-31 och 2015-12-31 enligt Solvens II och Länsförsäkringars partiella interna modell (LIM) fördelat på huvudrisktyper. Diversifieringseffekter har fördelats proportionellt. Följande karaktäriserar Länsförsäkringar Livs risktagande:

- Verksamheten riktar sig i huvudsak till privatpersoner, anställda och egenföretagare i små och medelstora företag.
- Samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter och därigenom uppnås en geografisk fördelning av livförsäkringsriskerna över hela landet.
- Länsförsäkringar Liv är exponerat mot främst marknadsrisker och livförsäkringsrisker.
- Bland marknadsriskerna är aktierisk, kreditrisk (spreadrisk) och ränterisk de risker som medför störst kapitalkrav. Aktierisken har ökat under 2016 som en följd av att kunder flyttat sitt försäkringskapital till förvaltningsportföljen Nya Trad som har en högra andel aktier. Kredit-

riskerna (spreadrisken) härrör främst från innehav i svenska säkerställda bostadsobligationer och Investment Grade företagsobligationer. Ränterisken reduceras genom att de försäkringstekniska avsättningarna matchas av tillgångar med likvärdiga egenskaper. Marknadsriskerna begränsas genom limiter för kapitalkraven från placeringsverksamheten.

- En av de större livförsäkringsriskerna är risken för att den genomsnittliga livslängden hos försäkringstagarna ökar mer än vad som antagits, vilket skulle kunna leda till att de försäkringstekniska avsättningarna inte räcker till för att infria Länsförsäkringar Livs garanterade åtaganden.

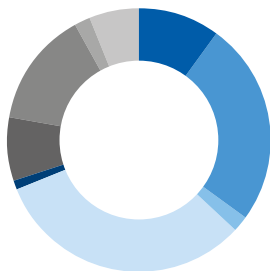
Figur 1. Indelning av risk i Länsförsäkringar Liv

Nedanstående illustration visar den indelning av risk som tillämpas inom Länsförsäkringar Liv.

Livförsäkringsrisk	Marknadsrisk	Motpartsrisk
<ul style="list-style-type: none"> Dödsfallsrisk Livsfallsrisk Driftskostnadsrisk Annulationsrisk Katastrofrisk 	<ul style="list-style-type: none"> Ränterisk Aktierisk Fastighetsrisk Spreadrisk Valutarisk Koncentrationsrisk i placeringstillgångar 	<ul style="list-style-type: none"> Motpartsrisk i avgiven återförsäkring Motpartsrisk i finansiella derivat Annan motpartsrisk
Operativ risk	Sjukförsäkringsrisk	Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk
<ul style="list-style-type: none"> Produkt- och processrisk Personalkrisker Säkerhetsrisker IT-risker Legal risker 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisk risk Intjäningsrisk Ryktessrisk 	<ul style="list-style-type: none"> Koncentrationsrisk i försäkringsrörelsen
	Affärsrisk	
	<ul style="list-style-type: none"> Strategisk risk Intjäningsrisk Ryktessrisk 	

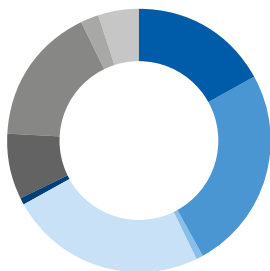
Figur 2. Riskprofil enligt Solvens II i Länsförsäkringar Liv

Riskprofil 2016

- Ränterisk netto 10%
- Aktierisk 25%
- Fastighetsrisk 2%
- Kreditrisk 32%
- Valutarisk 1%
- Koncentrationsrisk 8%
- Livförsäkringsrisk 14%
- Sjukförsäkringsrisk 2%
- Övriga risker 6%

Riskprofil 2015 Q4

- Ränterisk netto 17%
- Aktierisk 25%
- Fastighetsrisk 1%
- Kreditrisk 24%
- Valutarisk 1%
- Koncentrationsrisk 8%
- Livförsäkringsrisk 17%
- Sjukförsäkringsrisk 2%
- Övriga risker 5%

FÖRSÄKRINGSRISKER

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsriskerna är de risker som uppstår i och med åtaganden att försäkra enskilda personers liv. Livförsäkringsriskerna kan delas in i ett antal undergrupper: livsfallsrisk, dödsfallsrisk, driftskostnadsrisk, annullationsrisk och katastrofrisk.

Livsfalls- och dödsfallsrisk

Livsfallsrisken avser risken för förluster till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits. Livsfallsrisk är naturligtvis starkt besläktad med dödsfallsrisk, genom att vara varandras motsatser.

Dödsfallsrisker begränsas genom det riskprövningsregelverk som Länsförsäkringar Liv tillämpar. Vid riskbedömningen tas hänsyn till främst kostnaden vid eventuellt försäkringsfall, den försäkrades ålder, anställningsförhållande, ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd. I vissa fall kan även medicinsk hälsoprövning förekomma. Vid skadereglering sker regelmässigt kontroll av lämnade uppgifter. Dödsfallsrisker begränsas även genom återförsäkring. Länsförsäkringar Liv har återförsäkrat alla dödsfallsrisker genom kvot-återförsäkring.

Livslängden i Sverige ökar successivt över tiden, vilket medför ett ökande behov av avsättningar för de försäkringstagare där livsfallsrisken överväger. I första hand hanteras detta genom att livslängdsantagandena uppdateras regelbundet samt att det ingår ett antagande om hur livslängden ökar.

Livsfalls- och dödsfallsrisker kan även behöva begränsas i samband med olika typer av ändringar, som avkortning av utbetalningstiden, tidigare lagd utbetalning, återköp eller flytt. För att reducera risken finns ett ändringsregelverk som syftar till att begränsa risken för moturval.

Driftskostnadsrisk

Utöver de rena försäkringsriskerna tillkommer bland annat driftskostnadsrisk som avser risken för förluster till följd av att de antagna kostnaderna för att bedriva bolagets verksamhet inte täcker bolagets faktiska kostnader. Nivå och storlek på administrativa driftskostnader följs kontinuerligt upp.

Annulationsrisk

Annulationsrisk avser risken för förluster till följd av att premieannullationer, återköp eller flytt avviker från vad som antagits. Risken att ökade annullationer inverkar på intjäningsförmågan begränsas genom annullationsansvar, vilket innebär att försäljningsersättning betalas tillbaka om förtidsannullation sker.

Katastrofrisk

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar. Katastrofrisker begränsas genom den katastrofåterförsäkring som Länsförsäkringar AB har, där Länsförsäkringar Liv deltar. Självbehållet är minst 20 Mkr och skyddet täcker upp till 600 Mkr.

Sjukförsäkringsrisk

Sjukförsäkringsrisk är den risk som uppstår i och med åtaganden att försäkra enskilda personers hälsa. Sjukförsäkringsrisk avser risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits. Sjukrisken innefattar sannolikheten att insjukna och att tillfriskna. Sjukförsäkringsrisken begränsas genom riskbedömning enligt bolagets riskprövningsregelverk. I samband med skadereglering utförs regelmässigt kontroll av lämnade uppgifter i enlighet med bolagets skaderegleringspolicy. Antaganden för insjuknande och tillfrisknande uppdateras regelbundet.

Ovanstående risker skulle om de inte begränsades kunna leda till ett negativt utfall och i förlängningen få negativ effekt på det egna kapitalet. För garanterade åtaganden skulle detta i förlängningen kunna innebära att de försäkringstekniska avsättningarna inte räcker till för att infria bolagets åtaganden mot försäkringstagarna. De försäkringstekniska avsättningarna motsvarar bolagets garanterade åtaganden och beräknas per försäkringsavtal efter antaganden om dödlighet, sjuklighet, sannolikhet för tillfrisknande, annullationer, driftskostnader, skatt, ränta och inflation. Dessa antaganden ska sättas enligt regelverk som syftar till att bolaget alltid ska kunna fullfölja sina åtaganden.

Livslängden i Sverige ökar successivt, vilket innebär mindre behov av avsättningar för försäkringar med övervägande dödsfallsrisk, det vill säga där man har försäkrat sig mot för tidig död. Å andra sidan medför detta ett ökande behov av avsättningar för de försäkringstagare där livsfallrisken överväger. Tabell 1 visar känsligheten av rimligt sannolika förändringar i några centrala aktuariella antaganden.

Tabell 1. Känslighetsanalys liv- och sjukförsäkringsrisker

	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr	
		2016	2015
Antagande före återförsäkring			
Dödlighet (inkl livsfallsrisk)	-20%	+1 415	+1 760
Sjuklighet	+50%	+211	+212
Driftskostnadsprocent	+10%	+483	+359
Nominella diskonteringsräntor ¹⁾	-1%	-	+6 092
Nominella diskonteringsräntor ²⁾	-0.5%	+3 162	-

¹⁾ Värdeförändring i försäkringstekniska avsättningar.

²⁾ Värdeförändring i försäkringstekniska avsättningar. Genom övergången till Solvens II-regelverket har bolaget även i IFRS-redovisningen ändrat diskonteringsräntekurva för beräkning av livförsäkringsavsättningar och avsättning för sjukräntor med fast belopp. Känslighetsanalysen utgår från den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan med ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,2 procent.

Koncentration av försäkringsrisk

Länsförsäkringar Liv har få engagemang mot stora företag och riktar sig i huvudsak till privatpersoner, anställda samt egenföretagare i små och medelstora företag. Samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter och därigenom uppnås en geografisk fördelning över hela landet. Därmed har Länsförsäkringar Liv en god spridning av försäkringsrisker. Koncentrationsrisker motverkas primärt genom gränsvärden för exponering per återförsäkringsgivare samt fakultativ återförsäkring av försäkrade enskilt mycket stora risker. Länsförsäkringar Liv har tecknat en katastrofåterförsäkring för att ytterligare begränsa riskerna.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av räntor, priser på finansiella tillgångar och valutakurser. I förvaltningen av Länsförsäkringar Livs tillgångar görs bedömningar av dels möjligheter till god avkastning, dels risknivå för att skapa placeringsstrategier och underlag till operativa placeringsbeslut. De huvudsakliga tillgångsklasserna i portföljförvaltningen är räntebärande värdepapper, aktier, alternativa investeringar och fastigheter. Derivatinstrument används i förvaltningen av placeringstillgångarna i syfte att effektivisera förvaltningen samt att nå önskad riskprofil. För att bestämma hur stor risk som kan tas i förvaltningen görs analysen av tillgångar och skulder och deras egenskaper såsom förväntad avkastning, risk och korrelation. Prognoser för försäkringsrörelsens utveckling tas också med i analysen och syftet är att bestämma en optimal risknivå, med en hög och konkurrenskraftig avkastning alternativt ett skyddande av eller förbättring av nyckeltal, inom ramen för legala restriktioner samt gällande placeringsriktlinjer.

Placeringsriktlinjerna utgår från uppfyllandet av legala restriktioner såsom skuldtäckning och solvenskrav men anger även limiter baserade på Länsförsäkringar Livs interna modell såsom lägsta nivå på relationen mellan tillgängligt kapital och riskbaserat kapitalkrav parallellt med limiter baserade på andra typer av riskmått, tex lägsta tillåtna kreditkvalitet för motparter i derivat och repor eller lägsta solvensgrad vid olika stressade scenarier. Länsförsäkringar Livs styrelse fattar beslut om allokeringmandat samt aktuella risklimiter för respektive förvaltningsform samt för bolaget totalt.

Ränterisk

Ränterisk är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade marknadsräntor. I den räntebärande tillgångsportföljen finns ränterisk från statsobligationer och kreditobligationer. Ränterisk finns även inbyggd i försäkringssskulderna dels genom att försäkringstagarna enligt många livförsäkringsavtal är berättigade till en garanterad ränta och dels genom att de livförsäkringstekniska avsättningarna diskonteras med en aktuell marknadsränta.

Länsförsäkringar Liv styr sitt risktagande med beaktande av de försäkringstekniska åtagandenas känslighet för ändringar i räntenivå, med medvetna val av vilken utsträckning åtagandena matchas med tillgångar med

motsvarande egenskaper. Detta sker i huvudsak genom olika typer av räntederivat. Länsförsäkringar Liv har en hög grad av matchade tillgångar i den traditionella förvaltningsportföljen. Ett lågt riskutrymme innebär att andelen långa räntebärande placeringar behöver vara hög. Den önskade ränterisken beskrivs och beslutas i ett intervall för matchningsgraden uttryckt som kvoten mellan tillgångarnas och skuldens räntekänslighet med avseende på den gällande diskonteringskurvan enligt Finansinspektionens föreskrifter. En del i bolagets matchningsstrategi är att generera ett överskott vid stigande räntor.

De försäkringstekniska åtagandena presenteras i tabell 6 utvisande Löptidsanalys för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden, sist i denna not.

Aktierisk

Aktierisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av aktiekurser och priser på alternativa placeringar. Bolagets aktieexponering är låg och är hänförlig till främst de aktiefonder som finns i portföljerna Nya Trad och Nya Världen. Aktierisk finns utöver det även till viss del i onoterade aktier s.k. Private Equity och hedgefondinnehav.

Aktierisken minskas genom diversifiering av placeringar mellan olika branscher och geografiska områden. Per 2016-12-31 uppgick andelen aktier i balansräkningen till 17 (15) procent av placeringstillgångarna.

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk avser risken för förlust till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av priset på fastigheter. Fastighetspriserna är en effekt av antaganden om gällande avkastningskrav samt hyresnivåer.

Länsförsäkringar Liv har en begränsad fastighetsrisk från fastighetsinnehav som till del är koncentrerat till fastigheter belägna i Stockholms innerstad. Per 2016-12-31 uppgick andelen fastighetsinnehav, inklusive innehav i fastighetsfonder, till 2 (2) procent av placeringstillgångarna.

Kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk är risken för förluster till följd av ändring, i nivå eller volatilitet, av differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. Bolaget har spreadrisk-exponering i svenska bostadsobligationer och i europeiska och amerikanska företagskrediter.

Beslut om hur stor del av obligationsportföljen som ska utgöras av obligationer med kreditrisk fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar och önskad nivå på risktagandet i placeringsportföljen. Tabell 4 visar att en övervägande del av de räntebärande placeringarna har en AAA rating.

Nedan åskådliggör känsligheten i bolagets resultat för ovanstående marknadsrisker.

Tabell 2. Känslighetsanalys marknadsrisker

		Inverkan på resultat före skatt, Mkr	
Känslighetsanalys		2016	2015
Ränterisk netto ¹⁾	1%-enhet lägre räntenivå	-	-2 599
Ränterisk netto ²⁾	50 baspunkter lägre räntenivå	-617	-
Aktierisk ³⁾	10% lägre aktiekurser	-2 372	-2 695
Fastighetsrisk	10% lägre marknadsvärde	-172	-130
Kreditspreadrisk	1%-enhet ökad kreditspread	-3 233	-2 915

¹⁾ För 2015 beräknades räntekänsligheten för försäkringsbolagen enligt Finansinspektionens trafikljusmodell.

²⁾ Netto värdeförändringar placeringstillgångar inklusive upplupna räntor, minus förändring FTA. Känslighetsanalysen utgår från den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan med ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,2 procent avseende beräkningen av försäkringsavsättningarna.

³⁾ Inklusive hedgefonder.

Valutarisk

Valutarisken är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade valutakurser. Länsförsäkringar Livs försäkringstekniska avsättningar är bokförda i svenska kronor.

Den valutaexponering som finns härrör till placeringstillgångar i andra valutor och risken begränsas genom användning av valutaderivat. Den totala valutaexponeringen netto, inklusive LF-fonder, uppgick per 2016-12-31 till 2 (0,1) procent av totala placeringstillgångar. Exponeringen per valuta framgår av tabell 3.

Tabell 3. Påverkan på resultat per bokslutsdagen av en 10%-ig förstärkning i valutakursen mot SEK

Valuta	Resultatpåverkan före skatt, Mkr	
	2016	2015
AUD	0	1
CHF	2	1
DKK	-3	0
EUR	-115	-139
GBP	5	4
HKD	-43	
JPY	-2	-3
KRW	-13	
MXN	-5	
MYR	-10	
NOK	2	3
PLN	-1	
RUB	-6	1
SGD	-8	
TWD	-15	
USD	468	270
INR	-11	-3
Övriga valutor	-12	12

Motpartsrisk

Med motpartsrisken avses risken för förluster till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Länsförsäkringar Livs exponering för motpartsrisken uppstår främst genom användning av finansiella derivat. Derivatet köps för att skydda balansräkningen mot ränterisk, aktierisk och valutarisk och innebär att motparten, genom derivatkontraktet, åtar sig att kompensera för negativa resultat till följd av förändringar av exempelvis marknadsräntor, aktiepriser eller valutakurser. Vid marknadsförändringar kan det därmed uppstå en fordran på motparten. Motpartsrisken avser risken för förluster till följd av att motparten inte kan fullgöra sitt åtagande och att en del av fordran därmed inte betalas ut.

Motpartsrisken i finansiella derivat hanteras dels genom limiter för derivatexponeringar per motpart, samt genom att så kallade ISDA- och CSA-avtal upprättas med samtliga motparter avseende OTC-derivat. Dessa avtal reglerar hur fordringar i derivatkontrakten ska regleras mellan kontraktsparterna, bl.a. hur stora fordringar som tillåts, hur dessa regleras och med vilken frekvens. I praktiken innebär det här i flertalet fall att hämtande och ställande av säkerheter sker dagligen. Storleken på tillåten exponering beror av motpartens rating. Tabell 4 visar maximal kreditriskexponering utan hänsyn tagen till kreditförstärkningar och motsvarar tillgångarnas bokförda värde på balansdagen.

Tabell 4. Kreditkvalitet avseende fullt fungerade finansiella tillgångar

Uppdelning av finansiella tillgångar, Mkr	2016	2015
Likvida medel		
A	4 527	3 844
Summa	4 527	3 844
Obligationer och andra räntebärande värdepapper¹⁾		
AAA – svenska staten	5 972	6 997
AAA – andra statspapper än svenska staten	2 289	311
AAA	44 439	48 581
AA	3 486	3 738
A	5 333	6 288
BBB	9 087	7 862
BB	3 131	3 134
B	2 026	2 434
CCC	277	260
CC	6	1
D	6	-
NR	4 263	4 276
Summa	80 309	83 882

¹⁾ Marknadsvärden inklusive upplupen ränta.

Bolaget är även exponerat för motpartsrisk från återförsäkringsgivaren Sweden Re. Länsförsäkringar Liv återförsäkrar dödsfalls- och sjukrisiker samt katastrofrisiker inom liv. Syftet är att bolaget inte ska åta sig större egen ansvarighet än vad som följer av försäkringstekniska riktlinjer och återförsäkringspolicy. Återförsäkrade risker blir istället återförsäkringsgivarens ansvar. Dock finns risken att återförsäkringsgivaren inte kan fullgöra sitt åtagande, vilket i sådant fall återgår som ett ansvar för Länsförsäkringar Liv att fullgöra. Av denna anledning ska återförsäkrare väljas bland välrenommerade bolag med hög rating, men även i dessa fall finns en viss risk för att återförsäkraren ska falla. För att minimera behovet av extern återförsäkring ska Länsförsäkringar Liv behålla ett tillräckligt stort självbehåll, i enlighet med bolagets Återförsäkringspolicy.

Motpartsrisk i avgiven återförsäkring begränsas i första hand genom att välja motparter med god kreditvärdighet. Sweden Re har en A rating från Standard & Poor's och den utestående fordran per 2016-12-31 var 477 (481) Mkr.

Koncentration av marknadsrisk

Med koncentrationsrisk avses risken att företags riskexponering inte är tillräckligt diversifierad vilket leder till att en enskild exponering, homogen grupp av exponeringar eller en specifik marknadshändelse kan hota bolagets solvens eller finansiella ställning. Koncentrationsriskerna bedöms i relation till marknadsriskerna vara små. Att placeringarna som huvudregel ska kunna användas för skuld täckning innebär också att risken för allt för stora enhandsengagemang hålls låg. Dock kommer det, från gång till annan, att finnas enskilda investeringar som kan komma att utgöra en viss koncentration av marknadsrisken.

Koncentrationsrisker motverkas primärt genom beslut om högsta tillåtna exponering per motpart i finansiella derivat och genom diversifiering av placeringstillgångar. Koncentrationsrisken i krediter begränsas genom limiter för exponering mot varje emittent eller grupp av emittenter som har inbördes anknytning samt för exponering av kreditinstrument per ratingnivå. Per årsskiftet 2016-12-31 var de största motparterna. Bolagets största enskilda aktieinnehav är Bergvik Skog AB (publ) som utgör 4 (3) procent av placeringstillgångarna. I noterna 16 och 18 framgår bolagets innehav i koncernföretag och intressebolag.

ALM-risk

ALM-risk (Asset Liability Management, även kallad matchningsrisk) avser risken för förlust på grund av att förändringar i en eller flera marknadsriskrelaterade variabler (till exempel räntor, aktiekurser, valutakurser, inflation) leder till en förändring i värdet på tillgångarna men som inte vägs upp av motsvarande förändring i värdet på skulderna.

ALM-risk i form av matchningsavvikelse mellan tillgångar och skulder identifieras genom analys av durationsgap, kurvrisker, valutarisker och andra marknadsrisker. Interaktionen mellan tillgångar och skulder på lång sikt analyseras också genom stokastiska simuleringar.

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk

Likviditetsrisk är risken för förluster till följd av att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris. För försäkringsföretag föreligger enligt gällande lagar och regler ett s.k. låneförbud. Skälet till det är att affärsverksamheten bygger på att premier kommer in i förväg och att de skall förvaltas tills försäkringsersättning skall utbetalas.

Likviditetsrisk hanteras kontinuerligt genom att löpande anpassa behovet av kassa och överskottslikviditet utifrån inom bolaget upprättade likvidprogram för betalning av värdepappersaffärer och försäkringsersättningar samt övriga förekommande in och utbetalningar, såsom premier och driftskostnader. Denna process görs för olika perioder för att få en uppfattning om risken för likviditetsbrist kan föreligga i syfte att hantera den i tid. Likviditetsrisken minimeras genom att en övervägande del av placeringarna görs i värdepapper med hög likviditet noterade på väl etablerade börser. För att ytterligare begränsa likviditetsriskerna finns det i förvaltningsavtalen beskrivet hur placeringar får ske i onoterade tillgångar. Ibland görs placeringar medvetet i mindre likvida och onoterade tillgångar för att på så sätt nå en högre avkastning.

Länsförsäkringar Liv tecknar CSA-avtal med motparter i finansiella derivat. Avtalen innebär att säkerhet ska ställas för derivat som har ett för bolaget negativt värde. Dessa säkerheter ställs i form av kontanta medel som förs över till motparterna och innebär därmed en likviditetsrisk för bolaget. För derivat med för bolaget positiva värden erhålls istället säkerheter vilket minskar denna risk.

Tabell 5 nedan åskådliggör diskonterat nettokassautflöde avseende försäkringstekniska avsättningar per årsintervall.

Tabell 5. Diskonterat nettokassautflöde avseende försäkringstekniska avsättningar

Duration, år	Andel av kassaflödet, %	
	2016	2015
0-5	31,8	30,6
5-10	25,9	22,7
10-15	18,4	17,2
15-20	11,5	12,5
20-30	9,3	12,0
30-	3,1	5,0

Tabell 6 visar de faktiska kassaflöden som kommer att ske under respektive period, baserat på de återstående kontraktuella förfallotiderna. Beloppen utgörs av odiskonterade kassaflöden.

Operativ risk

Operativ risk är risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Operativa risker är en del av Länsförsäkringar Livs verksamhet. Genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll kan Länsförsäkringar Liv minska sannolikheten för att operativa risker materialiseras och därmed reducera dess konsekvenser.

I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering. Analyser av operativ risk genomförs årligen. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp kvartalsvis.

Som en del i arbetet med operativ risk har ansvaret för affärskritiska processer och dess risker, fördelats, kartlagts och dokumenterats. I samband med detta har även kontroller för att fånga upp de största riskerna i de kritiska processerna, s.k. nyckelkontroller, införts. Rapportering av utfallet av genomförda nyckelkontroller är ett led i att identifiera förbättringar i kvalitet och effektivitet i processerna och förbättra hanteringen av kritiska risker.

Rapporteringen skapar även en överblick av den aggregerade kontrollmiljön.

För att fånga upp inträffade incidenter och brister i arbetssätt och processer används en gemensam metod, rapporteringsformat och systemstöd i hela Länsförsäkringar-koncernen. Incidenter loggas, värdesätts, rapporteras och följs upp. Vidare fastställs årligen en kontinuitetsplan av företagsledningen.

Affärsrisk

Affärsrisk avser risken för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjäning och effekter av dåligt rykte. Affärsrisker omfattar risk för förluster till följd av affärsstrategier och affärsbeslut som visar sig vara missriktade, konkurrenters åtgärder, omvärldsförändringar och negativa rykten om bolaget, liksom en oväntad nedgång i intäkter från exempelvis volymminskningar.

Affärsrisker hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av verksamheten, dels i den årliga affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på koncernens marknader så kräver. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

Tabell 6. Löptidsanalys för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden

Mkr	2016					2015				
	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt
Tillgångar										
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	272	61	2 559		2 892	960	55	2 201	187	3 403
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾	1 281	3 308	35 693	40 083	80 364	2 425	3 310	37 574	44 504	87 813
Lån med säkerhet i fast egendom	16	1 759			1 775	16	48	1 775		1 840
Övriga fordringar	1 827				1 827	1 360				1 360
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	612				612	762				762
Skulder										
Försäkringstekniska avsättningar ²⁾	1 443	4 533	23 278	62 964	92 218	1 454	4 535	22 661	64 847	93 497
Övriga skulder	3 522				3 522	2 944				2 944
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	190				190	164				164
Summa kassaflöden, netto	-1 147	595	14 974	-22 881	-8 460	961	-1 121	18 889	-20 156	-1 427
Derivat, in- och utflöden, netto	407	394	1 214	2 490	4 505	592	389	1 183	2 667	4 831
Summa kassaflöden, netto	-740	989	16 188	-20 391	-3 955	1 553	-732	20 072	-17 489	3 404

¹⁾ I balansposten Obligationer och andra räntebärande värdepapper ingår Räntefonder, dessa har inga kontraktuella förfallotider och ingår därför inte i tabellen ovan.

²⁾ Försäkringstekniska avsättningar redovisas brutto, före avgiven återförsäkring.

Not 3 Premieinkomst			
Koncernen och moderbolaget		2016	2015
Premieinkomsten brutto före avgiven återförsäkring fördelar sig enligt följande i livförsäkringsrörelsen			
Direkt livförsäkring		1 438	1 615
Direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring		467	498
Summa		1 905	2 113
Premieinkomst brutto för direkt livförsäkring fördelar sig på följande kategorier			
Premier för individuell livförsäkring		1 190	1 376
Grupp-försäkringspremier		248	239
Summa		1 438	1 615
Periodiska premier		1 243	1 382
Engångspremier		195	233
Summa		1 438	1 615
Premier för ej återbäringsberättigade avtal		324	252
Premier för återbäringsberättigade avtal		1 114	1 363
Summa		1 438	1 615

Samtliga premier avser försäkring i Sverige.

Not 4 Kapitalavkastning per värderingskategori				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Kapitalavkastning per värderingskategori				
Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	7 310	1 837	7 310	1 837
Innehav för handelsändamål	-703	-850	-703	-850
Lånefordringar och kundfordringar	-76	-27	-76	-27
Poster som ej fördelats på kategori				
Valutakursresultat, netto	-713	-592	-713	-592
Utdelningar från koncern- och intresseföretag	8	17	35	255
Av- och nedskrivningar av aktier och andelar	-	-	-	-20
Kapitalförvaltningskostnader	-102	-92	-102	-92
Övriga finansiella kostnader	-168	-123	-168	-123
Icke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning, netto	32	203	5	-15
Summa	5 588	373	5 588	373

Not 5 Kapitalavkastning, intäkter				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Hyresintäkter	72	77	0	0
Utdelningar				
Erhållna utdelningar	259	230	259	230
Erhållna utdelningar från koncern- och intresseföretag	8	18	35	255
Summa utdelningar	267	248	294	485
Ränteintäkter				
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	42	46	42	46
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 530 ¹⁾	1 689 ¹⁾	1 530 ¹⁾	1 689 ¹⁾
Derivat	349	281	349	281
Övriga ränteintäkter	93 ²⁾	106 ²⁾	106 ²⁾	106 ²⁾
Summa ränteintäkter	2 014	2 122	2 027	2 122
Realisationsvinster, netto				
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	10	49	10	49
Aktier och andelar	1 830	1 097	1 830	1 097
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	740	1 266	740	1 266
Övriga placeringstillgångar	0	6	0	6
Summa realisationsvinster	2 580	2 418	2 580	2 418
Kapitalavkastning, intäkter	4 933	4 865	4 901	5 025

¹⁾ Varav negativ ränta i koncernen/moderbolaget på räntebärande värdepapper om 32 Mkr.

²⁾ Varav negativ ränta i koncernen/moderbolaget på kassa och bank om 10 Mkr.

Not 6 Orealiserade vinster på placeringstillgångar				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Förvaltningsfastigheter	385	176	-	-
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	16	-	16	-
Aktier och andelar	308	1 236	308	1 236
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 542	-	2 542	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-
Derivat	732	-	732	-
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-
Summa	3 983	1 412	3 598	1 236

Not 7 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring			
Koncernen och moderbolaget		2016	2015
Ersättningar		-5 017	-4 977
Annullationer, återköp och utflytt		-832	-1 090
Skaderegleringskostnader		-10	-9
Summa		-5 859	-6 076

Not 8	Driftskostnader			
	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Funktionsindelade driftskostnader i livförsäkringsrörelsen				
Anskaffning	-103	-62	-103	-62
Förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader	-51	-62	-51	-62
Administrationskostnader	-366	-402	-366	-404
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	73	84	73	84
Summa	-447	-442	-447	-444
Varav inköp från Länsförsäkringar AB-koncernen	-288	-331	-288	-331
Totala beloppet för provisioner för direkt försäkring	-95	-117	-95	-117
Totala beloppet av utgifter för forskning och utveckling som kostnadsförts	-	-	-	-

Summan av posterna anskaffning och förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader utgörs av posten anskaffning nedan. Summan av posterna administrationskostnader och provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring utgörs av posten administration.

De totala kostnaderna består av följande delar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Anskaffning	-154	-124	-154	-124
Skadereglering	-10	-9	-10	-9
Administration	-293	-318	-293	-320
Finansförvaltning	-102	-92	-102	-92
Fastighetsförvaltning	-24	-36	-0	-0
Summa	-583	-579	-583	-579

Kostnaderna för anskaffning och administration redovisas i resultaträkningen under driftskostnader, kostnaderna för skadereglering redovisas under försäkringsersättningar i not 7 Utbetalda försäkringsersättningar, kostnaderna för finansförvaltningen redovisas i not 11 Kapitalavkastning, kostnader under kapitalförvaltningskostnader, och kostnaderna för fastighetsförvaltning redovisas som direkta kostnader för fastigheter i not 15 Förvaltningsfastigheter.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
De totala kostnaderna fördelar sig enligt nedan				
Personalkostnader m.m.	-59	-56	-59	-56
Lokalkostnader m.m.	-0	-0	-0	-0
Avskrivningar m.m.	-66	-84	-66	-84
Övrigt	-458	-439	-458	-439
Summa	-583	-579	-583	-579

Not 9	Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer			
	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
KPMG AB				
Revisionsuppdrag	2	1	2	1
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	0	1	0	1
Skatterådgivning	1	0	1	0
Summa	3	2	3	2

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 10	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	
	Koncernen och moderbolaget	
Medelantal anställda	2016	2015
<i>Sverige</i>		
Män	14	15
Kvinnor	18	17
Totalt antal anställda	32	32
Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, övriga medarbetare		
Löner och ersättningar	19,3	19,2
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	14,6	16,8
varav pensionskostnader	7,1	8,6
Summa	33,9	36,0
Styrelse och ledande befattningshavare, 17 (19)		
Löner och ersättningar	13,9	13,0
varav fast lön till vd	3,8	3,7
varav rörlig lön till vd	-	-
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	7,6	6,9
varav rörlig lön till andra ledande befattningshavare	-	-
Sociala kostnader	10,8	9,7
varav pensionskostnader	5,0	4,5
Summa	24,7	22,7
Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
Löner och ersättningar	33,2	32,2
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	25,4	26,4
varav pensionskostnader	12,0	13,1
Summa	58,6	58,6

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner för verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Ersättningar till ledande befattningshavare	Grundlön/ styrelsearvode	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensions- grundande lön %
					Avgifts- bestämd
Moderbolaget 2016, Tkr					
Jörgen Svensson, verkställande direktör	3 731	55	1 838	5 624	50
Karl-Olof Hammarkvist, styrelsens ordförande	401	-	-	401	-
Gunnar Wetterberg, styrelseledamot	279	-	-	279	-
Anders Grånäs, styrelseledamot	106	-	-	106	-
Henrik Perlmutter, styrelseledamot	207	-	-	207	-
Karin Starrin, styrelseledamot	281	-	-	281	-
Marie-Louise Zetterström, styrelseledamot	279	-	-	279	-
Birgitta Carlander, styrelseledamot	292	-	-	292	-
Ingemar Larsson, styrelseledamot	235	-	-	235	-
Örian Söderberg, styrelseledamot	199	-	-	199	-
Ann Söderblom, styrelseledamot	248	-	-	248	-
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	7 507	45	3 177	10 729	40
Totalt 2016	13 765	100	5 015	18 880	

Ersättningar och övriga förmåner för ledande befattningshavare	Grundlön/ styrelsearvode	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensions- grundande lön %
					Avgifts- bestämd
Moderbolaget 2015, Tkr					
Jörgen Svensson, verkställande direktör	3 651	-	1 764	5 415	50
Karl-Olof Hammarkvist, styrelsens ordförande	398	-	-	398	-
Gunnar Wetterberg, styrelseledamot	284	-	-	284	-
Anders Grånäs, styrelseledamot	278	-	-	278	-
Henrik Perlmutter, styrelseledamot	212	-	-	212	-
Karin Starrin, styrelseledamot	221	-	-	221	-
Marie-Louise Zetterström, styrelseledamot	284	-	-	284	-
Birgitta Carlander, styrelseledamot	287	-	-	287	-
Ingemar Larsson, styrelseledamot	118	-	-	118	-
Örian Söderberg, styrelseledamot	117	-	-	117	-
Ann Söderblom, styrelseledamot	125	-	-	125	-
Karin Lindblad, tidigare styrelseledamot	87	-	-	87	-
Ulrika Jansson Messing, tidigare styrelseledamot	115	-	-	115	-
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	6 613	241	2 698	9 552	40
Totalt 2015	12 790	241	4 462	17 493	

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd, pensionspremie ska uppgå till 31 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Därutöver betalar bolaget en extra pensionspremie om 120 000 kronor per år. Från 65 års ålder följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Villkoren följer pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. Utöver det betalas för var och en en extra pensionspremie motsvarande ett prisbasbelopp per år.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. För andra ledande befattningshavare följer uppsägningstiden gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till företagsledningen.

Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av Ersättningspolicyen.

Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammanställning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande samt två styrelseledamöter.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmonisera med bolagets värderingar, det vill säga vara rimliga, präglad av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen ska följa villkoren i kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vad var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Antal kvinnor bland ledande befattningshavare %

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Styrelseledamöter	50	52	50	46
Andra ledande befattningshavare	50	33	33	33

Not 11 Kapitalavkastning, kostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Driftskostnader förvaltningsfastigheter	-24	-36	-	-0
Kapitalförvaltningskostnader	-102	-92	-102	-92
Övriga finansiella kostnader	-168	-123	-168	-123
Räntekostnader				
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-0	-	-0
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-13	-1	-13	-1
Derivat	-525	-257	-525	-257
Övriga räntekostnader	-1	-16	-1	-16
Summa räntekostnader	-539	-274	-539	-274
Nedskrivningar				
Aktier och andelar	-17	-	-	-20
Summa nedskrivningar	-17	-	-	-20
Valutakursförluster, netto	-712	-592	-712	-592
Realisationsförluster, netto				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-3	-2	-3	-2
Derivat	-1 259	-253	-1 259	-253
Summa realisationsförluster	-1 262	-255	-1 262	-255
Kapitalavkastning, kostnader	-2 824	-1 372	-2 782	-1 356

Not 12 Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-70	-	-70
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-3 818	-	-3 818
Lån med säkerhet i fast egendom	-32	-12	-32	-12
Derivat	-	-621	-	-621
Övriga tillgångar	-33	-11	-33	-11
Summa	-65	-4 532	-65	-4 532

Not 13 Skatter	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktuell skattekostnad				
Avkastningsskatt på pensionsmedel	-	-	-111	-284
Inkomstskatt	-58	-28	-60	-22
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	-3	0	-3	0
Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader	15	13	-	-
Totalt redovisad skattekostnad	-46	-15	-174	-306
Uppskjutna skatteskulder hänför sig till följande:				
Obeskattade reserver	87	102	-	-
Summa	87	102	-	-

Förändringen mellan åren av de redovisade uppskjutna skatteskulderna och skattefordringarna har redovisats som uppskjuten skattekostnad/intäkt i resultaträkningen. Avkastningsskatt redovisas i koncernen enligt IFRS i posten övriga icke-tekniska kostnader.

Tillämpade skattesatser:	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Avkastningsskatt på pensionsmedel, pensionsförsäkring	15%	15%	15%	15%
Avkastningsskatt på pensionsmedel, kapitalförsäkring	30%	30%	30%	30%
Genomsnittlig statslåneränta vid beskattning, pensionsförsäkring	0,58%	1,62%	0,58%	1,62%
Statslåneränta vid beskattning, kapitalförsäkring	1,4%	0,9%	1,4%	0,9%
Skattesats vid beräkning av inkomstskatt	22%	22%	22%	22%
Skattesats vid beräkning av uppskjuten skatt	22%	22%	22%	22%

Not 14 Materiella tillgångar	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Anskaffningsvärde				
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	3	3	3	3
Avyttringar/utrangeringar	-0	-0	-0	-0
Årets anskaffningar	0	0	0	0
Utgående anskaffningsvärde 31 december	3	3	3	3
Avskrivningar				
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-1	-1	-1	-1
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar/utrangeringar	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-0	-0	-0	-0
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-1	-1	-1	-1
Redovisat värde 31 december	2	2	2	2

Not 15 Förvaltningsfastigheter**Innehav**

Koncernen	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Ytvakansgrad	Direktavkastning	Värdet förändring ¹⁾	Värdet förändring ¹⁾
Förvaltningsfastigheter värde per 2016-12-31	1 094	1 719	12,3%	4,8%	-506	-29,4%
Förvaltningsfastigheter värde per 2015-12-31	1 038	1 295	11,8%	5,6%	-373	-29,0%

¹⁾ Värdet förändring avser förändring av marknadsvärde om direktavkastningskravet höjs med två procentenheter. Ingen del av fastigheterna används i den egna rörelsen.

Periodens värdeförändring

Koncernen	Anskaffningsvärde		Verkligt värde	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående balans	1 038	990	1 295	1 092
Tillkommande investering i befintlig tillgång	57	48	57	48
Omklassificering	-1	-0	-	-
Försäljning	-	-	-	-
Resultat från justeringar av verkligt värde	-	-	367	155
Utgående balans	1 094	1 038	1 719	1 295

Påverkan på periodens resultat

	Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31
Hysesintäkter	74	80
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden (drift- och underhållskostnader, fastighetsskatt och tomträttsavgifter)	-29	-22

Ovanstående resultatposter ingår i resultatraderna Kapitalavkastning, intäkter och Kapitalavkastning, kostnader.

Sammanställning av värden

Koncernen	Taxeringsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Dotterbolag	620	1 719	1 094
Totalt för koncernen	620	1 719	1 094

Koncernens fastigheter har i likhet med tidigare år värderats externt av oberoende värderingsföretag. Verkliga värden har fastställts med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp, och avkastningsmetod. För ytterligare information om hur verkligt värde har bestämts se not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde.

Not 16 Aktier och andelar i koncernföretag

Företagets namn	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier/andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital 2016	Resultat 2016	Bokfört värde	Verkligt värde
Länsförsäkringar Komplement AB	556660-1257	Stockholm	1 000	100%	0	0	0	0
Fastighets KB Automobilpalatset	969680-4195	Stockholm	1 000	100%	270	27	348	914
Fastigheten Dykarhuset AB	556678-4004	Stockholm	1 000	100%	34	-7	88	245
Totalt 31 december 2016					304	20	436	1 159
Totalt 31 december 2015					288	37	411	757

Samtliga aktier och andelar är onoterade.

Anskaffningsvärde	Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31
Ingående balans	252	369
Tillkommande och avgående tillgångar	-2	-117
Utgående balans	250	252
Akkumulerade värdeförändringar		
Ingående balans	159	302
Årets värdeförändring	27	-143
Utgående balans	186	159
Summa bokfört värde	436	411
Verkligt värde	1 159	757

Not 17 Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Hypotek	2 245	2 539	2 245	2 539
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Bank	612	337	612	337
Reversfordringar på svenska koncernföretag	-	-	647	647
Tidsbundna förlagsbevis till svenska koncernföretag (Länsförsäkringar Bank)	-	28	-	28
Lån till koncernföretag (Länsförsäkringar AB)	-	402	-	402
Summa verkligt värde	2 857	3 306	3 504	3 953

Not 18 Aktier och andelar i intresseföretag

Företagets namn	Organisations-nummer	Säte	Antalaktier/andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital 2016	Resultat 2016	Koncernens Bokförda värde	Verkligt värde	Moderbolagets Bokförda värde	Verkligt värde
FAB S-Holt i Kista	556678-4715	Stockholm	499	49,9	0	0	213	213	220	213
Kista Qvadrat KB	916511-5057	Stockholm	499	49,9	110	16	0	0	0	0
Totalt 31 december 2016					110	16	213	213	220	213
Totalt 31 december 2015					111	35	209	209	220	209

Samtliga aktier och andelar är onoterade. Bedömning har gjorts att innehaven i intressebolagen inte är av väsentlig betydelse för moderbolaget.

Sammanlagda belopp för intresseföretag	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder	Eget kapital	Verkligt värde
Koncernen och moderbolaget 2016-12-31	38	16	127	17	110	213
Koncernen och moderbolaget 2015-12-31	60	35	127	16	111	209

Anskaffningsvärde	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående balans	209	211	220	225
Tillkommande och avgående tillgångar	4	-2	-	-5
Utgående balans	213	209	220	220

Not 19 Aktier och andelar

Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Noterade aktier och andelar	16 787	14 319
Onoterade aktier och andelar	5 194	5 434
Summa	21 981	19 753
Anskaffningsvärde	14 108	12 120
Totalt bokfört värde	21 981	19 753
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-3 119	-3 210
Totalt	18 862	16 543

Not 20 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Emittent		
Svenska staten	5 906	7 143
Svenska bostadsinstitut	24 834	26 212
Övriga svenska emittenter	16 381	17 286
Utländska stater	4 179	4 125
Övriga utländska emittenter	27 903	27 136
Summa	79 203	81 902
Upplupet anskaffningsvärde	71 469	77 285
Marknadsstatus		
Noterade värdepapper	77 832	80 823
Onoterade värdepapper	1 371	1 079
Summa	79 203	81 902
Bokförda värden jämfört med nominellt belopp		
Summa överstigande belopp	6 051	4 634
Summa understigande belopp	-210	-464
Totalt bokfört värde	79 203	81 902
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-1 038	-1 090
Totalt	78 165	80 812

Not 21	Derivat		Bokförda värden		Nominellt belopp	
			2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Koncernen och moderbolaget						
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll						
Aktierelaterade	1	-	-	-		
Ränterelaterade	5 810	4 152	22 067	23 251		
Valutarelaterade	528	768	35 906	33 245		
Summa	6 339	4 920	57 973	56 496		
Derivatinstrument med negativa värden						
Aktierelaterade	-	2	-	25		
Ränterelaterade	4 123	3 139	30 685	25 821		
Valutarelaterade	53	75	-1 726	1 869		
Summa	4 176	3 216	28 959	27 715		
Totalt bokfört värde för derivatinstrument med positiva värden						
	6 339	4 920				
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring						
	-58	-101				
Totalt	6 281	4 819				

Not 22	Tillgångar och avsättningar för villkorad återbäring		
	Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Koncernen och moderbolaget			
Ingående balans		4 959	5 837
Värdeförändring		-149	-878
Utgående balans		4 810	4 959

Förändring av avsättning redovisas i Resultaträkningen på raden Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk. Värdeförändringen på tillgångssidan redovisas i Resultaträkningen och ingår i raderna Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader samt Orealiserade vinster och Orealiserade förluster.

Not 23	Övriga fordringar			
	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Koncernen och moderbolaget				
Fordringar på Länsförsäkringar AB-koncernen	44	33	44	36
Övriga fordringar	1 865	1 345	1 849	1 336
Summa	1 909	1 378	1 893	1 372

Not 24	Upplupna ränteintäkter		
	Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Koncernen och moderbolaget			
Upplupna räntor mot Länsförsäkringar AB-koncernen		23	42
Övriga upplupna räntor		589	720
Summa		612	762

Not 25	Förutbetalda anskaffningskostnader		
	Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Koncernen och moderbolaget			
Försäkringsavtal			
Ingående balans		195	257
Under året aktiverade kostnader		14	22
Årets avskrivningar enligt plan		-66	-84
Utgående balans		143	195

Not 26	Aktiekapital		
	Moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Moderbolaget			
Antal emitterade och betalda aktier		8 000	8 000
Kvotvärde per aktie, kronor		1 000	1 000
Antal utestående aktier		8 000	8 000

Bolaget kan enligt gällande bolagsordning inte lämna någon utdelning. Förändringar i eget kapital jämfört med föregående års balansräkning redovisas i rapport över förändringar i eget kapital.

Not 27	Livförsäkringsavsättning		
	Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Koncernen och moderbolaget			
Ingående balans		86 264	94 884
Inbetalningar		1 190	1 376
Utbetalningar		-5 383	-5 599
Kostnadsuttag		-279	-268
Kapitalavkastning tillförd livförsäkringsavsättning		-	-
Förändring i avsättning på grund av ändrat ränteantagande		1 562	-1 139
Nya antaganden för dödlighet		-	-1 464
Dödlighetsresultat		-2	-53
Skattekostnadsuttag livförsäkringsavsättning		-126	-130
Förändring pga grundändring till Nya Trad		-779	-1 872
Införande av antagande för kapitalförvaltningskostnad		1 424	-
Justering av LA (Riskmarginal)		882	-
Andra förändringar		439	529
Utgående balans		85 192	86 264

För livförsäkringsavsättningar och avsättning för sjukräntor med fast belopp används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %. För indexerade sjukräntor används en räntekurva för break-even inflation, beräknad som nominell ränta minus real ränta för statsobligationer.

Not 28	Avsättning för oregerade skador					
	Koncernen och moderbolaget	Fastställda skador	Icke fastställda skador	Avsättning för skadeliv och sjukräntor	Totalt 2016-12-31	Totalt 2015-12-31
Koncernen och moderbolaget						
Ingående balans		55	204	2 016	2 275	2 288
Övrig förändring		-4	-14	-41	-59	-13
Utgående balans		51	190	1 975	2 216	2 275

Not 29	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser
---------------	--

Koncernen	2016-12-31	2015-12-31
Avsatt till pension	23	23
Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtal	4	4
Summa	27	27

Förmånsbestämda pensionsplaner

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknig av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

Förmånsbestämda pensionsplaner	2016-12-31	2015-12-31
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser	28	27
Summa underskott i förmånsbestämda pensionsplaner	28	27
Skuld i rapport över finansiell ställning	28	27

Förändring i den förmånsbestämda förpliktelsen	2016	2015
Förpliktelse 1 januari	27	26

Pensionskostnad

Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	0	0
Räntekostnader	0	0
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år och vinster och förluster från regleringar	1	1
Särskild löneskatt	-0	-0
Summa pensionskostnad	1	1

Omvärderingar

Vinst/förlust till följd av förändrade finansiella antaganden	0	-
Erfarenhetsbaserade vinster	2	2
Särskild löneskatt relaterad till omvärderingar	1	0
Summa omvärderingar	3	2
Utbetalda ersättningar	-2	-2
Utbetalningar i samband med regleringar	-1	0
Utbetald särskild löneskatt	0	0
Övertagna pensionsåtaganden	-	0
Förpliktelse 31 december	28	27

Väsentliga beräkningsantaganden	2016	2015
Diskonteringsränta	0,4%	0,7%
Förväntad löneökningstakt	2,5%	2,5%
Andel som bedöms utnyttja avtalet att gå i pension vid 62 års ålder	40%	40%

Population	2016	2015
Aktiva	4	4
Ålderspensionärer	4	4
Summa	8	8

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningsåtgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. FPK har inte möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovan nämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 34 IAS19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Avgifter för 2017 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 5 Mkr.

	2016	2015
Kostnader för avgiftsbestämda planer	9	9

Not 30	Skulder avseende direkt försäkring
---------------	---

Koncernen och moderbolaget	2016-12-31	2015-12-31
Skulder till försäkringstagare	152	202
Skulder till försäkringsmäklare	8	10
Summa	160	212

Not 31	Övriga skulder
---------------	-----------------------

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Skulder till koncernföretag	-	-	112	131
Skulder till Länsförsäkringar AB-koncernen	154	157	154	157
Övriga skulder	3 620	2 807	3 602	2 800
Summa	3 774	2 964	3 868	3 088

Not 32 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31 ¹⁾	2015-12-31 ²⁾	2016-12-31 ¹⁾	2015-12-31 ²⁾
För egna skulder ställda säkerheter				
Registerförda tillgångar för försäkringstekniska avsättningar:	86 931	114 659	86 931	114 659
Summa	86 931	114 659	86 931	114 659

¹⁾ Tillgångar ställda till förmån för försäkringstagarna för att täcka försäkringstekniska avsättningar enligt 6 kap 11§ försäkringsrörelselagen. Beloppet som tas upp som ställda säkerheter motsvarar den försäkringstekniska skulden efter avdrag för återförsäkrars andel i balansräkningen. Samtliga tillgångar upptagna i förmånsregistret uppgår till 115 196 Mkr.

²⁾ Summan ovan utgörs av registerförda tillgångar enligt 6 kap 30§ försäkringsrörelselagen enligt dess lydelse 2015-12-31. I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har företaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuld-täckta enligt försäkringsrörelselagen. Den försäkringstekniska skulden vilken svarar mot registerförda tillgångar uppgår till 93 498 Mkr.

Övriga ställda pantar	1	8	1	8
Summa	1	8	1	8

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Eventalförpliktelser				
Delägare i Fastighets KB Automobilpalatset	-	-	22	25
Summa	-	-	22	25

Åtaganden

Återstående belopp att investera i placeringstillgångar	2 647	1 547	2 647	1 547
---	-------	-------	-------	-------

Not 33 Upplysning om kvittning

Tabellen visar finansiella instrument som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller liknande avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. Koncernen har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av dessa typer av avtal. Avtalen ger parterna en rätt att kvitta skulder mot fordringar i händelse betalningsinställelse eller insolvens. Nettobeloppet utgörs av de belopp som i händelse av betalningsinställelse eller insolvens skulle erhållas om beloppet är en tillgång, eller betalas, om beloppet är en skuld.

Koncernen och moderbolaget

	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						
	2016-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
					Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-)/ Ställda (+)	
Tillgångar							
Derivat	6 339	-	6 339	-2 038	-3 401	900	
Skulder							
Derivat	-4 176	-	-4 176	2 038	1 427	-711	
Totalt	2 163	-	2 163	0	-1 974	190	

	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						
	2015-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
					Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-)/ Ställda (+)	
Tillgångar							
Derivat	4 920	-	4 920	-2 520	-1 669	731	
Skulder							
Derivat	-3 216	-	-3 216	2 520	-	-696	
Totalt	1 704	-	1 704	-	-1 669	35	

Not 34 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Koncernen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2016-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 867	-	-	2 867	2 867
Aktier och andelar	21 981 ¹⁾	-	-	21 981	21 981
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 066 ¹⁾	-	-	78 066	78 066
Lån med säkerhet i fast egendom	1 761	-	-	1 761	1 761
Derivat	-	6 339 ¹⁾	-	6 339	6 339
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 739	-	-	1 739	1 739
Övriga fordringar	-	-	1 827	1 827	1 827
Upplupna ränteintäkter	-	-	612	612	612
Likvida medel	-	-	4 527	4 527	4 527
Summa	106 414	6 339	6 966	119 719	119 719

Koncernen	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder					
Derivat	-	4 176	-	4 176	4 176
Övriga skulder	-	-	2 662	2 662	2 662
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	190	190	190
Summa	-	4 176	2 852	7 028	7 028

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

¹⁾ Inklusive belopp som i balansräkningen redovisas som tillgångar för villkorad återbäring.

Koncernen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 306	-	-	3 306	3 306
Aktier och andelar	19 753 ¹⁾	-	-	19 753	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	82 460 ¹⁾	-	-	82 460	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	1 793	-	-	1 793	1 793
Derivat	-	4 920 ¹⁾	-	4 920	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	-	-	1 618	1 618
Övriga fordringar	-	-	1 360	1 360	1 360
Upplupna ränteintäkter	-	-	762	762	762
Likvida medel	-	-	3 844	3 844	3 844
Summa	108 930	4 920	5 966	119 816	119 816

Koncernen	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder					
Derivat	-	3 216	-	3 216	3 216
Övriga skulder	-	-	2 820	2 820	2 820
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	183	183	183
Summa	-	3 216	3 003	6 219	6 219

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

¹⁾ Inklusive belopp som i balansräkningen redovisas som tillgångar för villkorad återbäring.

Not 34 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder, forts.

Moderbolaget	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2016-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 867	-	637	3 504	3 504
Aktier och andelar	21 981 ¹⁾	-	-	21 981	21 981
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 066 ¹⁾	-	-	78 066	78 066
Lån med säkerhet i fast egendom	1 761	-	-	1 761	1 761
Derivat	-	6 339 ¹⁾	-	6 339	6 339
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 739	-	-	1 739	1 739
Övriga fordringar	-	-	1 827	1 827	1 827
Upplupna ränteintäkter	-	-	612	612	612
Likvida medel	-	-	4 527	4 527	4 527
Summa	106 414	6 339	7 603	120 356	120 356

Moderbolaget	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder					
Derivat	-	4 176	-	4 176	4 176
Övriga skulder	-	-	-	-	-
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	-	-	-
Summa	-	4 176	-	4 176	4 176

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Moderbolaget	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 306	-	647	3 953	3 953
Aktier och andelar	19 753 ¹⁾	-	-	19 753	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	82 460 ¹⁾	-	-	82 460	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	1 793	-	-	1 793	1 793
Derivat	-	4 920 ¹⁾	-	4 920	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	-	-	1 618	1 618
Övriga fordringar	-	-	1 360	1 360	1 360
Upplupna ränteintäkter	-	-	762	762	762
Likvida medel	-	-	3 844	3 844	3 844
Summa	108 930	4 920	6 613	120 463	120 463

Moderbolaget	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder					
Derivat	-	3 216	-	3 216	3 216
Övriga skulder	-	-	2 944	2 944	2 944
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	164	164	164
Summa	-	3 216	3 108	6 324	6 324

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

¹⁾ Inklusive belopp som i balansräkningen redovisas som tillgångar för villkorad återbäring.

Not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde

I tabellen framgår tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som bygger på egna antaganden och bedömningar.

Koncernen

2016-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Förvaltningsfastigheter	-	-	1 719	1 719
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 587	270	-	2 857
Aktier och andelar	16 787	-	5 194	21 981
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	77 832	-	1 371	79 203
Lån med säkerhet i fast egendom	-	1 761	-	1 761
Derivat	25	6 314	-	6 339
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 739	-	-	1 739
Skulder				
Derivat	3	4 174	-	4 176

2015-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Förvaltningsfastigheter	-	-	1 295	1 295
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 904	402	-	3 306
Aktier och andelar	14 319	7	5 427	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	81 381	-	1 079	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	-	1 793	-	1 793
Derivat	13	4 907	-	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	-	-	1 618
Skulder				
Derivat	20	3 196	-	3 216

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2016, och inte heller under 2015. Under 2016 och under 2015 förekom inte några överföringar från nivå 3.

För förvaltningsfastigheter finns det normalt inte aktiva marknader därför estimeras verkligt värde med hjälp av modeller baserade på diskonterade kassaflöden. Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är en kombinerad tillämpning av orsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftnetton, som successivt marknadsanpassats, under 10 år samt nuvärdet av bedömt restvärde år 10. Restvärdet har bedömts genom en evighetskapitalisering av ett uppskattat marknadsmässigt driftnetto.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas. Innehav i Private Equityfonder vilka klassificeras som aktier i nivå 3, värderas externt av respektive fonds förvaltare. Värdering av respektive fond baseras på värdering av fondens innehav i portföljbolag. Värderingen av de underliggande portföljbolagen baseras

på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjeparts transaktion. I vissa fall är värderingen baserad på diskonterade kassaflöden eller metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines som stöds av många branschorganisationer såsom till exempel EVCA (European Venture Capital Association).

Obligationer och andra räntebärande värdepapper vilka ej är noterade på en aktiv marknad utgörs av räntebärande onoterade lån, dessa värderas genom användande av icke observerbara marknadsdata och klassificeras i värderingsnivå 3. Värderingen görs av externa förvaltare utifrån vedertagna värderingsmodeller vilka innebär att de underliggande innehav som utställaren av lånet innehar värderas utifrån relevanta observerbara marknadspriser då sådana finns samt för innehav vilka marknadspriser ej finns att tillgå till ett verkligt värde som motsvaras av anskaffningsvärdet justerat för eventuella nedskrivningar.

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader. För upplysningar om fastställande av verkligt värde samt värderingstekniker och indata, se not 1 Redovisningsprinciper.

Förändring nivå 3

	Förvaltningsfastigheter	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Öppningsbalans 2015-01-01	1 092	3 977	955	6 024
Förvärv	-	54	301	355
Avyttringar	-	-92	-44	-136
Redovisat i årets resultat	203	1 488	-133	1 558
Utgående balans 2015-12-31	1 295	5 427	1 079	7 801
Öppningsbalans 2016-01-01	1 295	5 427	1 079	7 801
Förvärv	-	113	315	428
Avyttringar	-	-231	-77	-307
Redovisat i årets resultat	424	-123	53	354
Utgående balans 2016-12-31	1 719	5 186	1 371	8 276

Not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde, forts.

Itabellen framgår finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som bygger på egna antaganden och bedömningar.

Moderbolaget

2016-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 586	270	-	2 857
Aktier och andelar	16 788	-	5 186	21 974
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	76 695	-	1 371	78 066
Lån med säkerhet i fast egendom	-	1 761	-	1 761
Derivat	25	6 314	-	6 339
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 739	-	-	1 739
Skulder				
Derivat	3	4 174	-	4 176

2015-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 904	402	-	3 306
Aktier och andelar	14 319	7	5 427	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	81 381	-	1 079	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	-	1 793	-	1 793
Derivat	13	4 907	-	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	-	-	1 618
Skulder				
Derivat	20	3 196	-	3 216

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2016, och inte heller under 2015. Under 2016 och under 2015 förekom inte några överföringar från nivå 3.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas.

Innehav i Private Equityfonder vilka klassificeras som aktier i nivå 3, värderas externt av respektive fonds förvaltare. Värdering i respektive fond baseras på värdering av fondens innehav i portföljbolag. Värderingen av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjeparts transaktion. I vissa fall är värderingarna baserade på diskonterade kassaflöden eller metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel International Private Equity and Venture Capital Valuation. Guidelines som stöds av många branschorganisationer såsom till exempel EVCA (European Venture Capital Association).

Obligationer och andra räntebärande värdepapper vilka ej är noterade på en aktiv marknad utgörs av räntebärande onoterade lån, dessa värderas genom användande av icke observerbara marknadsdata och klassificeras i värderingsnivå 3. Värderingen görs av externa förvaltare utifrån vedertagna värderingsmodeller vilka innebär att de underliggande innehav som utställaren av lånet innehar värderas utifrån relevanta observerbara marknadspriser då sådana finns samt för innehav vilka marknadspriser ej finns tillgå till ett verkligt värde som motsvaras av anskaffningsvärdet justerat för eventuella nedskrivningar.

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader. För upplysningar om fastställande av verkligt värde samt värderingstekniker och indata, se not 1 Redovisningsprinciper.

Förändring nivå 3

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Öppningsbalans 2015-01-01	3 977	955	4 932
Förvärv	54	301	355
Avyttringar	-92	-44	-136
Redovisat i årets resultat	1 488	-133	1 355
Utgående balans 2015-12-31	5 427	1 079	6 506
Öppningsbalans 2016-01-01	5 427	1 079	6 506
Förvärv	113	315	428
Avyttringar	-231	-77	-307
Redovisat i årets resultat	-123	53	-69
Utgående balans 2016-12-31	5 186	1 371	7 557

	Koncernen 2016		Koncernen 2015		Moderbolaget 2016		Moderbolaget 2015	
	Högst lår	Längre än lår	Högst lår	Längre än lår	Högst lår	Längre än lår	Högst lår	Längre än lår
Tillgångar								
Materiella tillgångar	-	2	-	2	-	2	-	2
Förvaltningsfastigheter	1 719	-	-	1 295	-	-	-	-
Aktier och andelar i koncernföretag	-	-	-	-	-	436	-	411
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	409	2 448	932	2 374	409	3 095	932	3 021
Aktier och andelar i intresseföretag	-	213	-	209	-	220	-	220
Aktier och andelar	-	18 862	-	16 543	-	18 862	-	16 543
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 834	70 331	7 426	73 386	7 834	70 331	7 426	73 386
Lån med säkerhet i fast egendom	1 761	-	-	1 793	1 761	-	-	1 793
Derivat	6 281	-	1 760	3 059	6 281	-	1 760	3 059
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	1 739	-	1 618	-	1 739	-	1 618
Tillgångar för villkorad återbäring	134	4 676	152	4 807	134	4 676	152	4 807
Avsättning för oreglerade skador	106	371	111	370	106	371	111	370
Övriga fordringar	1 909	-	1 378	-	1 893	-	1 372	-
Aktuell skattefordran	236	-	101	-	236	-	101	-
Likvida medel	4 527	-	3 844	-	4 527	-	3 844	-
Upplupna ränte- och hyresintäkter	612	-	762	-	612	-	762	-
Förutbetalda anskaffningskostnader	66	77	63	132	66	77	63	132
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0	-	0	-	9	-	0	-
Summa	25 594	98 719	16 529	105 588	23 868	99 809	16 523	105 362
Skulder								
Livförsäkringsavsättning	5 585	79 607	5 946	80 318	5 585	79 607	5 946	80 318
Avsättning för oreglerade skador	385	1 831	369	1 906	385	1 831	369	1 906
Villkorad återbäring	134	4 676	152	4 807	134	4 676	152	4 807
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	-	27	-	27	-	26	-	26
Uppskjutna skatteskulder	86	-	102	-	-	-	-	-
Övriga avsättningar	7	119	4	4	3	119	3	4
Depåer från återförsäkrare	106	371	111	370	106	371	111	370
Skulder avseende direktförsäkring	162	-	212	-	162	-	212	-
Skulder avseende återförsäkring	6	-	15	-	6	-	15	-
Derivat	4 176	-	817	2 399	4 176	-	817	2 399
Övriga skulder	8 115	-	2 964	-	3 866	-	3 088	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	213	-	192	-	213	-	173	-
Summa	18 975	86 631	10 884	89 831	14 636	86 630	10 886	89 830

Organisation

Länsförsäkringar Liv är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB som i sin tur ägs av 23 kundägda länsförsäkringsbolag.

Gemensam verksamhet bedrivs i Länsförsäkringar AB-koncernen som bland annat tillhandahåller service till Länsförsäkringar Liv. Detta avser bland annat utveckling, underhåll, tjänster såsom ekonomi, juridik, livadministration, kapitalförvaltning, riskkontroll, compliance, säkerhet, personal, kommunikation samt drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-system. Organisationen innebär att det förekommer ett stort antal löpande transaktioner och enstaka transaktioner av engångskaraktär mellan bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Närstående juridiska personer och närståendekretsen

Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer. Detta innebär att någon vinstutdelning inte får ske till aktieägarna.

Som närstående juridiska personer definieras samtliga bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt länsförsäkringsbolagen och socken- och häradsbolagen. Nämda bolag utgör tillsammans länsförsäkringsgruppen. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer och av dem ägda bolag.

Ersättningar till styrelse och ledningspersoner i Länsförsäkringar Liv framgår av not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. I övrigt förekommer inga transaktioner mellan dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner.

Riktlinjer för hantering av intressekonflikter

Det är viktigt att det finns väl fungerande system som förhindrar förtäckt vinstutdelning eller annan oömlåten kapitalanvändning, samtidigt som försäkringstagarnas intressen av att ta del av stordrifts- och andra fördelar av att ingå i en koncern tillvaratas. Länsförsäkringar Livs styrelse har fastställt riktlinjer om hantering av intressekonflikter som syftar till att fungera som ett verktyg för att främja bolagsintern kontroll.

Självkostnadsprincipen

För att åstadkomma en korrekt kostnadsfördelning är den övergripande utgångspunkten för prissättning av transaktioner med närstående juridiska personer, att prissättningen baseras på direkta och indirekta kostnader och att prissättningen ska ske utifrån självkostnadsprincipen. Självkostnadsprincipen innebär att priset sätts i form av en totalkostnad som inte belastas med något vinstpåslag. Därtill får ingen prissättning överstiga marknadsmässig nivå.

Prissättningen och kostnadsfördelningen av tjänster inom bland annat utveckling och underhåll av generella IT-system och andra servicetjänster är för närvarande indelade i grupperna bastjänster (till exempel kostnader för hyror, arbetsplatser och gemensamma funktioner), obligatoriska tjänster (till exempel gemensam utveckling och IT) och individuell service. Gemensamt för dessa är att kostnader så långt som möjligt fördelas utifrån en bedömning av faktiskt utnyttjande.

Bastjänster omfattar det basutbud av tjänster som Länsförsäkringar AB tillhandahåller till Länsförsäkringar Liv genom de koncerngemensamma enheterna. Koncernoverhead benämns de kostnader som utgörs av Länsförsäkringar AB:s verkställande direktör och dennes staber samt de kostnader som direkt beror av att Länsförsäkringar AB med dotterbolag är en koncern. De obligatoriska tjänsterna omfattar bland annat gemensam utveckling och service, underhåll och utveckling av det gemensamma varumärket samt förvaltning och drift av gruppens gemensamma IT-system som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB. Därtill finns en prislista för individuell service som exempelvis projektledning. Med individuell service avses tjänster som är styckprisprissatta och som Länsförsäkringar Liv vid behov kan välja att köpa från Länsförsäkringar AB.

Priser och kostnadsfördelning inom Länsförsäkringar AB-koncernen bereds på bilaterala möten mellan köpare och säljare och i den gemensamma företagsledningen som verkställande direktören för Länsförsäkringar Liv ingår i. Styrelsen för Länsförsäkringar Liv beslutar därefter om prislista och kostnadsfördelning för det kommande året i samband med den årliga affärsplaneringen.

Beslutsordning

Transaktionerna grundas på skriftliga avtal av marknadsmässig standard och villkor. Beslutsunderlag inför ett nytt avtal med närstående juridiska personer ska vara skriftliga och innehålla en bedömning av risken för intressekonflikter. Beslutsunderlaget ska bland annat innehålla en kortfattad behovs- och konsekvensanalys samt vem som tagit initiativet till transaktionen.

Det finns uppdragsavtal som reglerar de uppdrag som Länsförsäkringar Liv har uppdragit åt Länsförsäkringar AB eller annan närstående att utföra. I uppdragsavtalen framgår också hur styrning och planering av den utlagda verksamheten ska ske. Till uppdragsavtalen finns specifikationer som beskriver respektive uppdrags tjänsteinnehåll, servicenivå och utförande.

Uppföljning

Uppföljning av kostnadsfördelning sker månadsvis. Rapportering av den totala kostnaden samt av interna kostnader sker till Länsförsäkringar Liv styrelse och företagsledningen.

Principerna dokumenteras i ekonomihandboken och priser för köpta tjänster publiceras på Länsförsäkringars intranät.

Länsförsäkringar Livs transaktioner med närstående

I nedanstående avsnitt lämnas en redogörelse över de väsentliga närstående transaktioner som förekommit under 2016.

1) IT-tjänster och produkter från Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar AB tillhandahåller IT-tjänster och produkter enligt ramavtal sedan 2004. Prissättningen baseras på självkostnadsprincipen. Kostnader för gemensam finansiell infrastruktur fördelas enligt olika nycklar beroende på tjänst för att ge en så rättvisande bild som möjligt. Ramavtalet gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

2) Service och utveckling från Länsförsäkringar AB

En närmare beskrivning av prissättning och organisation för dessa tjänster finns i ovanstående avsnitt om regler för interna transaktioner av löpande karaktär.

Obligatoriska tjänster inom länsförsäkringsgruppen

Kostnaderna för de obligatoriska tjänsterna inom Länsförsäkringar AB-koncernen fördelas på de tre kärnaffärerna Sak, Liv och Bank. De totala driftskostnaderna används som fördelingsgrund mellan kärnaffärerna där ingen tydlig kostnadsdrivare kan identifieras.

Individuell service inom länsförsäkringsgruppen

Priserna för individuell service är satta så att de ska avspegla förbrukningen av varan eller tjänsten och fakturering sker enligt överenskommelse med kunden.

Basservice inom Länsförsäkringar AB-koncernen

Servicecenter och varje koncerngemensam enhet som tillhandahåller basservice inom Länsförsäkringar AB-koncernen upprättar årligen en dokumentation som utvisar vilka enheter som är motparter, vilka varor och tjänster som tillhandahålls, innehåll, servicenivå, priskonstruktion och prisnivå. Detta avser till exempel tjänster som IT, lokalyra och kapitalförvaltning. Länsförsäkringar Liv hyr lokaler av Länsförsäkringar AB och betalar för det en marknadsmässig hyra.

Kostnader för koncernoverhead

Kostnaderna för koncernoverhead fördelas mellan enheterna inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För koncernoverhead ska det årligen upprättas ett dokument som anger vad kostnaderna avser, det vill säga vilka tjänster och aktiviteter som utförs och av vilken vd-stab/funktion samt hur dessa kostnader fördelas mellan affärsenheter med flera.

3) Obligationer i Länsförsäkringar Hypotek AB

Länsförsäkringar Liv äger noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Hypotek AB med ett verkligt värde om 2 245 (2 539) Mkr.

4) Länsförsäkringsbolagens distributionsersättning

Länsförsäkringar Liv betalar ersättning till länsförsäkringsbolagen för kundvård baserad på kapital under förvaltning (Nya Trad), inbetalda premier samt för omställning från traditionell förvaltning till förvaltning i Nya Trad. Ersättningsnivåerna regleras genom avtal.

5) Servicetjänster mellan Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv

Länsförsäkringar Liv köper administrativa tjänster av Länsförsäkringar Fondliv. Servicetjänsterna regleras genom avtal. Prissättningen utgår från en självkostnadsprincip och är sedan 2014 ett fast pris per försäkring. Avtalet förslängs med ett år i taget så länge avtalet inte sägs upp av parterna. Tjänsterna avser främst livadministration, IT-förvaltning, administration av riskaffären samt riskbedömning och skadereglering.

6) Kapitalförvaltning inom Länsförsäkringar AB och hos externa förvaltare

På uppdrag av Länsförsäkringar Liv förvaltar Länsförsäkringar AB placeringstillgångar genom sin avdelning för kapitalförvaltning och ett antal externa förvaltare. För förvaltningen betalar Länsförsäkringar Liv ersättning i förhållande till sin andel av kapitalförvaltningsavdelningens faktiska driftskostnad. Ersättningen beräknas till vid varje tidpunkt gällande självkostnadspris enligt beslutade ekonomistyrningsprinciper inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För den externa förvaltningen betalar bolagen ersättning med motsvarande belopp och vid samma tidpunkter som Länsförsäkringar AB betalar ersättning till de externa förvaltarna. Avtalet gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

7) Förvaltningsersättning från Länsförsäkringar Fondförvaltning AB

Länsförsäkringar Fondförvaltning tillhandahåller förvaltningsersättning för hantering av Nya Världenprodukter. Samarbetsavtalet gäller tills vidare med tre månaders uppsägningstid.

8) Tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen

Länsförsäkringar Liv tillhandahåller tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen. Dessa pensionsförmåner grundar sig på avtal på den svenska arbetsmarknaden och premierna är marknadsmässiga.

Not 37 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera, forts.

9) Obligationer och förlagslån i Länsförsäkringar Bank AB

Länsförsäkringar Liv äger noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Bank AB med ett verkligt värde om 612 (337) Mkr samt noterad förlagslån i Länsförsäkringar Bank AB med ett verkligt värde om 28 (28) Mkr.

10) Lån till Humlegården Holding I-III AB

I samband med försäljningen av fastighetsägande bolag till Humlegården Holding I-III AB har lån, med marknadsmässiga villkor, lämnats till köparna om 1,7 miljarder kronor.

11) Lån till bolag inom Liv-koncernen

Det finns ett antal reverslån mellan Länsförsäkringar Liv och de helägda fastighetsbolagen samt mellan bolagen inom fastighetskoncernen. Ränteintäkterna redogörs för i tabellen nedan för transaktioner inom Länsförsäkringar Liv.

12) Avtal om fastighetsförvaltning med Humlegården Fastigheter AB:

Länsförsäkringar Liv betalar ersättning beräknad till självkostnadspris till Humlegården Fastigheter AB för förvaltningen av Länsförsäkringar Livs Stockholmsfastigheter.

13) Samarbeta med Länsförsäkringar Sak avseende upphandling av katastrofåterförsäkring:

Samarbeta med Länsförsäkringar Sak avseende upphandling av katastrofåterförsäkring. Länsförsäkringar Liv har uppdragit åt Länsförsäkringar Sak, avdelning Återförsäkring, att ansvara för upphandling och administration av icke-proportionell återförsäkring av katastrofrisker. Samarbetet innebär att parterna delar återförsäkringskydd. Premien uppgick till 1,3 (1,4) Mkr. Inga katastrofskador inträffade under året.

14) Överenskommelse med Länsförsäkringar Fondliv om ersättning vid överföring av kapital mellan bolagen:

Idag sker premieflöden mellan Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv vid byte av förvaltningsform. Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv har överenskommit om att bolagen ska kompensera varandra på affärsmässig grund för kostnader som uppstår vid flytt av försäkringskapital mellan bolagen. Ersättningen ska ligga på en nivå som motsvarar vid var tid gällande flyttavgifter vid extern flytt från respektive part. Avräkning ska ske kvartalsvis enligt separat redovisning mellan parterna.

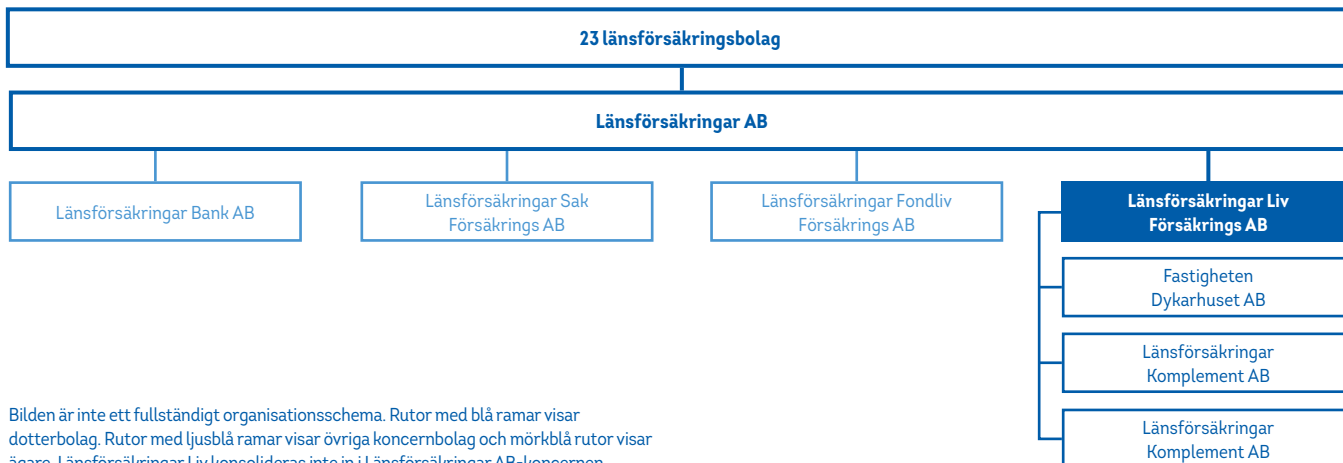
15) Länsförsäkringar Livs försäljning av Länsförsäkringar Fondliv till Länsförsäkringar AB:

2011 sålde Länsförsäkringar Liv samtliga aktier i Länsförsäkringar Fondliv till Länsförsäkringar AB. Tilläggsköpeskilling enligt avtal har under 2015 erhållits med 50 Mkr.

16) Avtal avseende vissa AML-tjänster med Länsförsäkringar Bank AB:

Länsförsäkringar Bank AB tillhandahåller vissa tjänster gällande åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsförsäkringar Liv betalar ersättning enligt en kostnadsfördelningsprincip vilken fastställs av båda bolagens styrelser.

Organisationsstruktur

Not 37 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera, forts.

I tabellerna nedan åskådliggörs de väsentliga närstående transaktioner mellan bolag inom Länsförsäkringar Liv och närstående juridiska personer till koncernen som redogjorts för ovan. Alla belopp anges i Mkr.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Liv och närstående bolag

Karaktär	Motpart	2016		2015		Hänvisning
		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	
IT-tjänster och produkter	Länsförsäkringar AB	-	33	-	47	1
Service och utveckling, varav	Länsförsäkringar AB	-	87	-	92	2
- Individuell service		-	26	-	19	
- Obligatoriska tjänster		-	5	-	4	
- Basservice		-	51	-	58	
- Koncernoverhead		-	5	-	11	
Ränta	Länsförsäkringar Hypotek AB	56	-	64	-	3
Distributionsersättning, 2016 inkl. ersättning kapital	23 länsförsäkringsbolag	-	95	-	117	4
Service-tjänster	Länsförsäkringar Fondliv AB	3	163	29	192	5
Kapitalförvaltning	Länsförsäkringar AB	-	102	-	97	6
Förvaltningsersättning	Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	70	-	88	-	7
Tjänstepensionspremier till anställda inom länsförsäkringsgruppen	Länsförsäkringsgruppen	34	-	43	-	8
Ränta	Länsförsäkringar Bank AB	1	-	7	-	9
Ränta	Humlegården Holding I-III	64	-	64	-	10
Fastighetsförvaltning	Humlegården Fastigheter AB	-	5	-	6	12
Katastrofåterförsäkring	Länsförsäkringar Sak AB	-	3	-	2	13
Kompensation vid flytt av kapital	Länsförsäkringar Fondliv AB	8	-	16	-	14
Tilläggsköpeskilling försäljning LF Fondliv	Länsförsäkringar AB	-	-	50	-	15
AML tjänster	Länsförsäkringar Bank	-	-	-	-	16
Summa		236	488	361	553	

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Liv och dess dotterbolag

Karaktär	Motpart	2016		2015		Hänvisning
		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	
IT-tjänster och produkter	Länsförsäkringar Liv ABs dotterbolag	1	0	1	0	11
Summa		1	0	1	0	

Fordran och skuld närstående – Koncernen

Motpart	2016-12-31		2015-12-31	
	Fordran	Skuld	Fordran	Skuld
Länsförsäkringar Hypotek AB	2 267	-	2 581	-
Länsförsäkringar Bank AB	341	-	501	-
Länsförsäkringar AB	283	26	421	28
Länsförsäkringar Fondliv AB	15	126	41	118
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	5	-	7	-
Länsförsäkringsbolag	-	8	-	10
Länsförsäkringar Sak AB	-	1	-	1
Humlegården Holding I-III AB	1 761	-	1 793	-
Summa	4 672	161	5 344	157

Fordran och skuld närstående – Moderbolaget

Motpart	2016-12-31		2015-12-31	
	Fordran	Skuld	Fordran	Skuld
Fastighets AB Storsundet	-	-	-	0
Fastighets KB Automobilpalatset	411	76	411	55
Fastigheten Dykarhuset AB	236	36	236	73
KB Hålstenen 2	-	-	-	3
Summa	647	112	647	131

Not 38 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Länsförsäkringar Liv har per den 31 januari meddelat deltagande i Svenska Handelsfastigheters nyemission. Deltagandet innebär att Länsförsäkringar Liv gör en fastighetsinvestering på 600 Mkr spridd över en tidsperiod på flera år. Fastigheter är en tillgång som bedöms passa bolagets långsiktiga åtaganden väl. Investeringen i Svenska Handelsfastigheter görs i både Nya och Gamla Trad.

Not 39 Förslag till vinstdisposition

Förslag till dispositioner enligt nedan samt fastställande av resultaträkningen och balansräkningen i koncernen och moderbolaget avses att läggas fram vid årsstämman i maj 2017.

Koncernen

Koncernens totala egna kapital uppgick vid årsskiftet till 23 050 Mkr. Någon avsättning till bundna reserver i dotterbolagen föreslås ej.

Moderbolaget

Den för år 2016 redovisade vinsten uppgår till 2 358 739 872 kronor.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat disponeras enligt följande, kronor:

Årets resultat	2 358 739 872
Summa	2 358 739 872

Av ovanstående netto föreslås uttag ur (-) respektive avsättning till (+) konsolideringsfonden med följande fördelning, kronor.

Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	779 846 801
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	161 369 368
Individuell traditionell livförsäkring	1 365 948 140
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	48 554 962
Sjuk och olycksfall	3 020 601
Summa	2 358 739 872

Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2017 använda upp till 1 300 Mkr av konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp.

Företagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman i maj 2017.

Stockholm den 7 mars 2017

Karl-Olof Hammarkvist
Styrelseordförande

Johan Agerman
Styrelseledamot

Birgitta Carlander
Styrelseledamot

Sten Dunér
Styrelseledamot

Ingemar Larsson
Styrelseledamot

Henrik Perlmutter
Styrelseledamot

Karin Starrin
Styrelseledamot

Örian Söderberg
Styrelseledamot

Anna Söderblom
Styrelseledamot

Gunnar Wetterberg
Styrelseledamot

Marie-Louise Zetterström
Styrelseledamot

Bitte Franzén Molander
Arbetstagarrepresentant

Kristina Padel Roström
Arbetstagarrepresentant

Jörgen Svensson
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 9 mars 2017.

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), org. nr 516401-6627

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2016. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 4-49 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 0-3. Den andra informationen består också av rapporten "Bokslutskommuniké 2016" (men innefattar inte årsredovisningen och koncernredovisningen och min revisionsberättelse avseende dessa). Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att

de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevi-

sen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensam ansvarig för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar **Uttalanden**

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Stockholm den 9 mars 2017

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar Liv) är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB som i sin tur ägs av 23 kundägda länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag. Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet stannar hos kunderna och delas inte ut till ägaren.

Länsförsäkringar Liv följer Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) i tillämpliga delar. Avvikelse sker huvudsakligen till följd av att Länsförsäkringar Liv inte är ett aktiemarknadsbolag. Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta redovisas under avsnittet Avvikelse från Koden på sidan 57.

Denna bolagsstyrningsrapport har inte granskats av bolagets revisorer.

Bolagsstyrning

Länsförsäkringar Liv utgör operativt affärsenhet Tradliv inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar AB har ett företagsstyrningssystem, vilket tar sin utgångspunkt från länsförsäkringsgruppens strategier, Länsförsäkringar AB:s uppdrag från ägarna, Länsförsäkringar AB:s långsiktiga inriktning och av Länsförsäkringar AB:s styrelse beslutade principer för styrning av Länsförsäkringar AB-koncernen. Den riskbaserade verksamhetsstyrningen utgör grunden i företagsstyrningssystemet.

Baserat på ovan angivna utgångspunkter utgörs företagsstyrningssystemet av organisationen, det interna regelverket och syste-

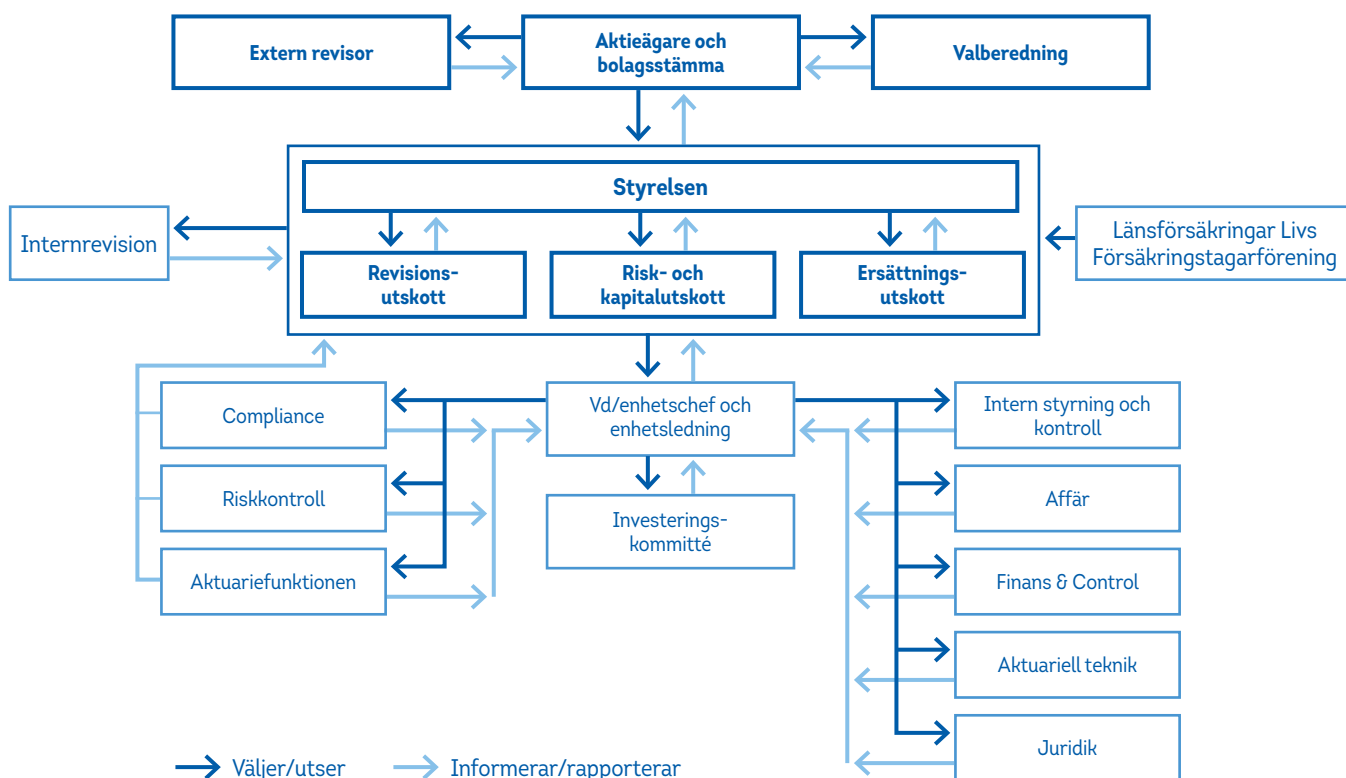
met för intern kontroll och inom ramen för företagsstyrningssystemet säkerställer Länsförsäkringar Liv styrningen och den interna kontrollen inom bolaget.

Styrelsen fastställer den operativa organisationen för Länsförsäkringar Liv. Organisationen ska vara ändamålsenlig och överblickbar med en tydlig fördelning av ansvar och uppgifter mellan dels de olika bolagsorganen, dels de så kallade försvarslinjerna samt en tydlig besluts- och rapporteringsordning. Integrerat i den operativa organisationen finns ett system för intern kontroll, vilket omfattar bland annat ett system för regelefterlevnad och ett system för riskhantering. Inom ramen för organisationen säkerställs skalfördelar genom koncerngemensamma funktioner och utlagd verksamhet, kontinuitetshandling, effektiva system för rapportering och överföring av information, informationssäkerhet, hantering av intressekonflikter samt att styrelseledamöter och medarbetare är lämpliga för sina uppgifter.

Det interna regelverket, som utgörs av styrdokument som policyer, riktlinjer och instruktioner, utgör ett viktigt verktyg för styrning av verksamheten. Genom det interna regelverket fastställs organisationen och ansvarsfördelningen samt hur styrning och den interna kontrollen ska ske. Det interna regelverket ses över och beslutas regelbundet.

Den interna kontrollen är en del av styrningen och ledningen av Länsförsäkringar Liv. Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att organisationen är effektiv och ändamålsenlig, att verksamheten bedrivs enligt beslutade strategier för att nå uppsatta mål, att den finansiella redovisningen och rapporteringen är tillförlitlig, en effek-

Länsförsäkringar Livs styrningsstruktur, figur 1

tiv drift och förvaltning av informationssystem, en god förmåga att identifiera, mäta, övervaka och hantera risker samt en god regellevnad. Risk- och kapitalstyrningen och kapitalplaneringen utgör en del av den interna kontrollen. Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen inklusive utlagd verksamhet och är en integrerad del av organisationsstruktur och beslutsprocesser. Den interna kontrollen inom Länsförsäkringar Liv är baserad på ett system med tre försvarslinjer, som utgörs av verksamheten i första linjen, funktioner för compliance och riskkontroll samt aktuariefunktionen i andra linjen samt internrevision i tredje linjen.

Riskhanteringssystemet, som utgör en del av den interna kontrollen, säkerställer att verksamheten inom Länsförsäkringar Liv fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker. Den interna kontrollen omfattar även systemet för regellevnad som säkerställer efterlevnad av lagar, förordningar och andra regler, bevakning och effektiv implementering av nya och ändrade regelverk, att styrelser och medarbetare utbildas och att risker avseende efterlevnad av externa och interna regler kontinuerligt kan identifieras, mätas, kontrolleras, hanteras och rapporteras.

Bolaget har lagt ut viktiga delar av sin verksamhet till moderbolaget Länsförsäkringar AB och till systerbolaget Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar Fondliv). Huvudsakliga motiv för detta är bedömningen att störst effektivitet uppnås genom att vissa funktioner bedrivs koncerngemensamt. Härutöver hanterar Länsförsäkringar Bank det operativa arbetet för motverkande av penningtvätt. Distribution och kundvård hanteras i huvudsak av länsförsäkringsbolagen. Särskild kompetens och resurs finns

avsatt inom respektive ansvarig funktion inom bolaget för att säkerställa beställning, uppföljning och kontroll av den utlagda verksamheten.

En översiktlig bild av organisationen, den utlagda verksamheten samt styrnings- och rapporteringsflödena framgår av figurena nedan.

Aktieägare och bolagsstämma

Aktieägaren utövar sin rösträtt på bolagsstämman som är högsta beslutande organ. Normalt hålls en bolagsstämma per år, årsstämman. Länsförsäkringar AB innehar 100 procent av kapital och röster i Länsförsäkringar Liv.

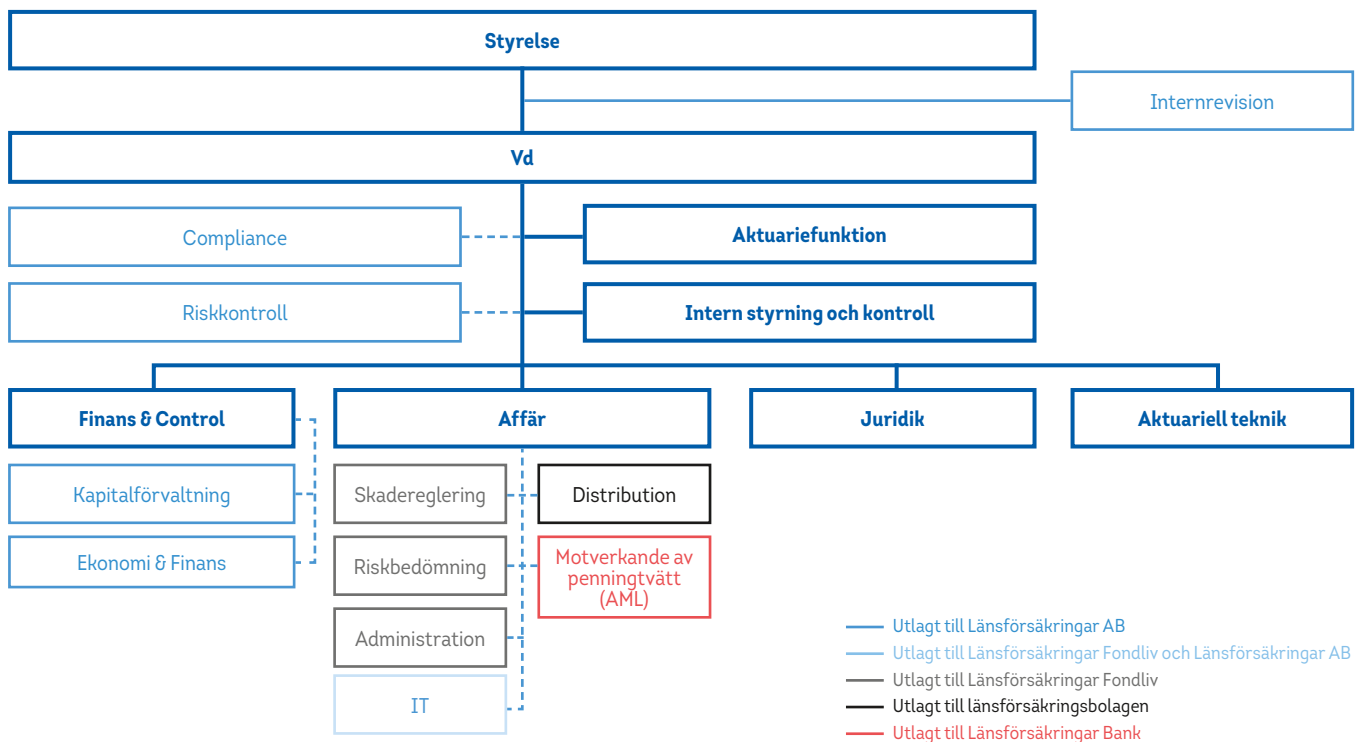
På bolagsstämman fattas beslut om årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, arvode och annan ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordning. Förslaget om arvode till styrelseledamöterna är uppdelat mellan ordföranden och övriga ledamöter.

Valberedning

Nomineringsprocess

Bolagsstämman i Länsförsäkringar AB utser en valberedning. Valberedningens uppgift är att lämna förslag till styrelse och revisorer i Länsförsäkringar AB och att, i samråd med Länsförsäkringar AB:s koncernchef, lämna förslag till styrelse och revisorer i bland annat Länsförsäkringar Liv samt att lämna förslag till arvode och annan ersättning till styrelse och revisorer.

Länsförsäkringar Livs styrningsstruktur, figur 2

För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar ABs bolagsstämma fastställt instruktion och rekrytering av nya styrelseledamöter ska ske enligt instruktionen och enligt fastställda processer och rutiner. Med utgångspunkt från bolagets storlek och komplexitetsgrad samt verksamhetens art och omfattning ska styrelsen ha ett tillräckligt antal styrelseledamöter. Med denna utgångspunkt ska valberedningen med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingskedje och förhållanden i övrigt bedöma om styrelsen har en lämplig sammansättning som säkerställer en för bolaget erforderlig samlad kompetens och erfarenhet präglad av mångfald med avseende på bland annat ålder, kön och geografiskt ursprung enligt vid var tid gällande mångfaldspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen. Valberedningen ansvarar även för att en lämplighetsbedömning av ledamöter som föreslås till styrelsen genomförs.

Valberedningen inför årsstämman 2017

Valberedningen består sedan årsstämman i Länsförsäkringar AB 2014 av Otto Ramel (ordförande) (Länsförsäkringar Skåne), Ulf W Eriksson (Länsförsäkringar Värmland), Per-Åke Holgersson (Länsförsäkring Kronoberg), Conny Sandström (Länsförsäkringar Västerboten) och Örian Söderberg (Länsförsäkringar Jönköping).

Valberedningen har inför årsstämman

- tagit del av styrelsens utvärdering av styrelsearbetet,
- tagit del av styrelseordförandens syn på verksamheten, styrelsens arbete samt behov av kompetens och erfarenhet samt
- sett över och diskuterat behovet av kompetens och erfarenhet med hänsyn till verksamheten och regelverkskrav.

Valberedningen kommer inför årsstämman att

- ta ställning till kandidaters oberoende,
- nominera styrelseledamöter, styrelseordförande och revisorer,
- genomföra lämplighetsbedömningar av styrelseledamöter samt
- föreslå arvoden och annan ersättning till styrelseledamöter och revisorer.

Externa revisorer

Årsstämman utser de externa revisorerna. Nominering sker via valberedningen. Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar Liv ha en till tre ordinarie revisorer jämte noll till tre suppleanter. Revisorerna utses för en mandattid om längst fyra år. Vid extra bolagsstämma i juni 2016 utsågs Gunilla Wernelind, KPMG AB, till ordinarie revisor för tiden till och med årsstämman 2018. Anders Tagde, KPMG AB, utsågs av årsstämman 2015 till revisorssuppleant för tiden till och med årsstämman 2018.

Revisorn granskar Länsförsäkringar Livs årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisorn har inför styrelsen redogjort för sin granskning och sina iakttagelser en gång under 2016. Revisorn deltar härutöver vid sammanträden inom styrelsens revisionsutskott. Länsförsäkringar Livs halvårsbokslut granskas översiktligt av revisorn.

Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening

Länsförsäkringar Livs försäkringstagarförening har bildats med ändamålet att tillvarata Länsförsäkringar Livs försäkringstagares långsiktiga intressen. Föreningens medlemmar utses av försäkringstagarna i Länsförsäkringar Liv. För att säkerställa uppfyllandet av ändamålet och för att tillförsäkra försäkringstagarna insyn och inflytande i bolagets verksamhet, äger föreningen rätt att utse två ledamöter i Länsförsäkringar Livs styrelse. I angelägenheter av särskild betydelse, ska föreningen erhålla särskild information och kunna avge särskilt yttrande.

Styrelsen

Styrelsens sammansättning

Styrelsen för Länsförsäkringar Liv ska enligt bolagsordningen bestå av 8–14 ledamöter med noll till sex suppleanter. Ledamöterna väljs för en mandattid om högst två år. I styrelsen ingår härutöver ledamöter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen. Länsförsäkringar Liv har ingen tidsgräns för hur många mandatperioder en ledamot får sitta i styrelsen och ingen åldersgräns för styrelseledamöterna. Två av ledamöterna utses av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening. En majoritet av styrelsens ledamöter, inklusive arbetstagarrepresentanterna, ska vara oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Liv och bolag som ingår i samma koncern. Styrelsens ordförande utses av bolagsstämman. Verkställande direktören och styrelsens sekreterare närvarar vid styrelsens sammanträden, utom vid ärenden då jäv kan föreligga eller det i övrigt är olämpligt att de närvarar. I övrigt närvarar föredraganden under sina respektive föredragningar.

Styrelsen består för närvarande av tretton ordinarie ledamöter och en suppleant. Nio ledamöter är utsedda av bolagsstämman, två av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening samt två ledamöter och en suppleant av arbetstagarorganisationerna. Sju av ledamöterna är oberoende. Styrelsens ledamöter presenteras på sidan 59 och 60 i bolagets årsredovisning.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och ska handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Styrelsen utser, utvärderar och entledigar verkställande direktören, fastställer en ändamålsenlig organisation och verksamhetens mål och strategier samt ser till att det finns effektiva system för intern styrning och kontroll samt riskhantering.

Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat en redogörelse för styrelsens, ordförandens och ledamöternas ansvar och uppgifter, arbetsfördelningen inom styrelsen, lägsta antalet styrelsesammanträden, rutiner för verksamhetsrapportering och finansiell rapportering, rutiner i övrigt för styrelsesammanträden vad gäller kallelser och utformning av material samt bestämmelser om intressekonflikter och jäv.

Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning. Styrelsen har genom arbetsordningen fastställt att ekonomisk rapportering ska ske enligt fastställt instruktion och genom regelbundna styrelsesammanträden.

Styrelsen ska vidare regelbundet behandla och utvärdera bolagets riskutveckling och riskhantering. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och affärsvolymutveckling, finansiell ställning och utveckling av risker i förhållande till bland annat affärsplan och prognoser. Styrelsen får regelbundet rapporter från Compliance, Riskkontroll, Aktuariefunktionen och Internrevision. Styrelsen följer löpande upp aktuella ärenden hos myndigheter.

Styrelsens ordförande

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelseledamöterna ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med verkställande direktören även mellan styrelsemötena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja verkställande direktören i arbetet.

Styrelsens arbete

Styrelsen har i sin arbetsordning fastställt årligen återkommande ärenden samt en standard för dagordning och besluts- och informationsmaterial. Styrelsen har i en bolagsinstruktion fastställt bolagets operativa organisation och klargjort ansvarsfördelningen mellan bolagets olika organ och befattningshavare samt angett hur verksamheten ska styras och kontrolleras.

Utöver styrelsens arbetsordning och bolagsinstruktionen fastställer styrelsen minst en gång per år en instruktion för verkställande direktören, riskpolicy, försäkringstekniska riktlinjer, placementsriktlinjer, riktlinjer för hantering av intressekonflikter, riktlinjer för utläggning av verksamhet och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen har inrättat ett risk- och kapitalutskott, revisionsutskott och ersättningsutskott. Utskottens uppgifter fastställs av styrelsen i särskilda arbetsordningar för utskotten. Inget av utskotten har något generellt beslutsmandat. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och utvärderar verkställande direktörens arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år. Se även avsnitt Revisionsutskottet nedan.

Tidpunkter för styrelsesammanträden fastställs vid det första ordinarie sammanträdet efter årsstämman för nästkommande kalenderår. Inför varje sammanträde sker kallelse med preliminär dagordning cirka 14 dagar före sammanträdet. Handlingar till sammanträdet distribueras normalt en vecka före sammanträdet. Samtliga handlingar och material som förevisats vid sammanträdet sparas elektroniskt.

Styrelsen har under 2016 enligt fastställd plan utbildat och fördjupat sig Länsförsäkringars partiella interna modell (LIM), bolagets egen risk- och solvensanalys, återförsäkrings- och kapitalförvaltningsfrågor samt andra större strategiska frågor.

Antal styrelsesammanträden och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen nedan.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelseordföranden initierar varje år en utvärdering av styrelsens arbete. Utvärderingen skedde under 2016 med utgångspunkt från en elektronisk enkät som besvarades av ledamöterna. Resultatet sammanställdes, redovisades och diskuterades i styrelsen samt delgavs valberedningen.

Risk- och kapitalutskottet

Risk- och kapitalutskottet ska stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgöra ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar Livs risktagande och kapitalbehov. Utskottet ska inför styrelsens beslut bereda och behandla frågor rörande bland annat

- kapitalförvaltningsverksamheten,
- riskpolicyn,
- bolagets interna partiella modell med avseende på metoder, modeller och validering,
- intern risk- och kapitalutvärdering samt
- uppföljning av riskernas utveckling och eventuella avvikelser i förhållande till risklimiten.

Vid det första styrelsesammanträde som hölls efter årsstämman 2016 utsågs Karl-Olof Hammarkvist (ordförande), Sten Dunér, Anna Söderblom och Gunnar Wetterberg till ledamöter i risk- och kapitalutskottet. Antalet sammanträden inom risk- och kapitalutskottet och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen till höger.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet ska svara för beredningen av styrelsens arbete inom bland annat följande områden.

- Övervaka bolagets finansiella rapportering.
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering.
- Hålla sig informerad om revisionen av årsredovisning och koncernredovisning.
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster.
- Övervaka effektiviteten i bolagets företagsstyrningssystem och kontroll av de operativa riskerna.

Vid det första ordinarie styrelsesammanträde som hölls efter årsstämman 2016 utsågs Birgitta Carlander (ordförande), Ingemar Larsson, Karin Starrin och Marie-Louise Zetterström till ledamöter i revisionsutskottet. Antalet sammanträden inom revisionsutskottet och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen nedan.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning till den verkställande direktören och övriga i den verkställande ledningen och ersättning till anställda som har det övergripande ansvaret för någon av bolagets kontrollfunktioner samt bereda beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicyn.

Vid första ordinarie styrelsesammanträde efter årsstämman 2016 utsågs Karl-Olof Hammarkvist (ordförande), Gunnar Wetterberg och Sten Dunér till ledamöter i ersättningsutskottet. Antalet sammanträden inom ersättningsutskottet och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen nedan.

Sammanträden och närvaro

Tabellen utvisar antalet sammanträden inom respektive organ som hållits under 2016 och styrelseledamöternas närvaro.

	Oberoende ledamot	Styrelsen	Risk- och kapitalutskottet	Revisionsutskottet	Ersättningsutskottet
Totalt antal möten		10	5	4	2
Birgitta Carlander	X	9	-	4	-
Sten Dunér		9	5	1 ¹⁾	2
Bitte Franzén Molander		9	-	-	-
Anders Grånäs (ledamot t.o.m. årsstämman 2016-05-19)		5	2	-	-
Karl-Olof Hammarkvist	X	9	5	-	2
Ingemar Larsson	X	10	-	2 ²⁾	-
Malin Rylander Leijon (ledamot fr.o.m. årsstämman 2016-05-19)		4	-	-	-
Susanne Lindberg (suppl)		7	-	-	-
Kristina Padel Roström		8	-	-	-
Henrik Perlmutter	X	10	-	-	-
Karin Starrin		10	-	4	-
Örian Söderberg		10	-	-	-
Anna Söderblom	X	9	2 ²⁾	-	-
Gunnar Wetterberg	X	9	4	-	2
Marie-Louise Zetterström	X	10	-	4	-

¹⁾ Avgick som utskottsledamot 2016-06-09.

²⁾ Tillträde som utskottsledamot 2016-06-09.

Verkställande direktör och företagsledning

Jörgen Svensson är verkställande direktör i Länsförsäkringar Liv sedan maj 2008. Jörgen Svensson är född 1959.

Operativt är Länsförsäkringar Liv organiserad i avdelningar. Härutöver finns de fyra kontrollfunktionerna Riskkontroll, Compliance, Aktuariefunktionen och Internrevision. Företagsledningen utgörs av verkställande direktören och cheferna för avdelningarna. Företagsledningen är ett forum för samråd och informationsutbyte mellan bolagets ledande befattningshavare. I ledningen behandlas och beslutas i frågor som berör bolaget.

Vd har vidare inrättat en investeringskommitté för beredning, beslut och uppföljning av kapitalförvaltningsfrågor, i vilken vd är ordförande.

Kontrollfunktioner

Internrevision

Internrevision är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i utvärderingen av företagsstyrningssystemet, inklusive organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Internrevision ska genom granskning utvärdera om och kvalitetssäkra att verksamhetens övergripande interna styrning och kontrollsystem bedrivs på ett effektivt sätt och att den samlade rapporteringen till styrelsen ger en korrekt och heltäckande bild av verksamheten, att verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regler samt att styrelsens beslut efterlevs. Styrelsen har fastställt en särskild instruktion för internrevision.

Resultatet från internrevisionens granskning rapporteras överiktigt till styrelsen och mer detaljerat till revisionsutskottet.

Compliance

Compliance är en oberoende kontrollfunktion med ansvar för att övervaka och kontrollera att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Funktionen ska övervaka och kontrollera regelefterlevnaden i den tillståndspliktiga verksamheten och identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad. Compliance ska även ge stöd och råd till verksamheten och säkerställa att verksamheten informeras om nya och ändrade regler samt delta i genomförande av utbildningar. Rapportering av compliance-risker och rekommendationer till åtgärder sker till vd, styrelsen och revisionsutskottet.

Riskkontroll

Riskkontroll utgör ett stöd för styrelsen, vd, ledning och övriga verksamheten att fullgöra sitt ansvar för att verksamheten bedrivs med god riskhantering och riskkontroll och för att säkerställa att risker hanteras i enlighet med det av styrelsen fastställda riskramverket. Riskkontroll ska utföra sitt arbete självständigt och oberoende från affärsverksamheten. Riskkontroll rapporterar regelbundet till vd och styrelsen. Rapportering sker även löpande av operativa risker till revisionsutskottet och av övriga risker till risk- och kapitalutskottet.

Aktuariefunktionen

Aktuariefunktionen har det övergripande ansvaret för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna i bolaget och rapporterar till ledning och styrelse i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna, värderingen av försäkringsriskerna och återförsäkringskydd. Funktionen bidrar även till bolagets riskhanteringssystem, bland annat genom deltagande i bolagets egen risk- och solvensanalys.

Avvikelser från Kodens

Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är följande.

Valberedning, kallelse till, publicering av information inför och genomförande av bolagsstämma

Avvikelser från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har en aktieägare. Se vidare avsnitt Aktieägare och bolagsstämma samt Valberedning på sidan 54.

Mandattiden för styrelsens ledamöter

Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.

Ersättningsutskottets sammansättning

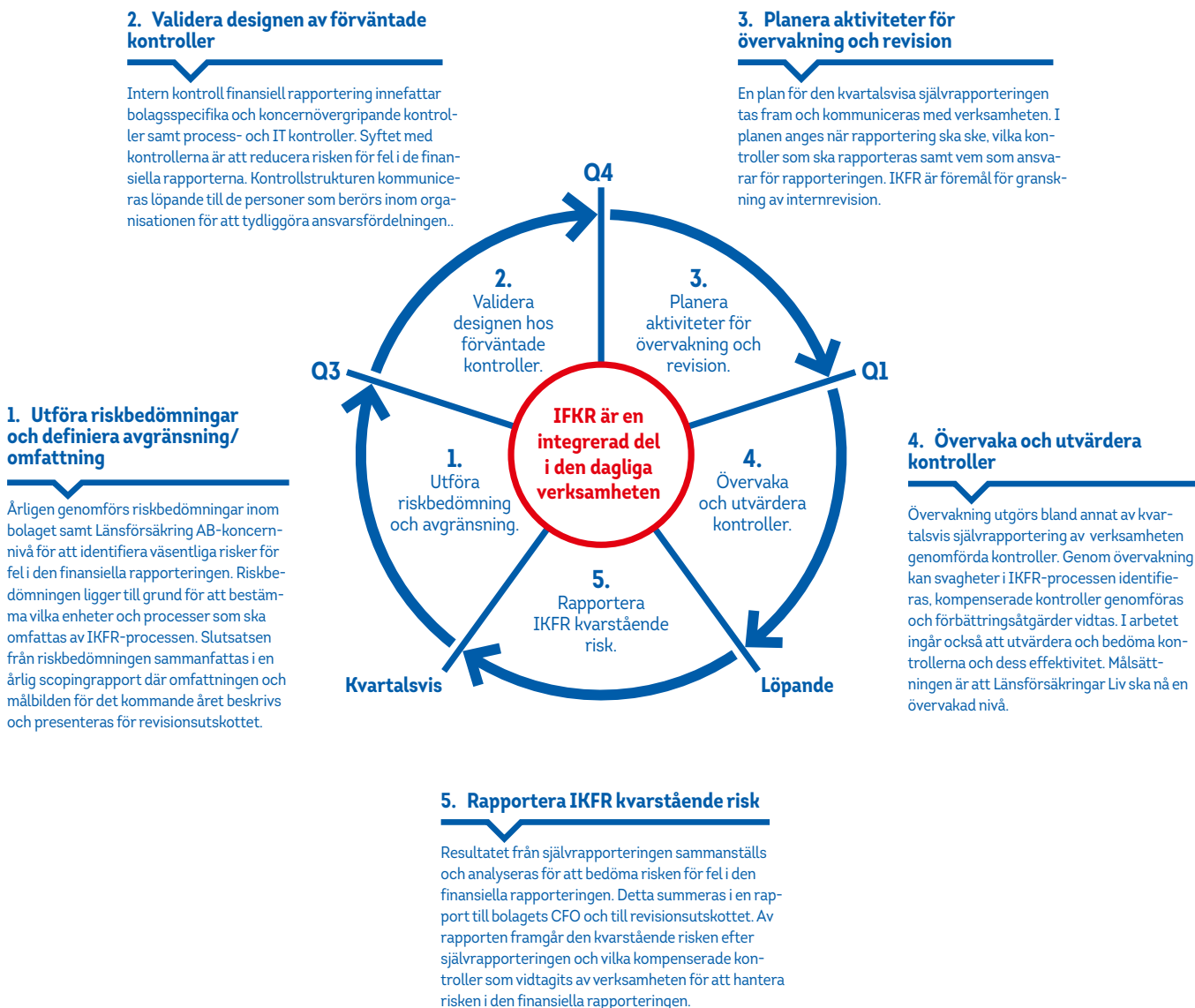
Avvikelse från Kodens krav på att utskottets ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen sker genom att koncernchefen i Länsförsäkringar AB-koncernen ingår i ersättningsutskottet, mot bakgrund av att principerna för ersättning är gemensamma för bolagen i koncernen.

Finansiell rapportering

Länsförsäkringar Liv är inte ett noterat bolag och följer därför inte de krav som särskilt uppställs för noterade bolag vad gäller finansiell rapportering.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

Intern kontroll finansiell rapportering (IKFR) är en process för att utvärdera den finansiella rapporteringens tillförlitlighet. IKFR definieras som en process utförd av styrelsen, ledningen och verksamheten. Processen utförs i en årlig cykel vilken framgår av bilden nedan.

Utöver ovanstående process utför internrevision en oberoende granskning av utvalda risker och kontroller inom IKFR i enlighet med den plan som fastställs av revisionsutskottet. Resultatet av internrevisions granskning rapporteras tillsammans med rekommendationer löpande till revisionsutskottet.

Styrelse och revisorer

1 Karl-Olof Hammarkvist

Styrelsens ordförande. Född 1945. Docent. Invald: 2006. **Utbildning:** Ekon. dr, docent, har varit adj. professor. **Övriga styrelseuppdrag:** Vice ordförande Stiftelsen för finansforskning, ledamot Bertil Danielssons Stiftelse, Svensk-spanska stiftelsen. **Tidigare erfarenhet:** Ledningen Skandia International, Skandia och Nordbanken/Nordea, rektor Handelshögskolan Stockholm.

2 Johan Agerman

Född 1962. Vd Länsförsäkringar AB. Invald: 2017. **Utbildning:** Business Administration, Uppsala. AMPt, Handelshögskolan. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande i Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv, ledamot Svensk Försäkring, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation, European Alliance Partners Company AG. **Tidigare erfarenhet:** Vd Trygg-Hansa, Styrelseordförande IDUR, Nordisk privatmarknadsdirektör RSA, IT & operations direktör RSA, CEO Know IT Consulting AB.

3 Birgitta Carlander¹⁾

Född 1952. Agronom, ekonom. Invald: 2011. **Utbildning:** Agronomexamen i ekonomi, adjunktutbildning. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Skaraborgs Läns sjukhem, Skaraborgsgrisen ek. för. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande i Lantmännens forskningsstiftelse, Lantmännens revisionsutskott, Cerealiastiftelsen, VL-stiftelsen, styrelseuppdrag, ODAL, Lantmännens, SW, Cerealias samt LM-koncernen.

4 Sten Dunér

Född 1951. Invald: 2009. **Utbildning:** Civilekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Fastighets AB Balder. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar AB, Ordförande i Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv, Ledamot Svensk Försäkring, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation European Alliance Partners Company AG, CFO och andra chefsbefattningar inom Länsförsäkringar AB.

5 Ingemar Larsson

Född: 1949. Egen företagare. Invald: 2015. **Utbildning:** Civilingenjör. **Övriga styrelseuppdrag:** IngemarL AB, Ordförande Bygg Göta holding AB. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän. **Tidigare styrelseengagemang:** Platzer Fastigheter Holding, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB och Länsförsäkringar Bank AB.

6 Henrik Perlmutter¹⁾

Född 1950. Civilingenjör, MBA. Invald: 2013. **Utbildning:** KTH, INSEAD. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande i Fjord Advisors AB, ledamot i Managent AB. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande i Exini Diagnostics AB, Ponsus Pharma AB, Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening, ledamot i Biolin Scientific AB.

7 Karin Starrin

Född 1947. F. d. generaldirektör och landshövding. Invald: 2013. **Utbildning:** Ekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Högskolan i Halmstad, Länsförsäkringar Halland, ledamot i Hallands Akademi, Lotteriinspektionen. **Tidigare erfarenhet:** Myndighetschef, landshövding, riksdagsledamot, ordförande kommunstyrelsen.

Revisorer: Gunilla Wernelind. Ordinarie, vald av bolagsstämman. Auktoriserad revisor KPMG. Revisor i bolaget sedan 2016. Supplement: Anders Tagde. Auktoriserad revisor KPMG. Revisor i bolaget sedan 2015.

¹⁾ Birgitta Carlander och Henrik Perlmutter är försäkringstagarrepresentanter i styrelsen och utsedda av Länsförsäkringar Livs försäkringstagarförening

8 Örian Söderberg

Född 1952. Vd Länsförsäkringar Jönköping. Invald: 2015. **Utbildning:** Jur. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Försäkringsbranschens Pensionskassa FPK. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringsbolagens Fondförvaltning AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Wasa Fonder, Vice Vd Länsförsäkringar Stockholm.

9 Anna Söderblom

Född: 1963. Ekon. Dr. Lärare och forskare vid Handelshögskolan i Stockholm. Invald: 2015. **Utbildning:** Universitetsexamen i matematik från Lunds universitet. Ekon Dr från Handelshögskolan Stockholm. **Övriga styrelseuppdrag:** Styrelseordförande i Avega Group AB (publ.) och Advenica AB (publ.). Styrelseledamot i Poolia AB (publ.), Excanto AB samt Almi Företagspartner. **Tidigare erfarenhet:** Teknisk supportchef och marknadsdirektör Microsoft Norden, marknadsdirektör Posten Brev samt investeringsansvarig Industrifonden.

10 Gunnar Wetterberg

Född 1953. Historiker, författare. Invald: 2004. **Utbildning:** Fil. kand., fil. dr. h. c. **Övriga styrelseuppdrag:** Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Sveriges Radio, Ackum & Wetterberg AB, medlem av Riksantikvarieämbetets insynsråd. **Tidigare erfarenhet:** Diplomat, departementsråd Finansdepartementet, direktör Svenska Kommunförbundet, samhällspolitisk chef Saco.

11 Marie-Louise Zetterström

Född 1959. Vd Patientförsäkringen LÖF. Invald: 2013. **Utbildning:** Juridik med inriktning Försäkringsrätt. **Övriga styrelseuppdrag:** Personförsäkrings-föreningen (PFF). **Tidigare erfarenhet:** Vd Förenade Liv, Styrelseledamot i Folksam Fond försäkring, Folksam LO Fond försäkring, Folksam LO Fond, TreKronor försäkring och Patientförsäkring Löf.

Arbetsstagarrepresentanter

12 Bitte Franzén Molander

Född: 1961. Invald: 2009 som suppleant, ordinarie 2016. **Utbildning:** Beteendevetenskapliga linjen. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar FondLiv AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. **Tidigare erfarenhet:** Mångårig erfarenhet av liv- och pensionsförsäkringsbranschen.

13 Kristina Padel Roström

Född: 1963. Produktspecialist. Invald: 2015. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Fondliv. **Tidigare erfarenhet:** Redovisningsekonom Skandia International, Livadministratör Länsförsäkringar Liv, Verksamhetsutvecklare Swedbank Försäkring.

Suppleant: Susanne Lindberg.

Ledning

Jörgen Svensson

Född 1959.

Vd.

Tidigare erfarenhet: Verkställande direktör Länsförsäkringar Blekinge. Styrelseledamot Länsförsäkringar Liv AB och Wasa Run Off AB. Olika chefsbefattningar inom Skandia och If.

Erling Andersson

Född 1955.

Ansvarig för aktuariefunktionen.

Anställd sedan 2001.

Tidigare erfarenhet: Chefaktuarie Länsförsäkringar Liv, Aktuarie Skandia Liv.

Jakob Carlsson

Född 1967.

Finanschef.

Anställd sedan 2007.

Tidigare erfarenhet: Chefscontroller SPP och Handelsbanken Liv, koncerncontroller Alecta.

Veronika Engstrand

Född 1976.

Chefsjurist.

Anställd sedan 2015.

Tidigare erfarenhet: Länsrättsnotarie, försäkringsjurist Finansinspektionen, rättsenhetschef försäkring och pension Finansinspektionen.

Roger Lidberg

Född 1960.

Affärschef.

Anställd sedan 1995.

Tidigare erfarenhet: Olika chefsbefattningar inom Länsförsäkringar och Skandia.

Elizabeth Äng

Född 1963.

Aktuariechef.

Anställd sedan 2012.

Tidigare erfarenhet: Chefsaktuarie Skandia, CRO Swedbank Försäkring.

Definitioner

Direktavkastning

Beräknas som summan av hyresintäkter från fastigheter, ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar, förvaltningskostnader i kapitalförvaltningen samt driftskostnader i fastigheter, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga värde under året.

Erforderlig solvensmarginal

Försäkringsrörelselagens krav på den minsta kapitalbas som ett livförsäkringsbolag måste ha, vilket i huvudsak utgörs av 4 procent av de försäkringstekniska avsättningarna jämte 3 promille av de positiva risksummorna (dödsfallsriskerna).

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnaderna enligt resultaträkningen samt skaderegleringskostnader enligt not 8 i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Kapitalbas

Kapitalbasen består av primärkapital och tilläggskapital. Primärkapitalet är skillnaden mellan tillgångar och skulder värderade i enlighet med Solvens II-regelverket samt efterställda skulder. Tilläggskapitalet består av poster som inte är upptagna i den legala balansräkningen men som kan krävas in för att täcka förluster. I Länsförsäkringar Liv består i huvudsak kapitalbasen av eget kapital och obeskattade reserver enligt legalt bokslut som justerat med omvärderingsposter som uppstår vid omvärdering av balansräkningen i enlighet med Solvens II.

Kapitalkvot

Kapitalbasen i förhållande till solvenskapitalkravet.

Kollektiv konsolideringsgrad

Kvoten mellan marknadsvärdet på totala nettotillgångar och bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Kollektivt konsolideringskapital

Marknadsvärdet på totala nettotillgångar minskat med bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Konsolideringskapital

Eget kapital, obeskattade reserver (inklusive uppskjuten skatt) samt övervärden på tillgångar.

Minimikapitalkrav

Minimikapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet och beräknas med beaktande helt eller delvis av försäkringstekniska avsättningar, premieinkomst, positiv risksumma, uppskjutna skatter, administrativa kostnader och avgiven återförsäkring samt solvenskapitalkravet.

Solvensgrad

Marknadsvärdet av bolagets totala nettotillgångar i förhållande till garanterade åtaganden till försäkringstagarna (försäkringstekniska avsättningar enligt balansräkningen).

Solvenskapitalkrav

Regulatoriskt solvenskapitalkrav beräknat enligt Länsförsäkringars Interna modell.

Solvenskvot

Kapitalbasen i förhållande till erforderlig solvensmarginal. (Solvenskvoten skall vara minst 1.)

Totalavkastning

Totalavkastning på tillgångar i traditionell förvaltning framtagen i enlighet med Försäkringsförbundets rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning. Totalavkastningstabellen finns att läsa i förvaltningsberättelsen. Övriga tillgångar och förvaltningskostnader ingår inte i beräkningen av totalavkastningen.

Adress

Länsförsäkringar Liv

106 50 Stockholm

Besök: Tegeluddsvägen 11-13

Tfn: 08-588 400 00

E-post: info@lansforsakringar.se

Produktion: Länsförsäkringar Liv i samarbete med Hallvarsson & Halvarsson.
Foto: Länsförsäkringars bildbank, Jimmy Eriksson. Tryck: GöteborgsTryckeriet.
Vi trycker på det miljövänliga.

